

**Rapport om omfanget af
diskrimination og hadforbrydelser
i Københavns Kommune
2008**

Kolofon

Rapport om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune
2008

Rapport udarbejdet af Institut for Menneskerettigheder september 2009 ved:

Juridisk konsulent Bjørn Dilou Jacobsen

Anne Kierkegaard

Kvalitetssikring:

Afdelingsleder Mandana Zarrehparvar

Rapporten bør printes i farver af hensyn til tabellerne.

Indholdsfortegnelse

INDHOLDSFORTEGNELSE	3
1. INDLEDNING	5
1.1 BAGGRUND.....	5
1.2 FORMÅL OG INDHOLD.....	6
1.3 METODE.....	7
1.4 AFGRÆNSNING.....	10
1.4.1 Terminologi.....	10
1.4.2 Diskriminationsgrunde og anvendelsesområde.....	13
1.4.3 Lovgivning.....	14
2. SAMMENFATNING	17
2.1 HOVEDKONKLUSIONER OG ANBEFALINGER TIL OVERVEJELSE.....	17
2.2 DISKRIMINATION OG HADFORBRYDELSER 2008.....	20
2.2.1 Diskrimination.....	20
2.2.2 Hadforbrydelser.....	22
2.3 UDVIKLING OG TENDENSER 2006-2008.....	23
2.3.1 Diskrimination.....	23
2.3.2 Hadforbrydelser.....	25
3. TIDLIGERE RAPPORTER M.V. FOR 2006 OG 2007	26
3.1 DISKRIMINATIONSRAPPORT FOR KØBENHAVNS KOMMUNE 2006-2007.....	26
3.2 OPGØRELSE AF FAKTISK DISKRIMINATION 2007.....	28
3.3 DISKRIMINATIONSOMFANGET I KØBENHAVNS KOMMUNE 2007.....	30
3.4 NYDANSKERE I NATTELIVET.....	30
3.5 REDEGØRELSE OM ANVENDELSE AF STRAFFELOVENS § 81, NR. 6.....	31
3.6 INDBERETNING AF DOMME M.V. OM OVERTRÆDELSE AF STRAFFELOVENS § 266 B.....	32
3.7 RACI-INDBERETNING 2007.....	34
3.8 STATUS OVER ANTIDISKRIMINATIONSINDSATSEN.....	35
4. DISKRIMINATION OG HADFORBRYDELSER I 2008	36
4.1 RAPPORTER M.V.	36
4.1.1 Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune 2008.....	37
4.1.2 Lige og ulige? Homoseksuelle, biseksuelle og transkønnedes levevilkår.....	40
4.1.3 RACI-indberetning 2008.....	41
4.2 KØBENHAVNS KOMMUNES HJEMMESIDE "REGISTRER DISKRIMINATION".....	42
4.3 HENVENDELSER REGISTRERET AF FAGFORENINGER, NGO'ER OG FORVALTNINGSMYNDIGHEDER.....	45
4.3.1 Henvendelser om diskrimination.....	46
4.3.2 Henvendelser om hadforbrydelser.....	51
4.4 SAGER VED KLAGENÆVN M.V., KØBENHAVNS POLITI OG DOMSTOLENE.....	53
4.4.1 Sager om diskrimination.....	53
4.4.1.1 Køn.....	60
4.4.1.2 Race eller etnisk oprindelse.....	67
4.4.1.3 Religion eller tro.....	74
4.4.1.4. Handicap.....	74
4.4.1.5 Alder.....	76
4.4.1.6 Seksuel orientering.....	76
4.4.1.7 National oprindelse.....	76
4.4.2 Sager om hadforbrydelser.....	78
4.5 SAMMENFATNING.....	81

4.5.1 Diskrimination.....	81
4.5.2 Hadforbrydelser.....	84
5. UDVIKLING OG TENDENSER PÅ OM RÅDET 2006-2008	88
5.1 UDVIKLING I PERIODEN 2006-2008.....	88
5.1.1 Diskrimination.....	88
5.1.2 Hadforbrydelser.....	91
5.2 TENDENSER I PERIODEN 2006-2008.....	94
5.2.1 Mangel på systematisk registreringspraksis.....	94
5.2.2 Forholdet mellem oplevet diskrimination/hadforbrydelser og anlagte sager.....	94
5.2.3 Overvejende sager om køn og race/etnisk oprindelse.....	96
6. AFSLUTNING OG ANBEFALINGER TIL OVERVEJELSE.....	97
6.1 KONTINUERLIG MONITORERING	98
6.2 SAMMENLIGNELIGE DATA OM HENHOLDSVIS DISKRIMINATION OG HADFORBRYDELSER	99
6.3 MULTIPLE DISKRIMINATION	100
6.4 SYSTEMATISK REGISTRERING VED FAGFORENINGER, NGO'ER OG FORVALTNINGER	101
6.5 MULIGHEDER FOR AT TRÆKKE DATA FRA LIGEBEHANDLINGSNÆVNETS SAGSDATABASE	102
6.6 PET'S MIDLERTIDIGE INDBERETNINGSORDNING VEDRØRENDE STRAFFELOVENS § 81, NR. 6	102
6.7 ØGEDE MULIGHEDER FOR AT TRÆKKE DATA FRA DOMSTOLENES SAGSDATABASE	103
BILAG 1: TABELOVERSIGT	104
BILAG 2: SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE.....	106

1. Indledning

1.1 Baggrund

Københavns Kommune har de seneste år taget en række initiativer for at fremme ligebehandling og styrke indsatsen mod diskrimination i kommunen. Som del heraf har kommunen siden 2006 søgt at afdække omfanget af diskrimination i kommunen på grund af køn, race, etnisk eller national oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering. I 2007 udarbejdede Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination (herefter DRC) en rapport om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i kommunen i 2006 på foranledning af kommunen. For 2007 indhentede kommunen selv data om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser fra relevante aktører som f.eks. Københavns Politi, Ligestillingsnævnet, Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling, DRC og domstolene.

Københavns Kommunes overordnede mål er at følge udviklingen på dette område, således at det er muligt for kommunen at identificere risikogrupper og særlige indsatsområder samt at måle effekten af kommunens tiltag.

Udarbejdelse af ovennævnte undersøgelser har imidlertid vist, at det er vanskeligt at måle omfanget af diskrimination og hadforbrydelser. Årsagen til dette er, at der generelt er mangel på data på området, og ofte er de eksisterende data vanskelige at sammenligne på grund af forskellig registreringspraksis.

På den baggrund har Københavns kommune anmodet Institut for Menneskerettigheder om at udarbejde en rapport om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i kommunen i 2008 og i den forbindelse komme med anbefalinger til en mere systematisk registreringspraksis.

Instituttets primære opgave som national menneskerettighedsinstitution er at overvåge og medvirke til, at menneskerettigheder beskyttes og fremmes. Instituttet er endvidere udpeget som særligt organ til fremme af ligebehandling uanset race eller etnisk oprindelse. Som led i udmøntningen af sit mandat som national menneskerettighedsinstitution har instituttet i flere år valgt at anvende

en horisontal tilgang til fremme af ligebehandling og bekæmpelse af diskrimination. Instituttets arbejder således med at bekæmpe enhver form for diskrimination.

Det er instituttets opfattelse, at det er en vigtig forudsætning for fremme af ligebehandling og bekæmpelse af diskrimination at have adgang til data om diskrimination og hadforbrydelser, således at det er muligt at målrette indsatsen og måle effekten heraf. Det er samtidig også instituttets erfaring, at der er stor mangel på data på området.

Instituttet ser derfor Københavns Kommunes initiativ som et vigtigt skridt i den rigtige retning og er indgået i et samarbejde med kommunen om udarbejdelse af denne rapport.

Denne rapport er således udarbejdet af Institut for Menneskerettigheder på initiativ af Københavns Kommune og er samfinansieret af instituttet og kommunen.

Det bemærkes, at denne version af rapporten (af 14. september 2009) alene er foreløbig. Årsagen til dette er, at PET's rapport om politikredsenes indberetninger om kriminelle forhold med mulig racistisk eller religiøs baggrund (herefter *RACI-indberetning*) for 2008 endnu ikke er offentliggjort. Rapporten forventes at udgøre en betydelig del af relevant data på området om omfanget af hadforbrydelser i Københavns Kommune i 2008. PET's rapport for 2008 er endvidere særlig interessant, da PET har anvendt en ny metode for udarbejdelse af rapporten med det formål at effektivisere og forenkle ordningen samt at sikre et mere retvisende billede af kriminalitet med mulig baggrund i ekstremistiske holdninger. Det er derfor fundet hensigtsmæssigt at afvente offentliggørelsen af PET's rapport for 2008 med henblik på at indarbejde data herfra i en endelig version af denne rapport. PET's rapport forventes offentliggjort i løbet af september eller oktober 2009.

1.2 Formål og indhold

Rapporten har tre formål: i) at undersøge omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune i 2008; ii) at danne et overblik over udvikling og tendenser på området de

seneste år og iii) at fremkomme med anbefalinger til en mere systematisk registreringspraksis på området.

71 rapportens *afsnit 2* sammenfattes rapportens resultater og anbefalinger.

I *afsnit 3* redegøres der for tidligere rapporter m.v. om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune i 2006 og 2007.

I *afsnit 4* undersøges omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune for 2008 på grundlag af data fra allerede udarbejdede rapporter og på grundlag af data fra relevante aktører indsamlet af Institut for Menneskerettigheder.

I rapportens *afsnit 5* sammenholdes data fra tidligere undersøgelser om diskrimination og hadforbrydelser for 2006 og 2007 med data om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune i 2008 for derved at danne et overblik over udviklingen og tendenser på området de seneste år.

Afsnit 6 afsluttes med rapportens hovedkonklusioner. På grundlag af erfaringer gjort i forbindelse med udarbejdelse af rapporten fremsættes en række anbefalinger til overvejelse om, hvorledes en mere systematisk indsamling og bearbejdning af data om diskrimination og hadforbrydelser kan opnås.

1.3 Metode

Omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune i 2008 er søgt afdækket ved at indsamle og bearbejde forskellige typer af relevante data på området og ved at sammenholde disse data.

Der er indhentet data fra

- interviewundersøgelser om omfanget af oplevet diskrimination udarbejdet af Catinét og Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske (herefter LBL);
- PET's *RACI-indberetning* for 2008;

- Københavns Kommunes hjemmeside *Registrer diskrimination*;
- en spørgeskemaundersøgelse om antallet af henvendelser fra personer, der føler sig diskrimineret og/eller udsat for en hadforbrydelse, ved fagforeninger, NGO'er og forvaltningsmyndigheder ved Københavns Kommune;
- Københavns Politi og Rigsadvokaten om anmeldelser og overtrædelser af hadforbrydelser og af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v.; og
- klagenævn m.v. og domstolene om omfanget af anlagte og afgjorte sager i perioden.

I forhold til brug af interviewundersøgelserne har det i visse situationer været nødvendigt at bearbejde data herfra med henblik på at udskille data om henholdsvis diskrimination og hadforbrydelser (se definitionerne herfor i afsnit 1.4.1 nedenfor) i Københavns Kommune. Metoden herfor er nærmere beskrevet i forbindelse med gennemgangen af de respektive undersøgelser.

PET's *RACI-indberetning* for 2008 er som nævnt i afsnit 1.1 ovenfor ikke offentliggjort ved afslutning af denne foreløbige rapport. Data fra PET's rapport vil blive indarbejdet i den endelige udgave af denne rapport, hvilket vil fremgå løbende af rapporten.

Data fra Københavns Kommunes hjemmeside *Registrer diskrimination* er oplyst af kommunen. Disse data er yderligere bearbejdet til brug for denne rapport, særligt ved at udskille registrerede hadforbrydelser fra registrerede tilfælde af oplevet diskrimination. Metoden herfor er beskrevet i afsnit 4.2 nedenfor.

Spørgeskemaundersøgelsen om antallet af henvendelser ved fagforeninger, NGO'er og forvaltningsmyndigheder ved Københavns Kommune er foretaget af Institut for Menneskerettigheder til brug for denne rapport. Spørgeskemaerne for henholdsvis henvendelser om diskrimination og hadforbrydelser er bilagt denne rapport. Spørgeskemaerne omfatter primært spørgsmål af kvantitativ karakter (omfanget af henvendelser m.v.), men åbner også mulighed for besvarelser af kvalitativ karakter. Særlig nogle af NGO'erne har benyttet lejligheden

til at komme med "andre kommentarer" af kvalitativ karakter, hvilket er gengivet i rapporten. Spørgeskemaundersøgelsen er nærmere beskrevet i afsnit 4.3 nedenfor.

Københavns Politi og Rigsadvokaten er kontaktet med henblik på at få oplyst omfanget af sager omhandlende straffelovens § 81, nr. 6 og § 266 b samt lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v., hvor der er rejst tiltale (PET's *RACI-indberetning* indeholder alene oplysninger om anmeldelser). Disse oplysninger er suppleret med data fra Rigsadvokatens indberetningsordninger om førnævnte lovbestemmelser.

I forhold til indhentelse af data om omfanget sager om diskrimination ved klagenævn m.v. og domstolene har det været forsøgt at indhente oplysninger om både indkomne og afgjorte sager i 2008 med henblik på at danne et så omfattende billede af omfanget af oplevet og dokumenteret diskrimination som muligt i denne periode. På grund af de forskellige aktørers registreringspraksis har det dog som udgangspunkt alene været muligt at få oplyst omfanget af afgjorte sager i denne periode, se nærmere herom i afsnit 4.4.1 nedenfor.

Det er generelt ved indsamling af data om diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune for 2008 søgt at isolere data omhandlende kalenderåret 2008. Af praktiske årsager har dette dog ikke været muligt at gennemføre konsekvent.

Københavns Kommunes hjemmeside *Registrer diskrimination* blev oprettet i juni 2008. For at opnå en vis sammenlignelighed i forhold til de indsamlede data er det valgt at benytte data fra hjemmesiden for et helt år, det vil sige fra juni 2008 – juni 2009, uanset at denne periode strækker sig ind i 2009. Københavns Borgerrådgiver har oplyst om omfanget af sager på grundlag af dennes beretning for 2008, der dækker perioden 1. april 2008 – 1. april 2009. Det er ikke muligt at se ud fra beretningen, om de omtalte sager er afsluttet i henholdsvis 2008 eller 2009.¹ Det er alligevel valgt at sammenholde disse data med øvrige data for 2008 som udtryk for omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune i 2008.

---

¹ Det kan dog udledes af journalnumrene, at en enkelt sag er indkommet og afgjort i 2009.

Denne pragmatiske tilgang har den ulempe, at tallene for omfanget af diskrimination i 2008 i visse tilfælde inkluderer forhold, der fandt sted i 2009. Der er dog i forvejen så stor usikkerhed forbundet med flere af de indsamlede data, at det er fundet mere hensigtsmæssigt at forsøge at illustrere forholdet mellem de forskellige typer af data ved at sammenholde disse, end at opstille så præcise tal som muligt for 2008.

Det bemærkes i den forbindelse, at der generelt vil være en vis usikkerhed forbundet med data om diskrimination og hadforbrydelser i forhold til, hvilken periode indhentet data dækker. Hændelser registreret på Københavns Kommunes hjemmeside *Registrer diskrimination* i 2008 kan være fundet sted i 2007. Det samme er tilfældet med afgjorte sager ved klagenævn m.v. og domstolene, der generelt afsluttes flere måneder (eller i visse tilfælde flere år) efter, at sagen er anlagt.

Dette er dog ikke et problem, idet sådanne data i sig selv udtrykker noget om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser inden for en afgrænset periode. Ved udarbejdelse af en lignende rapport for 2009 og fremover er det vigtigste således, at relevant data indhentes og bearbejdes konsekvent, således at disse data kan sammenholdes løbende.

Samtidig bør data i en ny rapport for 2009 og fremover dog korrigeres hvor muligt, hvis dette gør afgrænsningen mere præcis. I 2010 vil det f.eks. være muligt at anvende data fra Københavns Kommunes hjemmeside *Registrer diskrimination* dækkende for hele kalenderåret 2009, hvorefter denne afgrænsning kan anvendes konsekvent fremover.

1.4 Afgrænsning

1.4.1 Terminologi

I denne rapport anvendes en række begreber fra ligebehandlingsområdet. De er defineret på følgende måde:

Ligebehandling betyder, at alle mennesker uanset køn, race eller etnicitet, religiøs overbevisning eller tro, alder, handicap eller seksuel orientering m.v. har lige adgang til og mulighed for at deltage i alle dele af samfundslivet og nyde lige beskyttelse.

Forskelsbehandling udtrykker at to personer eller grupper i en sammenlignelig situation behandles forskelligt. Ulovlig forskelsbehandling udgør således diskrimination. I lovttekster og afgørelser om ligebehandling anvendes begrebet forskelsbehandling ofte som synonym for diskrimination. Hvor dette er tilfældet, er denne sprogbrug gengivet i denne rapport.

Diskrimination forstås som enhver handling, der har til formål eller til virkning at udelukke eller begrænse menneskers samfundsdeltagelse på grundlag af en eller flere af de grunde, der er i strid med loven, dvs. køn, race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap eller national, social eller etnisk oprindelse.² Diskrimination indebærer, at en person på grund af f.eks. køn eller etnicitet behandles ringere end en anden bliver, er blevet, eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.

Direkte diskrimination er ulovlig forskelsbehandling, der fører til udelukkelse af eller giver den diskriminerede person en mindre fordelagtig behandling end andre i en tilsvarende situation f.eks. på grund af vedkommendes køn eller etnicitet. Det er uden betydning for, om der foreligger direkte diskrimination, om den person, der udøver diskrimination, har haft til hensigt at diskriminere på grund af f.eks. køn eller etnicitet.

Der foreligger *indirekte diskrimination*, hvis en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis stiller personer ringere end andre personer på grund af f.eks. deres køn eller etnicitet. En sådan forskelsbehandling udgør imidlertid ikke diskrimination, hvis forskelsbehandlingen i det konkrete tilfælde er objektivt og sagligt begrundet, og midlerne til at opfylde målet er hensigtsmæssige og nødvendige. Indirekte diskrimination kan også komme til udtryk som strukturel eller institutionel diskrimination, hvilket er tilfældet, hvor normer, rutiner, praksisser og procedurer

---

² De relevante love er opsummeret i afsnit 1.4.3.

indenfor en institution eller enhed har en diskriminerende virkning, f.eks. i forhold til minoritetsgrupper.

Oplevet diskrimination, også kaldet subjektiv diskrimination, udtrykker en oplevelse af at blive udsat for diskrimination. I denne rapport afdækkes omfanget af oplevet diskrimination i Københavns Kommune på tre forskellige måder: i) ved at inddrage interviewundersøgelser, hvor respondenterne er blevet spurgt om, hvorvidt de mener at være blevet udsat for diskrimination, ii) ved at inddrage data fra Københavns Kommunes hjemmeside "Registrer diskrimination", hvor det er muligt at foretage anonyme registreringer af, at man mener at være blevet udsat for diskrimination, og iii) ved at inddrage registrerede henvendelser om diskrimination til fagforeninger, ngo'er, klagenævn og domstole, fra personer, der mener at være blevet udsat for diskrimination. Det forhold, at en henvendelse har ført til, at der er rejst en sag om diskrimination, f.eks. gennem en fagforening eller ved Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling, er således ikke nødvendigvis udtryk for, at den pågældende, der har rejst sagen, er blevet diskrimineret. Men det er udtryk for, at den pågældende har oplevet at være blevet udsat for diskrimination. Omvendt kan oplevet diskrimination udgøre objektiv diskrimination i juridisk forstand (se nedenfor om dokumenteret diskrimination).

Dokumenteret diskrimination er til brug for denne rapport defineret som en offentlig instans' retlige vurdering af, at der i en konkret situation er sket diskrimination, f.eks. i form af en udtalelse fra Borgerrådgiveren, Ligestillingsnævnet eller en domsafgørelse. Politisager, der afsluttes med et bødeforlæg, anses også for dokumenteret diskrimination i denne rapport.

Multipel diskrimination finder sted, hvor en person er udsat for diskrimination på mere end et af de grundlag, der er omfattet af forbuddet mod diskrimination. Hvis f.eks. en muslimsk kvinde med hovedtørklæde behandles ringere end andre, kan dette både udgøre diskrimination på grund af hendes køn og hendes religion.

Hadforbrydelser er handlinger i strid med straffeloven, f.eks. trusler, hærværk eller overfald, som er motiveret af had til offeret på grund af en antagelse eller viden om offerets race eller etniske oprindelse, religion eller tro eller seksuelle orientering. Hadforbrydelsesbegrebet i Danmark knyt-

ter sig til straffelovens § 81, nr. 6, hvorefter det er en straffskærpende omstændighed ved strafudmålingen, at handlingen har været motiveret af en eller flere af de førnævnte grunde. Ovennævnte sprogbrug i forhold til oplevet og dokumenteret diskrimination finder tillige anvendelse i forhold til hadforbrydelser.

Diskrimination og hadforbrydelser er to forskellige typer lovovertrædelse. I rapporter om diskrimination og hadforbrydelser kategoriseres hadforbrydelser dog ofte som en særlig form for diskrimination.³ Dette kan forekomme naturligt, da hadforbrydelser er overtrædelser af straffeloven, der er motiveret af ønsket om at behandle visse grupper ringere end andre. At måle omfanget af hadforbrydelser er således relevant for en vurdering af, i hvilket omfang en gruppe af personer behandles ringere end andre på grund af deres race eller etniske oprindelse, religion eller tro, eller seksuelle orientering. Ulempen ved denne tilgang er imidlertid, at der ofte ikke sondres mellem data om henholdsvis diskrimination og hadforbrydelser. Hvor det er tilfældet, må omfanget af hadforbrydelser – hvor muligt – i stedet udledes af data om omfanget af diskrimination. I denne rapport er diskrimination og hadforbrydelser derfor behandlet som separate begreber.

Hadefuld tale er en særlig form for hadforbrydelse kriminaliseret ved straffelovens § 266 b, der indbefatter ytringer der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds, truer, forhåner eller nedværdiger en gruppe af personer på grund af disses etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.

LGBT-personer er den gængse forkortelse for lesbiske, bøsser, biseksuelle og transseksuelle personer.⁴

1.4.2 Diskriminationsgrunde og anvendelsesområde

Rapporten dækker samtlige forbud mod diskrimination reguleret i gældende ret (se afsnit 1.4.3 nedenfor).

---

³ Se f.eks. Københavns Kommunes rapport *Opgørelse af faktisk diskrimination 2007* (gengivet i afsnit 3) og Catinét's rapport fra 2008 *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune* (gengivet i afsnit 4).

⁴ Forkortelsen stammer fra den engelske betegnelse Lesbian, Gay, Bisexual and Transsexual persons.

Rapporten omfatter således data om diskrimination på arbejdsmarkedet på grund af køn, race/etnisk oprindelse, religion/tro, handicap, alder, seksuel orientering samt national og social oprindelse.⁵ Det har dog ikke været muligt at finde oplysninger om diskrimination på grund af politisk anskuelse eller social oprindelse.

Rapporten omfatter endvidere diskrimination på grund af køn og race/etnisk oprindelse på en række områder udenfor arbejdsmarkedet, f.eks. i forhold til social beskyttelse, herunder sundhedspleje, sociale goder, uddannelse og adgang til varer og tjenesteydelser.

1.4.3 Lovgivning

De former for diskrimination, der er genstand for rapportens undersøgelse, er reguleret i følgende lovgivning:

*Lov om ligestilling af mænd og kvinder*⁶ forbyder diskrimination på grund af køn og gælder enhver arbejdsgiver, myndighed og organisation inden for offentlig forvaltning og almen virksomhed og myndigheder og organisationer og alle personer, som leverer varer og tjenesteydelser, der er tilgængelige for offentligheden inden for både den offentlige og den private sektor.

*Lov om ligebehandling af kvinder og mænd mht. beskæftigelse m.v.*⁷ forbyder diskrimination bl.a. som følge af graviditet og afholdelse af barselorlov.

*Lov om lige løn til mænd og kvinder*⁸ forbyder lønmæssig diskrimination på grund af køn.

*Lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v.*⁹ forbyder diskrimination på grund af race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap eller national, social eller etnisk oprindelse på arbejdsmarkedet. Lovens anvendelsesområde omfatter diskrimination i forbindelse med ansøgning om og besættelse af ledige stillinger, afskedigelse,

---

⁵ I spørgeskemaundersøgelsen om antallet af henvendelser til fagforeninger, NGO'er og forvaltningsmyndigheder ved Københavns Kommune foretaget til brug for denne rapport er der dog ikke anmodet om oplysninger i forhold til diskrimination på grund af politisk anskuelse, national eller social oprindelse, se bilag 1.

⁶ LBK nr. 1095 af 19. september 2007.

⁷ LBK nr. 711 af 20. august 2008.

⁸ LBK nr. 756 af 21. august 2003.

⁹ LBK nr. 1349 af 16. december 2008.

forflyttelse, forfremmelse samt løn- og arbejdsvilkår. Forbuddet mod diskrimination omfatter endvidere adgang til erhvervsvejledning, erhvervsuddannelse, erhvervsmæssig videreuddannelse og omskoling samt medlemskab af og deltagelse i en lønmodtager- eller arbejdsgiverorganisation, og de fordele, sådanne organisationer giver medlemmerne.

*Lov om etnisk ligebehandling*¹⁰ forbyder diskrimination på grund af race eller etnisk oprindelse. Forbuddet mod diskrimination gælder for al offentlig og privat virksomhed, for så vidt angår social beskyttelse, herunder social sikring og sundhedspleje, sociale goder, uddannelse samt adgang til og levering af varer og tjenesteydelser, herunder bolig, der er tilgængelige for offentligheden. Forbuddet mod diskrimination gælder endvidere for medlemskab af og deltagelse i en organisation, hvis medlemmer udøver et bestemt erhverv, samt de fordele, sådanne organisationer giver medlemmerne.

Ifølge *Lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v.*¹¹ straffes den, som inden for erhvervsmæssig eller almennyttig virksomhed på grund af en persons race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering nægter at betjene den pågældende på samme vilkår som andre, med bøde, hæfte eller fængsel indtil 6 måneder. På samme måde straffes den, som af nogen af de i stk. 1 nævnte grunde nægter at give en person adgang på samme vilkår som andre til sted, forestilling, udstilling, sammenkomst eller lignende, der er åben for almenheden.

I henhold til *straffelovens*¹² § 81, nr. 6 skal det anses for en straffeskærpende omstændighed, at gerningen har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende (såkaldte "hadforbrydelser").

Straffelovens § 266 b bestemmer, at den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller

---

¹⁰ LOV nr. 374 af 28. maj 2005.

¹¹ LBK nr. 629 af 29. september 1987.

¹² LBK nr. 909 af 27. september 2005.

seksuelle orientering, skal straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år. Ved straffens udmåling skal det betragtes som en særligt skærpende omstændighed, at forholdet har karakter af propaganda-virksomhed.

2. Sammenfatning

2.1 Hovedkonklusioner og anbefalinger til overvejelse

Ved udarbejdelsen af denne rapport er der indhentet en række forskellige data med henblik på at danne et så fuldkomment billede som muligt af omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune i 2008. Data for 2008 er derefter sammenholdt med data fra tidligere år med henblik på at undersøge udviklingen og tendenser på området. Disse data af opsummeret nedenfor i afsnit 2.2-2.3.

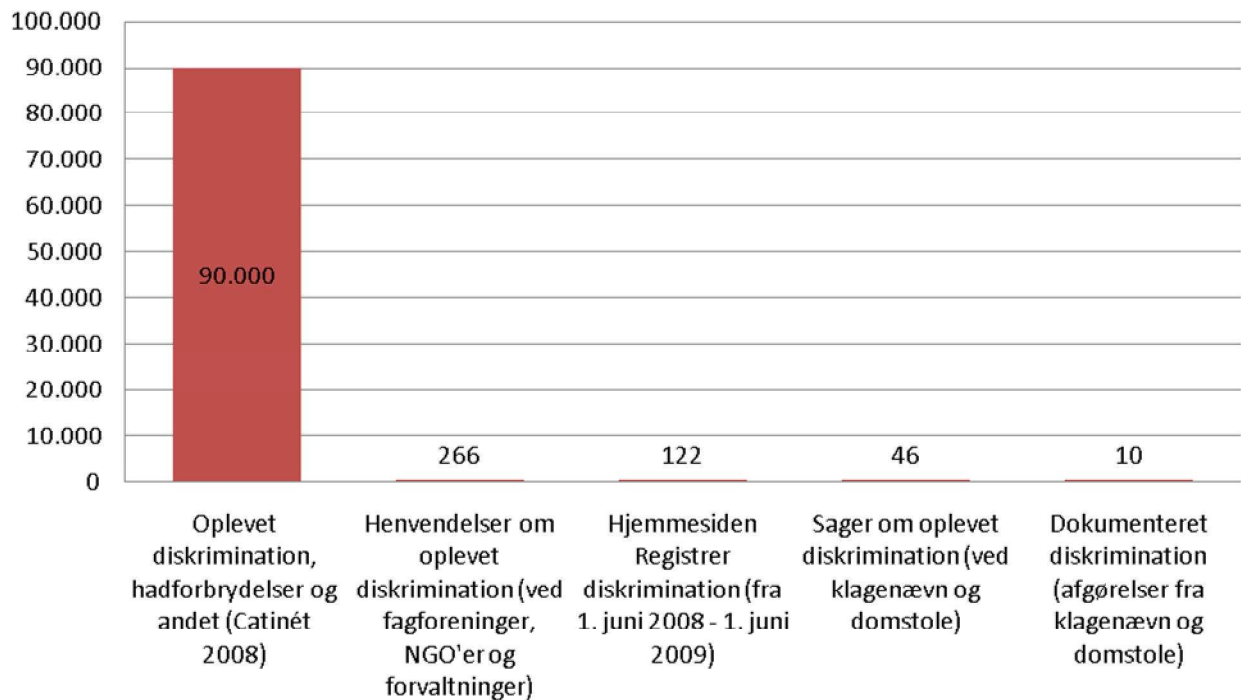
Udarbejdelsen af rapporten har dog først og fremmest bekræftet, at det er vanskeligt at afdække omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune for en nærmere afgrænset periode. Der kan særligt peges på tre årsager til dette: For det første fører forskellig registreringspraksis blandt relevante aktører til, at det er vanskeligt at indsamle nøjagtige og sammenlignelige data specifikt for København for en nærmere afgrænset periode. For det andet er der en generel mangel på systematisk registrering af oplysninger om diskrimination og hadforbrydelser blandt relevante aktører, hvilket fører til mangel på data på området. For det tredje anvendes der ved udarbejdelse af rapporter m.v. på området ofte forskellige tilgange og begreber ved indhentning og behandling af data om diskrimination og hadforbrydelser, hvilket gør data fra sådanne rapporter vanskelige at sammenligne med øvrige data på området.

Flere af de fremlagte data i denne rapport er som resultat heraf behæftet med en vis usikkerhed og er ikke fuldt dækkende for den faktiske tilstand på området. Rapporten skal læses og anvendes med dette forbehold.

Ved at sammenholde de forskellige data om diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune for 2008 er det dog muligt at give et billede af omfanget af personer, der føler sig udsat for diskrimination eller en hadforbrydelser, personer, der søger oprejsning herfor, og forholdet mellem disse to grupper i kommunen.

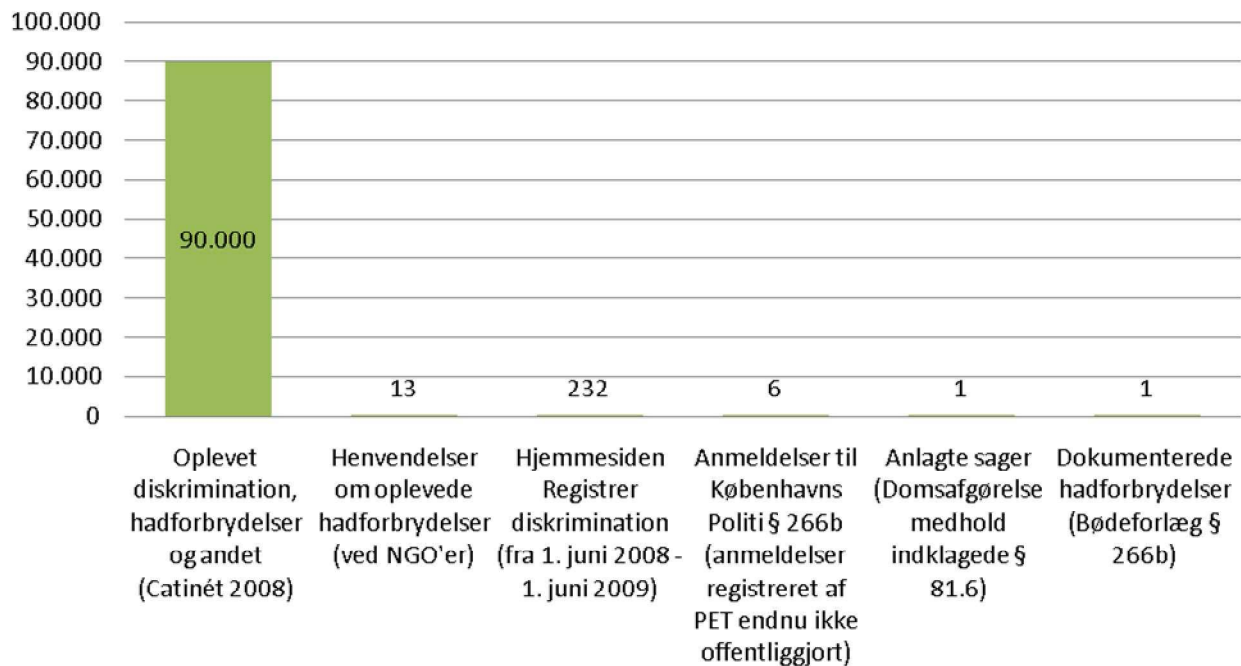
Sammenfatning 1

Forskel i omfang mellem oplevet diskrimination, indbragte sager og dokumenteret diskrimination

Sammenfatning 2

Forskel i omfang mellem oplevede hadforbrydelser, indbragte sager og dokumenterede hadforbrydelser

Som tabellerne viser, er der stor diskrepans mellem omfanget af personer, der føler sig udsat for diskrimination eller en hadforbrydelse og omfanget af personer, der søger oprejsning herfor.¹³ Ifølge det oplyste er årsagen til dette bl.a. manglende kendskab til rettigheder og klagemuligheder; manglende kendskab til, hvor man kan modtage rådgivning og bistand; manglende tillid til, at der kommer noget ud af at klage; og at hændelsen findes for bagatelagtig til at gå videre med.

På grundlag af de erfaringer, som Institut for Menneskerettigheder har gjort sig ved udarbejdelse af denne rapport, fremsættes i rapporten en række anbefalinger til, hvorledes indsamling og behandling af data om diskrimination og hadforbrydelser kan forbedres fremover.

Det anbefales:

- At rapporter om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser udarbejdes kontinuerligt, således at det er muligt at følge udviklingen og tendenser på området.
- At interviewundersøgelser om diskrimination og hadforbrydelser, Københavns Kommunes hjemmeside *Registrer diskrimination* og andre undersøgelser m.v. udarbejdes således, at de indhentede data er sammenlignelige, særligt ved at adskille begreberne "diskrimination" og "hadforbrydelser" og ved at tage afsæt i juridiske definitioner ved begrebsfastlæggelsen.
- At der er fokus på indhentelse af data om multipel diskrimination, og at der udarbejdes en hensigtsmæssig metode for registrering og behandling af data herom.
- At der sker øget systematisk registrering af henvendelser om diskrimination ved fagforeninger, NGO'er og forvaltninger.

---

¹³ Som anført i tabellerne dækker omfanget af oplevet diskrimination efter Catinét's undersøgelse fra 2008 ikke alene registreringer, der kan kategoriseres som diskrimination og hadforbrydelser, men også "andet". Dette kan f.eks. være følelsen af at være blevet udsat for forskelsbehandling, fordi man er overvægtig eller ryger. Det er ikke muligt at isolere det præcise omfang af sådanne tilfælde. Selv om der tages forbehold herfor, må antallet af personer, der føler at være blevet udsat for diskrimination eller hadforbrydelser, dog under alle omstændigheder anses for at være forholdsmæssigt højt, se nærmere herom i afsnit 4.1.1 og afsnit 4.5.1 nedenfor.

- At mulighederne for at trække data fra Ligebehandlingsnævnets sagsdatabase øges, herunder ved at gøre det muligt at trække data om geografisk opdeling af sager.
- At PET's midlertidige indberetningsordning fra 2007 om straffelovens § 81, nr. 6 (hadforbrydelser) genoptages, således at det er muligt på årsbasis at afdække omfanget af domstolssager, hvor denne bestemmelse finder anvendelse.
- At mulighederne for at trække data fra domstolenes sagsdatabase øges, således at det er muligt på årsbasis at få oplyst omfanget af anlagte og afgjorte sager om diskrimination og hadforbrydelser.

2.2 Diskrimination og hadforbrydelser 2008

2.2.1 Diskrimination

Hvor mange sager?

- Der er ved klagenævn m.v. og domstolene oplyst om i alt 46 sager om diskrimination i Københavns Kommune. Dette antal omfatter 37 sager afgjort i 2008 og 9 verserende sager afgjort i 2009.

Hvilken type sager?

- Køn (23 sager); race/etnisk oprindelse (15); religion/tro (2), handicap (3); seksuel orientering (1); og national oprindelse (2).

I hvor mange sager blev der fundet diskrimination?

- Ud af de 37 sager, der blev afgjort i 2008, blev der fundet diskrimination i 10 sager. 6 af disse sager omhandler diskrimination på grund af køn.¹⁴

Hvor mange har følt sig diskrimineret?

---

¹⁴ Der blev fundet diskrimination i 3 af de 9 sager, der verserede i 2008, og som blev afgjort i 2009. Samtlige sager er sager overført fra henholdsvis Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling og Ligestillingsnævnet til Ligebehandlingsnævnet efter dets oprettelse 1. januar 2009, se nærmere herom i afsnit 4.4.1.

- Catinét's interviewundersøgelse *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune* konkluderer, at 18 % af Københavns befolkning har oplevet at føle sig diskrimineret.
- Ifølge LBL's levevilkårsundersøgelse har 10 % af LGBT-personer, der bor i København, oplevet at føle sig diskrimineret på grund af deres seksuelle orientering.

Hvor finder diskrimination særlig sted?

- Afgørelser om kønsdiskrimination anlagt ved klagenævn og domstolene omhandler altovervejende arbejdsmarkedet.
- På de øvrige områder er det ikke muligt at pege på særlige steder for diskrimination, da der er for stor spredning i forhold hertil.

Hvor mange har henvendt sig om rådgivning eller bistand?

- Der er oplyst om 266 henvendelser til fagforeninger, NGO'er og forvaltningsmyndigheder fra personer, der har ment at være blevet udsat for diskrimination. 244 af henvendelserne var til NGO'er.
- Størstedelen af fagforeningerne, NGO'erne og forvaltningsmyndighederne registrerer ikke henvendelser om diskrimination, men flere af disse har oplyst, at de modtager henvendelser om diskrimination. Der er således et betydeligt mørketal på dette område.

Kan der udpeges særligt udsatte grupper?

- Københavnerne med minoritetsbaggrund føler sig mere diskrimineret end københavnere med dansk etnisk baggrund.
- LGBT-personer føler sig mere diskrimineret i København end andre steder i landet.
- Der er mangel på undersøgelser med særligt fokus på omfanget af diskrimination på grund af religion/tro, handicap og alder.

2.2.2 Hadforbrydelser

Hvor mange anmeldte en hadforbrydelse?

- Ifølge oplysninger fra Københavns Politi og fra Rigspolitiets indberetningsordning blev der anmeldt 6 sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b. Der er oplyst om én sag ved Københavns Byret, hvor anklagemyndigheden påberåbte straffelovens § 81, nr. 6 om hadforbrydelser.
- I 2008 registrerede PET X anmeldelser i København, der kan kategoriseres som hadforbrydelser motiveret af race/etnisk oprindelse eller religion/tro.¹⁵

I hvor mange sager blev det fundet, at der var sket en hadforbrydelse?

- Der blev tildelt 1 bødeforlæg for racistiske udtalelser i strid med straffelovens § 266 b. Der er ikke oplyst om domstolssager, hvor det blev fundet, at var sket en hadforbrydelse.

Hvor mange følte sig udsat for en hadforbrydelse?

- Det er vanskeligt at måle omfanget af oplevede hadforbrydelser på grund af forskellig praksis ved indhentelse og behandling af data om hadforbrydelser. En forholdsmæssigt stor andel af den oplevede diskrimination i København kan dog kategoriseres som hadforbrydelser.

Hvor finder hadforbrydelser særlig sted?

- Det følger af PET's *RACI-indberetning* for 2008, at ...
- Ifølge Københavns Kommunes hjemmeside *Registrer diskrimination* finder de fleste hadforbrydelser, ofte i form af tilråb, sted på gaden, offentlige pladser og i offentlige transportmidler.

---

¹⁵ Fra 2009 omfatter PET's RACI-indberetningsordning også hadforbrydelser motiveret af seksuel orientering.

Kan der udpeges særligt udsatte grupper?

- Det kan udledes af Catinet's interviewundersøgelse *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune 2008*, at over 50 % af de personer fra gruppen af indvandrere/efterkommere, der har oplyst, at de har følt at være blevet udsat for diskrimination, kan kategoriseres som havende været udsat for en hadforbrydelse.
- Af de personer, der har anvendt Københavns Kommunes hjemmeside *Registrer diskrimination*, har et forholdsmæssigt stort antal personer registreret, at de har været udsat for en hadforbrydelse på grund af deres seksuelle orientering.
- LBL's levevilkårsundersøgelse viser, at LGBT-personer føler sig mere diskrimineret i København end andre steder i landet. Disse data dækker tillige over hændelser, der kan kategoriseres som hadforbrydelser. Det må derfor formodes, at LGBT-personer også føler sig mere udsat for hadforbrydelser i København end andre steder i landet.

2.3 Udvikling og tendenser 2006-2008

2.3.1 Diskrimination

Er der sket en stigning eller et fald i antallet sager om diskrimination ved klagenævn m.v. og domstolene?

- De indsamlede data om sager om diskrimination ved klagenævn m.v. og domstolene viser, at der i denne periode har været henholdsvis 34 (2006), 60 (2007) og 46 (2008) sager. Tages der højde for forskellig praksis i forhold til indsamling af data i perioden 2006-2008 må det formodes, at antallet af sager pr. år er nogenlunde ens for hele perioden: Ca. 40-50 sager om året. Dette antal dækker altovervejende over afgjorte sager.

Er der sket en stigning eller et fald i omfanget af dokumenteret diskrimination?

- Ifølge det oplyste fandt klagenævn m.v. og domstolene, at der var diskrimination i henholdsvis 19 (2006), 4 (2007) og 10 (2008) sager. Årsagen til det lave antal for 2007 er

formentlig, at data herom ikke omfatter sager fra Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling og Ligestillingsnævnet.

- Det særligt høje antal af sager i 2006, hvor der blev fundet diskrimination, skyldes bl.a., at det i denne periode blev fundet i 6 sager, at der var sket diskrimination på grund af race eller etnisk oprindelse i forbindelse med nægtelse af adgang til diskotek. Til sammenligning er der i 2007 og 2008 ikke oplyst om diskotekssager, hvor der blev fundet diskrimination. Årsagen til, at der i 2006 faldet dom i forholdsmæssigt mange diskotekssager kan skyldes, at Københavns Kommune og Københavns Politi i denne periode havde særligt fokus på diskrimination i nattelivet.

Hvad er udviklingen i forhold til omfanget af oplevet diskrimination?

- Catinét's interviewundersøgelser *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune* fra henholdsvis 2007 og 2008 viser begge, at 18 % af de adspurgte københavnere har følt, at de har oplevet at være blevet diskrimineret. Det gælder endvidere for begge år, at 27 % af de adspurgte indvandrere/efterkommere i København følte sig diskrimineret, mens 11 % af de adspurgte etniske danskere følte sig diskrimineret.
- Det er vanskeligt at måle yderligere på udviklingen af oplevet diskrimination, da der navnlig mangler data om oplevet diskrimination for 2006 og 2007.

Kan der udpeges særlige tendenser?

- Sager anlagt ved klagenævn m.v. og domstolene omhandler altovervejende diskrimination på grund af køn eller race/etnisk oprindelse.
- Det er vanskeligt at pege på yderligere tendenser på området, da der navnlig mangler data om oplevet diskrimination for 2006 og 2007. Sammenholdes data om omfanget af oplevet diskrimination i 2008 med data om omfanget af anlagte sager i perioden 2006-2008, må det dog formodes, at der generelt har været stor diskrepans mellem omfanget af oplevet diskrimination og omfanget af personer, der søger oprejsning herfor.

2.3.2 Hadforbrydelser

Er der sket en stigning eller et fald i antallet af anmeldelser over hadforbrydelser?

- PET registrerede henholdsvis 19 (2006), 6 (2007) og X (2008) anmeldelser i København, der kan kategoriseres som hadforbrydelser motiveret af race/etnisk oprindelse eller religion/tro.
- Det er ikke muligt at måle udviklingen i omfanget af sager om hadforbrydelser motiveret af seksuel orientering, idet hadforbrydelser motiveret af seksuel orientering først blev inkluderet i PET's *RACI-indberetning* fra 2009.

Er der sket en stigning eller et fald i antallet af dokumenterede hadforbrydelser?

- Ifølge det oplyste fandt domstolene i henholdsvis 3 sager i 2006 og 4 sager i 2007, at der var sket en hadforbrydelse. I 2008 blev der tildelt 1 bødeforlæg. 6 ud af disse sager omhandler straffelovens § 266 b, mens én sag omhandler straffelovens § 81, nr. 6.

Hvor mange følte sig udsat for en hadforbrydelse?

- Der foreligger meget få data om omfanget af oplevede hadforbrydelser i København for 2006 og 2007 målt ud fra interviewundersøgelser og registrering af henvendelser til NGO'er. Det er derfor ikke muligt at redegøre for udviklingen i denne periode i forhold til omfanget af oplevede hadforbrydelser målt ud fra sådanne undersøgelser.

Kan der udpeges særlige tendenser?

- På grund af manglende data for 2006 og 2007, særligt om omfanget af oplevede hadforbrydelser, er det vanskeligt at udpege særlige tendenser på området. Sammenholdes data om omfanget af oplevede hadforbrydelser i 2008 med data om omfanget af anmeldte sager i 2006 og 2007¹⁶, må det dog formodes, at der generelt har været stor diskrepans mellem omfanget af personer, der har følt sig udsat for en hadforbrydelse, og antallet af anmeldelser.

---

¹⁶ Tallene for 2008 vil blive indarbejdet efter offentliggørelse af PET's *RACI-indberetning* for 2008.

3. Tidligere rapporter m.v. for 2006 og 2007

I dette kapitel gennemgås tidligere rapporter m.v. om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune for 2006 og 2007.

- *Diskriminationsrapport for Københavns Kommune 2006-2007*, Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination (2007)
- *Opgørelse af faktisk diskrimination 2007*, Københavns Kommune (2008)
- *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune 2007*, Catinét (2008)
- *Nydanskere i nattelivet*, Nørregård-Nielsen og Rosenmeier - Rådgivende Sociologer (2007)
- *Redegørelse om anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6 og nr. 7*, Rigsadvokaten (2008)
- *Indberetning af domme m.v. vedr. overtrædelse af straffelovens § 266 b*, Rigsadvokaten (2008)
- *Politets Efterretningstjenestes rapport om politikredsenes indberetninger for 2007 om kriminelle forhold med mulig racistisk eller religiøs baggrund (herefter RACI-indberetning 2007)*, PET (2008)
- *Status over anti-diskriminationsindsatsen*, Københavns Kommune/Roskilde Universitetscenter (2009)

Der foretages ikke en sammenfatning af data fra disse rapporter m.v. i slutningen af dette afsnit. I stedet sammenholdes data fra dette afsnit med data indhentet for 2008 i rapportens afsnit 5 om udvikling og tendenser på området i perioden 2006-2008.

3.1 Diskriminationsrapport for Københavns Kommune 2006-2007

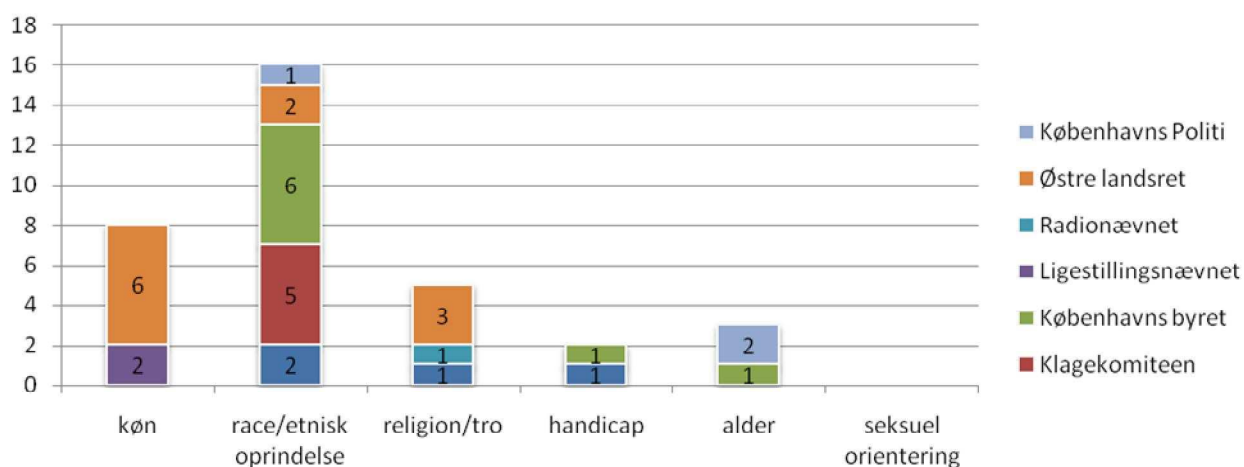
DRC's rapport fra 2007 undersøger omfanget af diskrimination i Københavns Kommune for perioden 2006-2007. I rapporten gennemgås diskriminationssager omhandlende kommunen behandlet ved Klagekomiteen for Etnisk Ligebehandling, Ligestillingsnævnet, Københavns Byret, Østre Landsret og Københavns Politi.

Ifølge rapporten er følgende antal sager om diskrimination registreret i perioden 2006-2007:

Tabel 1

DRC - Diskriminationsrapport for Københavns kommune 2006-2007
Antal sager fordelt efter diskriminationsgrundlag 2006 - 2007

Sager i alt: 34

Ud af disse 34 sager blev der fundet diskrimination i 21 af sagerne:

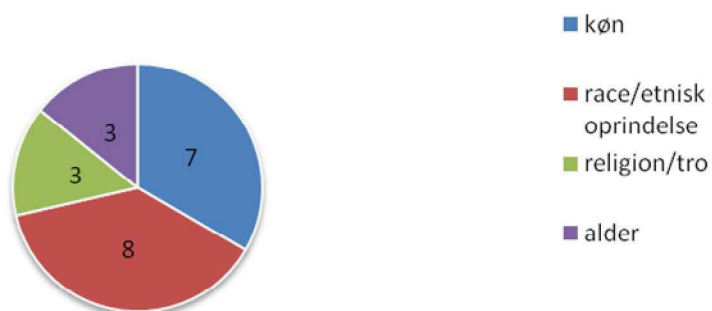
Tabel 2

DRC - Diskriminationsrapport for Københavns Kommune
 2006-2007

Dokumenteret diskrimination 2006 - 2007

Antal afgørelser der fastslog, at der havde fundet diskrimination eller en hadforbrydelse sted.

I alt: 21 afgørelser

I rapporten inddrages endvidere data indsamlet ved spørgeskema om henvendelser/klager om diskrimination til NGO'er, fagforeninger og Københavns Kommunes forvaltninger. Rapporten inkluderer imidlertid ikke en egentlig opgørelse over antallet af modtagne henvendelser hos de adspurgte organisationer m.v. Dette hænger tilsyneladende sammen med dels den lave svarprocent og dels den generelle mangel på en systematisk registreringspraksis hos dem, der har svaret.

Rapporten behandler ikke diskrimination og hadforbrydelser adskilt. Ovennævnte tabeller omfatter således både diskrimination og hadforbrydelser. Ved gennemgang af rapporten fremgår det dog, at der har været otte anmeldelser om kriminelle forhold med mulig racistisk eller religiøs baggrund (registreret af PET), og at der er faldet dom i tre sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b.

Rapportens hovedkonklusioner er, at:

- Der mangler en registreringspraksis både hos domstole, politi og civilsamfundsaktører. Dette er en hindring for kortlægning af omfanget af faktisk diskrimination.
- De typiske sager omhandler nægtet adgang til diskotek pga. anden etnisk oprindelse, diskriminerende jobannoncer og praktikpladsformidling samt diskrimination på arbejdspladsen i forbindelse med barsel/graviditet.
- Der kan tales om en slags hierarkisering af diskriminationsformer, hvor kønsdiskrimination ligger i toppen både i forhold til sanktionspraksisser og den etablerede "infrastruktur" i civilsamfundet.¹⁷

3.2 Opgørelse af faktisk diskrimination 2007

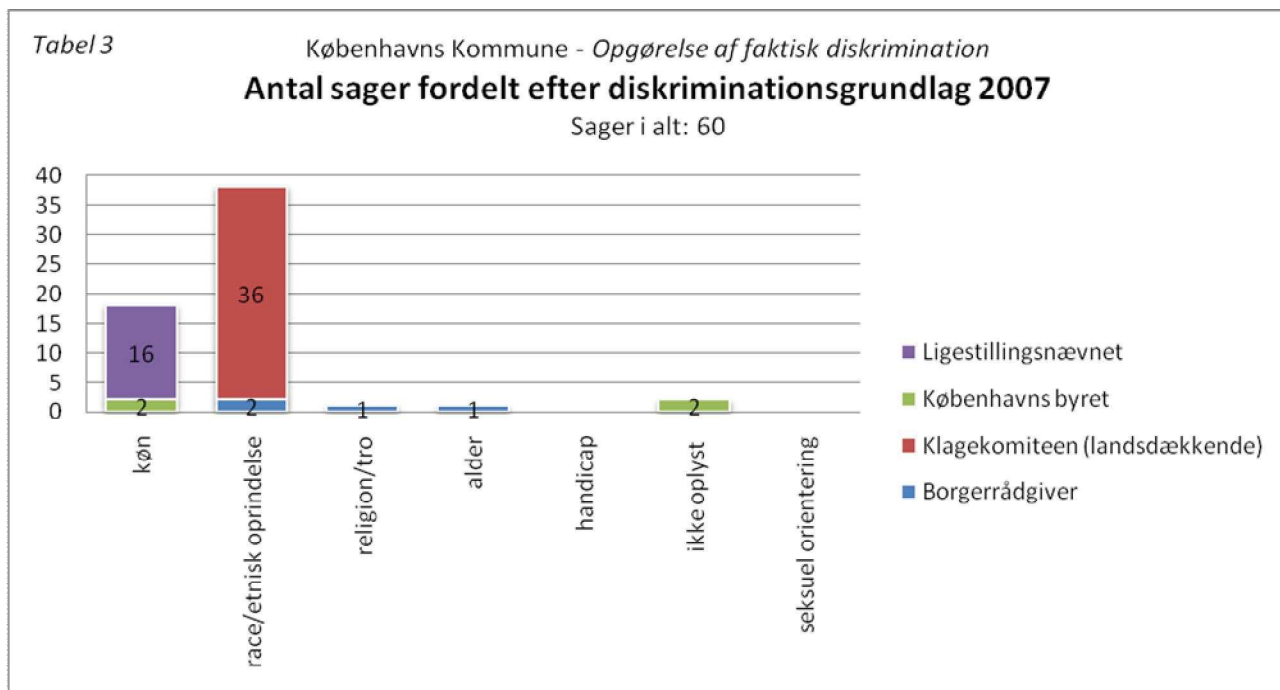
I 2008 udarbejdede Københavns Kommune et notat om omfanget af faktisk diskrimination i kommunen i 2007.¹⁸ Notatet har til formål at understøtte redegørelsen *Status over anti-diskriminationsindsatsen*. Sagerne i notatet fremlægges "mere kvalitativt, således at det er muligt at danne sig et bedre overblik over sagernes karakter snarere end antal."

Rapporten oplyser om 60 afgjorte sager om diskrimination i 2007:

---

¹⁷ Denne opsummering er fra redegørelsen *Status over anti-diskriminationsindsatsen*.

¹⁸ Dok.nr.: 2008-399130.

Hvad angår omfanget af sager ved Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling er samtlige Klagekomitéens sager for 2007 medtaget, uanset hvor i landet diskriminationen har fundet sted. Det er således ikke muligt på grundlag af notatet at vurdere, hvor mange sager ved Klagekomitéen, der omhandlede Københavns Kommune.

Det fremgår ikke konsekvent af notatet, hvilke sager, der er endt i en afgørelse om diskrimination. I modsætning til DRC's rapport *Diskriminationsrapport for Københavns Kommune 2006-2007* er det således ikke muligt ud fra rapporten måle omfanget af dokumenteret diskrimination i 2007. Det følger dog af notatet, at der i fire sager ved københavns Byret og i én sag ved Københavns Borgerrådgiver blev fundet diskrimination.

Som det er tilfældet i DRC's rapport, sondres der heller ikke i notatet mellem diskrimination og hadforbrydelser. Ovennævnte tabel omfatter således både diskrimination og hadforbrydelser. Det følger dog af notatet, at Københavns Politi har rapporteret om fem anmeldelser vedrørende straffelovens § 266 b, og at der i en sag om § 266 b er givet medhold til klager.

3.3 Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune 2007

I 2007 udarbejdede Catinét for Københavns Kommune en rapport over omfanget af diskrimination i kommunen. Undersøgelsen er baseret på 1300 telefoninterviews. Undersøgelsen viste, at:

- 18 % af de adspurgte Københavnerne følte sig diskrimineret i 2007.
- 27 % af de adspurgte indvandrere/efterkommere¹⁹ følte sig diskrimineret i 2007, mens det samme gjorde sig gældende for 11 % af de adspurgte etniske danskere.²⁰
- Indvandrere/efterkommere følte sig primært diskrimineret af 'danskere generelt', mens etniske danskere primært følte sig diskrimineret af deres arbejdsgiver.²¹
- Indvandrere/efterkommere følte sig primært diskrimineret i det offentlige rum (35 %), mens etniske danskere primært følte sig diskrimineret på arbejdspladsen (40 %).

I modsætning til Catinét's diskriminationsrapport fra 2008, se afsnit 4.1.1 nedenfor, omfatter denne rapport ikke oplysninger om, på hvilket grundlag de adspurgte følte sig diskrimineret. Det er således ikke muligt at vurdere, om en del af den oplevede diskrimination kan have været i form af hadforbrydelser.

3.4 Nydanskere i nattelivet

I 2007 indhentede Københavns Kommune i samarbejde med Århus Kommune en undersøgelse fra Rådgivende Sociologer om diskrimination i nattelivet. Rapporten er udarbejdet med en kvalitativ metodisk tilgang. Der er interviewet 27 danskere med minoritetsbaggrund mellem 18 og 30 år, der

---

¹⁹ *Indvandrer* betegner en person, der er født i udlandet, hvis forældre begge (eller den ene, hvis der ikke findes oplysninger om den anden) er udenlandske statsborgere eller født i udlandet. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er født i udlandet, opfattes personen også som indvandrer. *Efterkommer* betegner en person, uanset statsborgerskab, der er født i Danmark af forældre, hvoraf ingen er dansk statsborger og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er udenlandsk statsborger, opfattes personen også som efterkommer. *Dansker* betegner en person, uanset statsborgerskab og uanset om personen er født i Danmark, hvor mindst en af forældrene både er dansk statsborger og født i Danmark.

²⁰ Som det omtales senere i denne rapport, er der i Catinét's undersøgelse særligt fokus på den opfattede diskrimination blandt henholdsvis etniske danskere og indvandrere/efterkommere. Rapporten indeholder derfor ikke særskilte konklusioner om omfanget af diskrimination på baggrund af seksuel orientering, religion, køn, alder, handicap eller andet.

²¹ Undersøgelsen spurgte ikke ind til, på hvilken baggrund respondenterne følte sig diskrimineret, dvs. om det f.eks. var på grund af køn, race/etnisk oprindelse, religion/tro, seksuel orientering, alder eller handicap. For denne kategori ("hvem har du følt dig diskrimineret af?") er der ikke oplyst præcist procenttal.

alle har prøvet at blive afvist i døren ved et diskotek. Interviewene fokuserede kun på unge mænd med minoritetsbaggrund, da samme problematik ifølge erfaringerne ikke gør sig gældende for kvinder med minoritetsbaggrund. Derudover er der foretaget otte interviews med restauratører, otte interviews med dørmænd og syv interviews med politifolk.

De centrale konklusioner på baggrund af interviewene er, at:

- Det er meget svært at bevise, at afvisningen finder sted på grund af race eller etnisk oprindelse.
- Langt de fleste anmelder ikke hændelsen, da de ikke mener, at der ville komme noget ud af det – mange har således en oplevelse af, at de ville blive udsat for diskrimination ved henvendelse til politiet.
- Flere af de unge mænd oplever, at afvisningerne i døren grundlæggende er en afspejling af den diskrimination, som personer med anden etnisk baggrund end dansk generelt er udsat for i det danske samfund.

3.5 Redegørelse om anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6

Ved en midlertidig indberetningsordning har politidirektørerne og statsadvokaterne underrettet Rigsadvokaten om alle domme, der blev afsagt i 2007, og hvor strafudmålingsfaktorer omfattet af straffelovens § 81, nr. 6 indgik ved straffastsættelsen. Ordningen gjaldt også frifindende domme og tiltalefrafald. Formålet med ordningen var at undersøge, om § 81, nr. 6 blev anvendt hensigtsmæssigt i praksis.

I indberetningsperioden blev Rigsadvokaten orienteret om to sager fra Københavns Byret. Begge sager omhandlede vold motiveret i offerets *seksuelle orientering*. Der blev afsagt dom i den ene sag i juni 2007. Sagen refereres her, da den ikke er nævnt i tidligere rapporter. I den anden sag blev der afsagt dom i sagen i februar 2008, og sagen refereres derfor i Kapitel 4 om omfanget af diskrimination i perioden 2008-2009.

Københavns Byret 28. juni 2007 – Overfald i cykelkælder begrundet i offerets seksuelle orientering

En 25-årig mand (T) havde i en cykelkælder i forening og efter forudgående aftale med to mindreårige drenge overfaldet en 61-årig (F) mand med adskillige knytnæveslag og spark i hovedet og på kroppen. F blev endvidere slået i hovedet og på kroppen med et jernrør. Om baggrunden for volden lagde retten til grund, at T, da han via internettet kom i kontakt med F, hurtigt blev klar over, at F var homoseksuel og ønskede seksuel kontakt. T fandt dette frastødende, men var alligevel i kontakt med F i nogen tid og inviterede ham til en bestemt adresse udelukkende med det formål, at F skulle have tæv. Derudover blev det lagt til grund, at T ansporede to mindreårige drenge til at deltage i voldsudøvelsen mod F. Ved fastsættelsen af straffen fandt samtlige dommere det skærpende, at gerningen var udført af flere i forening, at gerningen var særlig planlagt, og at gerningen havde baggrund i F's seksuelle orientering.

3.6 Indberetning af domme m.v. om overtrædelse af straffelovens § 266 b

Siden 1995 har politidirektørerne og statsadvokaterne underrettet Rigsadvokaten om sager, hvori der er rejst sigtelse for overtrædelse af straffelovens § 266 b. Der blev indberettet én sag i 2006.²²

Østre Landsret 27. juni 2006. Hadefulde udtalelser i radioudsendelser

Overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 2, jf. stk. 1, ved som redaktør og studievært på en radiostation i radioudsendelser at have fremsat generaliserende udsagn om, at muslimer er terrorister og udgør en latent trussel mod vesteuropæernes liv og sikkerhed, samt at have udtalt, at "der er kun to muligheder at reagere på, hvis man skal forhindre denne bombeterror. Enten at fordrive alle fremmede muhamedanere fra Vesteuropa, så de ikke kan komme til at lægge bomber, eller at udrydde de fanatiske muhamedanere. Det vil sige, at slå en betydelig del af dem ihjel" og "...hvis vi intet gør, så fortsætter den muhamedanske terror". Forholdet fandtes omfattet af § 266 b, stk. 2, idet udtalelserne var fremsat under en radioudsendelse og vedrørte et emne, som tiltalte tidligere offentligt havde udtalt sig om, og idet formålet måtte anses at være at påvirke meningsdannelsen. Ved strafudmålingen på fængsel i 20 dage betinget lagde retten i skærpende retning vægt på, at tiltalte tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet, men fandt det

---

²² Denne sag er talt med i DRC's opgørelse nævnt i afsnit 3.1 ovenfor. Ifølge DRC's opgørelse faldt der i 2006 dom i tre sager omhandlende straffelovens § 266 b.

upåkrævet, at straffen fuldbyrdes, idet den tidligere dom vedrørte et forhold begået i 1999. Landsretten stadfæstede dommen.

I 2007 blev der indberettet to sager fra Københavns Byret, hvor tiltalte i begge sager blev fundet skyldig. Derudover er der i 2007 i Københavns politikreds indberettet et tiltalefrafald, hvor tiltalte erkendte sig skyldig.

Københavns Byret 27. september 2007 – Racistiske udtalelser i artikel

Overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 1, ved med forsæt til udbredelse i en videre kreds at have fremsat forhånende og nedværdigende udtalelser i en artikel med overskriften "Taxien som muligt terrorinstrument" på en hjemmeside. Det fremgik bl.a. af artiklen, at "i 2001 forsøgte muslimer således et terrorangreb, hvor våbnet var en taxi magen til den på billedet. I Danmark er en lang række taxier i muslimsk besiddelse, og det er ikke vanskeligt at fingere et tyveri af en taxi, siden anmelde det til sit forsikringssselskab, og blive økonomisk dækket, hvorefter taxien nemt og uhindret kan anvendes til terrorformål. Det er min påstand, at der er adskillige københavnske taxivognmænd med muslimsk baggrund, der ville være villige til at indgå sådan en aftale i den "gode sags tjeneste". Den gode sags tjeneste ville være at køre taxien ind, hvor masser af mennesker står og venter på busser, eller andre steder, og BOOOOM! Samtidig kan taxien jo også snildt bruges af terrorister, der agerer kunder. Man kan jo ikke anmode kunderne om at åbne deres bagage, der skal i bagagerummet, men vi bør faktisk have ret til at afvise arabisk udseende kunder med for mange kufferter". Artiklen lå på hjemmesiden i perioden fra 7. til 11. juli 2005. Retten fandt, at uanset at tiltaltes formål med indlægget var at skabe debat om emnet, måtte han have indset, at udsagnene forhånede og nedværdigede de nævnte grupper (vognmænd, chauffører og taxikunder med arabisk eller muslimsk baggrund), og at den ønskede debat ikke ville være blevet afskåret ved at undlade fremsættelsen af de omhandlede udsagn. Retten lagde ved strafudmålingen på den ene side vægt på den ikke ubetydelige udbredelse, udsagnene fik ved offentliggørelsen på hjemmesiden og på den anden side, at indlægget måtte anses for skrevet i en oprørt sindstemning efter terrorangrebet i London i juli 2005, og at tiltalte fire dage senere selv fjernede indlægget og udsendte en beklagelse. Endvidere tillagde retten den lange sagsbehandlingstid hos politiet og anklagemyndigheden formildende betydning.

Københavns Byret 28. november 2007 – Racistiske udtalelser i lufthavn

Overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 1, ved i en lufthavn, hvor der var mange mennesker til stede, offentligt at have fremsat forhånende og nedværdigende udtalelser mod to sikkerhedsmedarbejdere, der var af anden etnisk oprindelse end dansk, idet tiltalte på engelsk bl.a. udtalte: "Du er en abe – du skulle barbere dig – I er sikkert en flok tyrkere", "du ligner en abe – du er en tyrkisk mand, og du hører ikke til her", "det er meget værre, at du er fra Marokko – I er en flok aber" samt "du ligner en abe – du er araber, du hører ikke til her" eller lignende.

Københavns Politi – tiltalefrafald 11. december 2007 – Racistiske udtalelser ved Rundetårn

Tiltalte havde ved Rundetårn i København råbt "jødesvin" og heilet mod forurettede, der var jøde, mens der var mange mennesker rundt omkring dem. Tiltalte erkendte sig skyldig og blev meddelt tiltalefrafald i medfør af retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 7, jf. bekendtgørelse nr. 621 af 25. juni 2001 § 2, nr. 4, idet tiltalte var idømt en behandlingsdom uden længstetid og således allerede var undergivet den foranstaltning, som han måtte antages at blive idømt, såfremt der blev rejst tiltale i sagen.

3.7 RACI-indberetning 2007

PET har siden 1992 registreret kriminelle forhold, der kan tænkes at have haft racistisk baggrund, og som er rettet mod udlændinge. Siden 2002 har ordningen omfattet anmeldte kriminelle forhold med baggrund i racisme eller religion begået mod personer af både dansk og udenlandsk herkomst. Ordningen dækkede således både hadforbrydelser og overtrædelser af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v.

De samlede tal for København for perioden 2006-2007 er:

2006		2007	
Antal	% af landsdækkende	Antal	% af landsdækkende
19	8,4 %	6	17,1 %

PET's egne overvejelser i forhold til gyldigheden af undersøgelsen er, at "det er usikkert, i hvilket omfang indberetningerne er dækkende for omfanget og karakteren af kriminelle forhold, der kan tænkes at have racistisk eller religiøs baggrund. Dette skyldes en række forskellige faktorer, herunder at politikredsene ikke bliver bekendt med alle forhold med mulig racistisk eller religiøs baggrund, og at det er usikkert, hvorvidt kredsene rent faktisk foretager indberetning af alle relevante forhold, de bliver bekendt med, eller om Politiets Efterretningstjeneste ved søgning i POLSAS kan finde frem til alle de relevante sager." ²³

Derudover vurderes det af PET, at de oplysninger, PET modtager, generelt på landsbasis må siges at være forholdsvis begrænsede. Det er derfor vanskeligt med blot nogenlunde sikkerhed at udtale sig om årsager, sammenhænge, udviklinger og tendenser i forhold til hadforbrydelser. Efter PET's opfattelse et fald i anmeldelser og indberetninger fra 96 i 2006 til 35 i 2007 på landsbasis således ikke nødvendigvis udtryk for en faldende kriminalitetstendens på området. ²⁴

Pr. 1. januar 2009 er ordningen udvidet til også at omfatte kriminelle forhold, der formodes at være motiveret af andre ekstremistiske holdninger, herunder had til ofrets seksuelle orientering, politiske overbevisning eller lignende.

3.8 Status over antidiskriminationsindsatsen

Rapporten gør status over Københavns Kommunes initiativer mod diskrimination siden 2006. I rapporten opsummeres konklusioner fra Catinét's interviewundersøgelser *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune 2007*, oprettelsen af hjemmesiden *Registrer diskrimination* og rapportererne *Diskriminationsrapport for Københavns Kommune 2006-2007* og *Opgørelse af faktisk diskrimination 2007*. Herudover redegøres der for tre forskellige case-studier fra andre byer (Amsterdam, Århus og Helsingfors). Rapporten indeholder ikke en samlet redegørelse for udviklingen i antal af diskriminationssager.

---

²³ PET *RACI-indberetning* (2007) s. 6.

²⁴ PET *RACI-indberetning* (2007) s. 6.

4. Diskrimination og hadforbrydelser i 2008

I dette kapitel søges omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune i 2008 afdækket ved at gennemgå forskellige typer data, der alle udtrykker noget om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i kommunen.

4.1 Rapporter m.v.

I det følgende gennemgås relevante rapporter m.v. indeholdende data om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune i 2008.

- *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune, Catinét (2008)*
- *Lige og ulige? Homoseksuelle, biseksuelle og transkønnedes levevilkår, Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske (2009)*
- *Politiets Efterretningstjenestes rapport om politikredsenes indberetninger for 2008 om kriminelle forhold med mulig racistisk eller religiøs baggrund, PET (2009)²⁵*

Det bemærkes, at Justitsministeriets *Offerundersøgelse 2005-2008*,²⁶ der blev offentliggjort i april 2009, bl.a. undersøger, i hvilket omfang voldsofre mener, at volden var motiveret af racisme eller homofobi. Disse data omfatter imidlertid ikke oplysninger om offerets bopæl. Det er således ikke muligt at udlede særlige data om Københavns Kommune af rapporten.²⁷ Næste år vil undersøgelsen dog inkludere en geografisk opdeling af de adspurgte voldsofre. Det vil således være relevant at inddrage rapporten i forbindelse med udarbejdelse af fremtidige rapporter om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune.

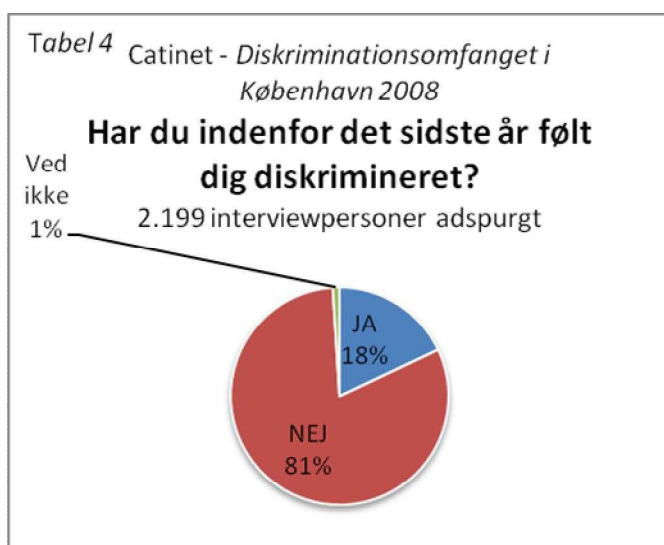
²⁵ Offentliggørelse af rapporten afventes.

²⁶ Undersøgelsen kan ses på Justitsministeriets hjemmeside. www.justitsministeriet.dk/forskning/rapporter-fra-forskningskontoret.dk.

²⁷ I forbindelse med udarbejdelsen af denne rapport rettede Institut for Menneskerettigheder henvendelse til Justitsministeriet for at få oplyst, om det var muligt at få tal alene for Københavns Kommune. Justitsministeriet oplyste, at det først er fra 2009, at man som del af offerundersøgelsen er begyndt at registrere oplysninger om bopæl.

4.1.1 Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune 2008

Catinét udarbejdede i 2008 en rapport om omfanget af diskrimination i Københavns Kommune baseret på telefoninterviews. Rapporten er udarbejdet efter lignende model som Catinét's rapport fra 2007 om omfanget af diskrimination i kommunen beskrevet i afsnit 3.3 ovenfor. I undersøgelsen fra 2008 er der dog inkluderet flere spørgsmål end i 2007. F.eks. spørges der til baggrunden for diskriminationen, og på hvilken måde man er blevet diskrimineret. I det følgende refereres hovedkonklusionerne.

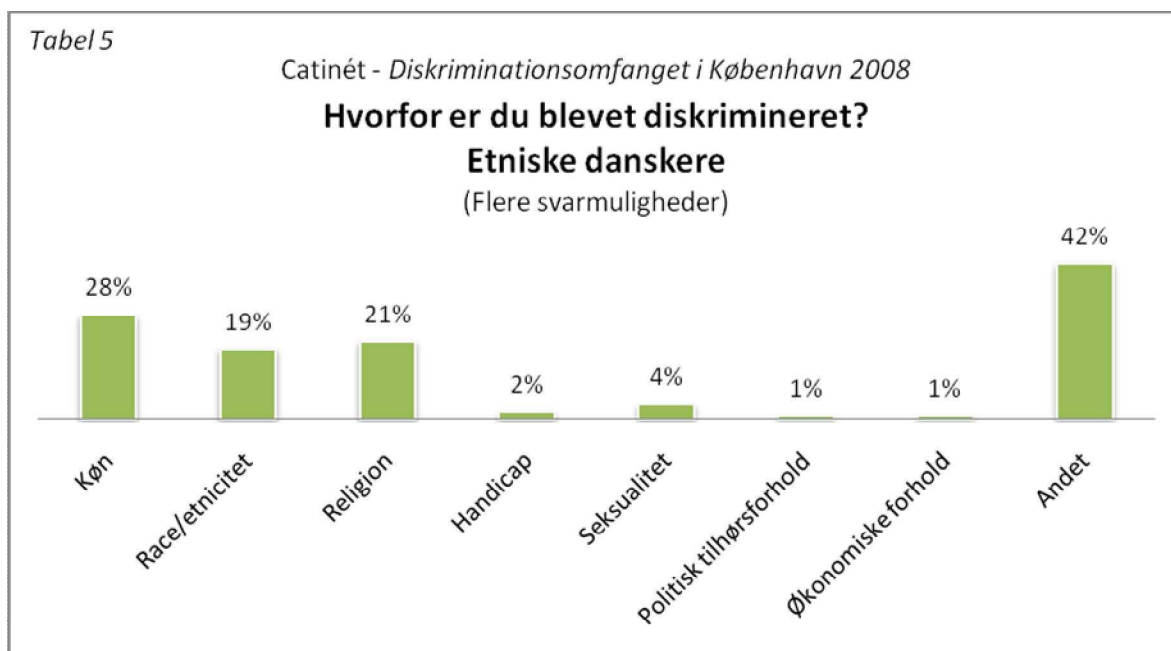

18 % af respondenterne svarede, at de havde følt sig diskrimineret indenfor det sidste år.

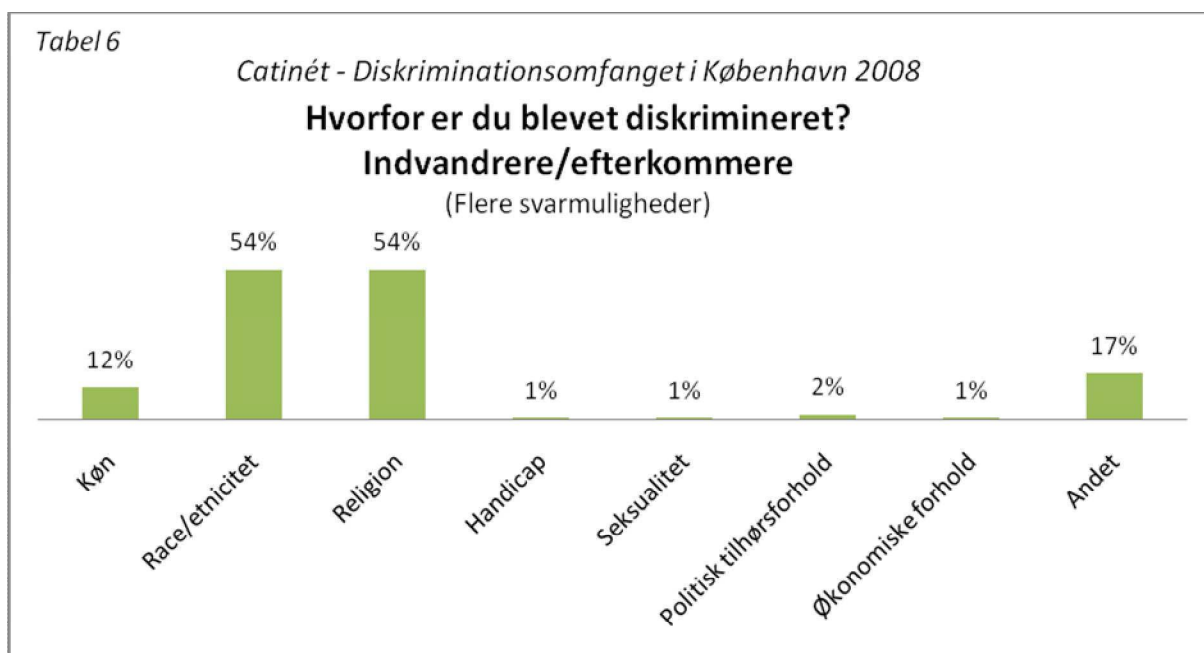
27 % af indvandrere/ efterkommere følte sig diskrimineret i 2008 mens det samme gjorde sig gældende for 11 % af de etniske danskere.

Etniske danskere peger først og fremmest på køn (28 %) som årsag til diskrimination.

Indvandrere / efterkommere peger på etnicitet (54 %) og religion (54 %).

Det er bemærkelsesværdigt, at 42 % af de adspurgte svarer "andet" som diskriminationsgrund. Ser man på svarene, der er vedlagt som bilag til Catinét's undersøgelse, ses det, at "andet" kan være sammenfaldende med nogle af de forhold, som det er forbudt at diskriminere på grund af efter gældende ret, f.eks. at man går med tørklæde; på grund af ens hårfarve; at man er for gammel eller lignende. Mange af svarene falder dog uden for forbuddet mod diskrimination, f.eks. svar som at diskriminationen skyldes overvægt, eller at man er ryger.

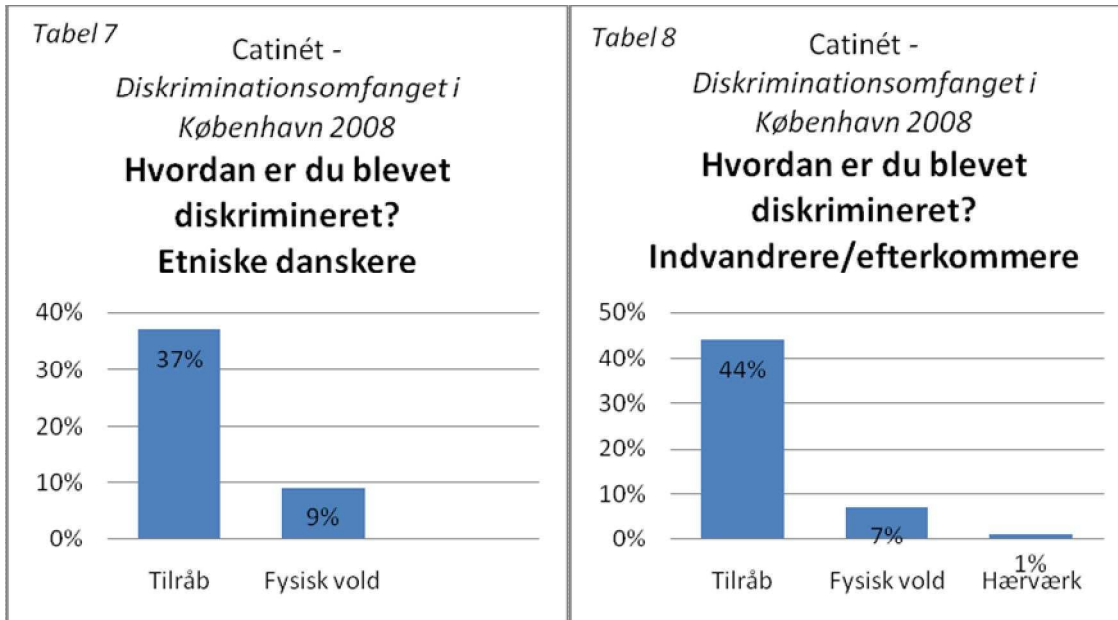
Diskrimineret hvordan?

Diskriminationen er som oftest kommet til udtryk ved enten tilråb eller, at respondenterne er blevet ignoreret/bevidst overset.

Anmeldt?

95 % af alle respondenterne har hverken anmeldt hændelsen eller søgt anden bistand.

Som det er tilfældet med Catinét's rapport fra 2007, sonderer rapporten ikke mellem diskrimination og hadforbrydelser. Det fremgår dog af rapporten, at 37 % af de etniske danskere er blevet diskrimineret ved tilråb og 9 % ved fysisk vold. 44 % af borgerne med minoritetsbaggrund er blevet diskrimineret ved tilråb, 7 % ved fysisk vold og 1 % ved hærværk på ejendom/ ejendele.

Det er ikke muligt at udlede af rapporten, hvad grunden er til, at de adspurgte personer er blevet råbt efter eller udsat for vold. Det *kan* dog udledes af rapporten, at for etniske danskere vedkommende er det ganske få procent i den ovennævnte tabel, der mener at være blevet udsat for en hadforbrydelse, idet de fleste med dansk etnisk baggrund har svaret "køn" eller "andet" som årsag til diskrimination.

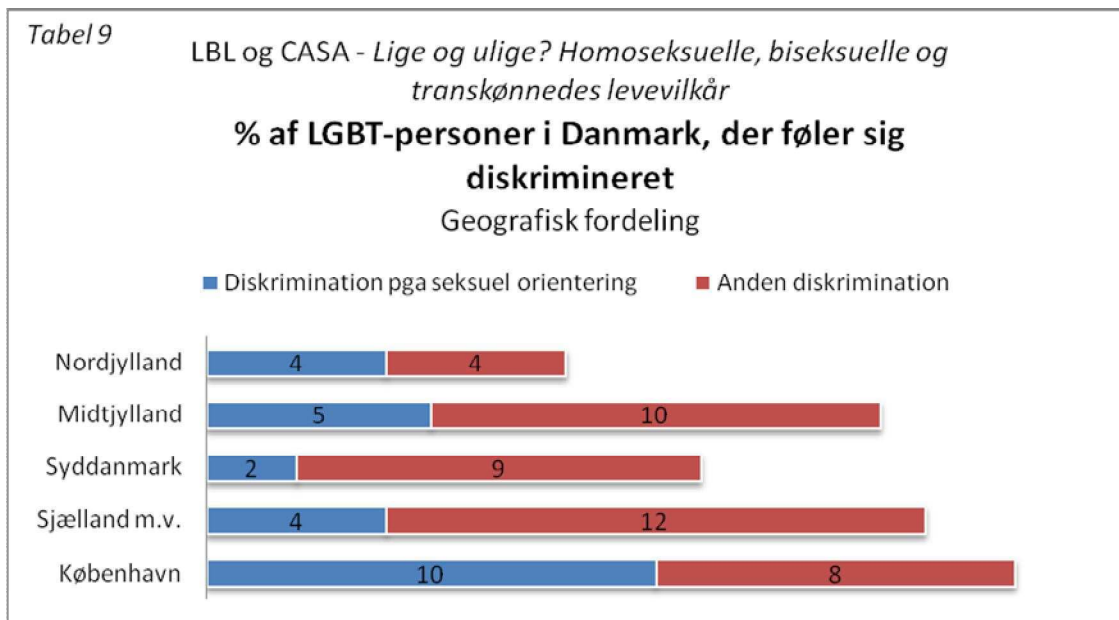
I forhold til ovennævnte tabel for indvandrere/efterkommere må de fleste i denne gruppe omvendt formodes at have følt at være blevet udsat for en hadforbrydelse. Dette skyldes, at de fleste i denne gruppe har oplyst, at årsagen til diskrimination var race/etnisk oprindelse eller religion/tro. Der må derfor formodes at være et større overlap mellem dem, der har været udsat for tilråb, vold eller hærværk, og dem der føler sig diskrimineret på grund af race/etnisk oprindelse eller religion/tro.

4.1.2 Lige og ulige? Homoseksuelle, biseksuelle og transkønnedes levevilkår

I 2008 udførte LBL i samarbejde med CASA en levevilkårsundersøgelse for homoseksuelle, biseksuelle og transkønnede personer (herefter LGBT-personer) i Danmark. Undersøgelsen fokuserer bl.a. på diskrimination af LGBT-personer og deres udsathed over for vold og trusler.

Undersøgelsen er udelukkende henvendt til LGBT-personer og er baseret på 946 spørgeskema-besvarelser fra hele landet.²⁸

Ifølge undersøgelsen føler 10 % af de LGBT-personer, der bor i København, sig diskrimineret på grund af deres seksuelle orientering. Dermed føler de adspurgte LGBT-personer i København sig mere diskrimineret end LGBT-personer andre steder i landet:

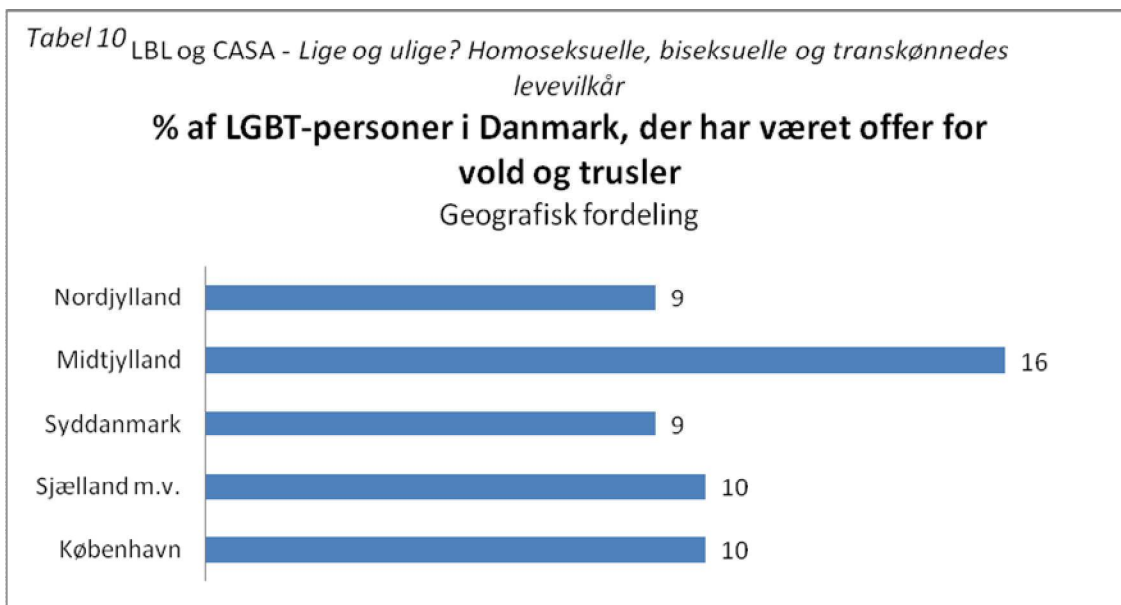
²⁸ Levevilkårsundersøgelsen vurderer på baggrund af de indsamlede data og svarprocenter, at LGBT-personer udgør mellem 3,5 % og 6 % af befolkningen. For at få et repræsentativt udsnit af LGBT-gruppen samarbejdede CASA med Catinét. Catinét har et repræsentativt sammensat panel af den danske befolkning, der er rekrutteret via nationale repræsentative telefon-interview eller face-to-face interview. Undersøgelsen blev sendt ud til 27.323 personer i panelet, og efter at data-materialet var rensset for fejl, var der 946 besvarelser, der faldt inden for målgruppen. Svarprocenten var 56 %. Antager man, at alle, der modtog spørgeskemaet, tog stilling til, om de tilhørte målgruppen, regnes LGBT-gruppens størrelse ud til at være 946/27.323, dvs. 3,5 %. Antager man, at de, der ikke svarede på undersøgelsen, ikke havde læst mailen, eller ikke ville indrømme at de tilhørte LGBT-gruppen, regnes LGBT-gruppens størrelse ud til at være 946/15.356, dvs. 6,2 %. Det rigtige antal ligger formentlig et sted mellem disse to, jf. *Lige og ulige? Homoseksuelle, biseksuelle og transkønnedes levevilkår* s. 9-10.

Undersøgelsen fokuserer på udsathed for vold og trusler, men motivet derfor er ikke medtaget. Levevilkårsundersøgelsen undersøger således ikke omfanget af hadforbrydelser som sådan.

Ser man på besvarelsene på spørgsmålet "har du været udsat for vold eller trusler inden for de sidste 12 måneder?" fra henholdsvis LGBT-gruppen og den heteroseksuelle kontrolgruppe, viser undersøgelsen dog, at LGBT-personer har været hårdere ramt af trusler eller vold end heteroseksuelle personer. 7 % af de heteroseksuelle har været udsat for vold eller trusler, mens det er tilfældet for 11 % af LGBT-gruppen.

10 % af LGBT-personerne i København svarede, at de inden for de sidste 12 måneder havde været offer for vold og trusler. København skiller sig dermed hverken negativt eller positivt ud fra resten af landet:²⁹

4.1.3 RACI-indberetning 2008

[Offentliggørelse af RACI-indberetningen for 2008 afventes]

[indsæt "tabel 11" med data fra RACI-indberetningen for 2008 omhandlende Københavns Kommune]

²⁹ Midtjylland skiller sig ud med 16 %, men forskellene mellem regionerne er ikke statistisk signifikante.

4.2 Københavns Kommunes hjemmeside ”Registrer diskrimination”

Det har siden juni 2008 været muligt at foretage anonym registrering på Københavns Kommunes hjemmeside *Registrer diskrimination*, hvis man mener at have været udsat for diskrimination. Hjemmesidens formål er at give kommunen en bedre føling med omfanget af diskrimination i kommunen.

Fra slutningen af juni 2008 indtil 15. juni 2009 har 354 personer registreret sig på hjemmesiden. Registreringerne på hjemmesiden dækker således ikke hele 2008, men ét år fra juni 2008 til juni 2009.

Det er ikke muligt på hjemmesiden direkte at registrere en hadforbrydelse. I stedet kan man under spørgsmålet ”hvordan er du blevet diskrimineret” registrere, at det er sket ved ”tilråb”, ”fysisk vold”, ”hærværk på ejendom/ejendele” og ”på internettet”, og at det er sket på grundlag af hudfarve, national eller social oprindelse, religion eller tro og/eller seksuel orientering. Sådanne registreringer er i denne rapport søgt isoleret som data om omfanget af oplevelsen af at være blevet udsat for en hadforbrydelse.

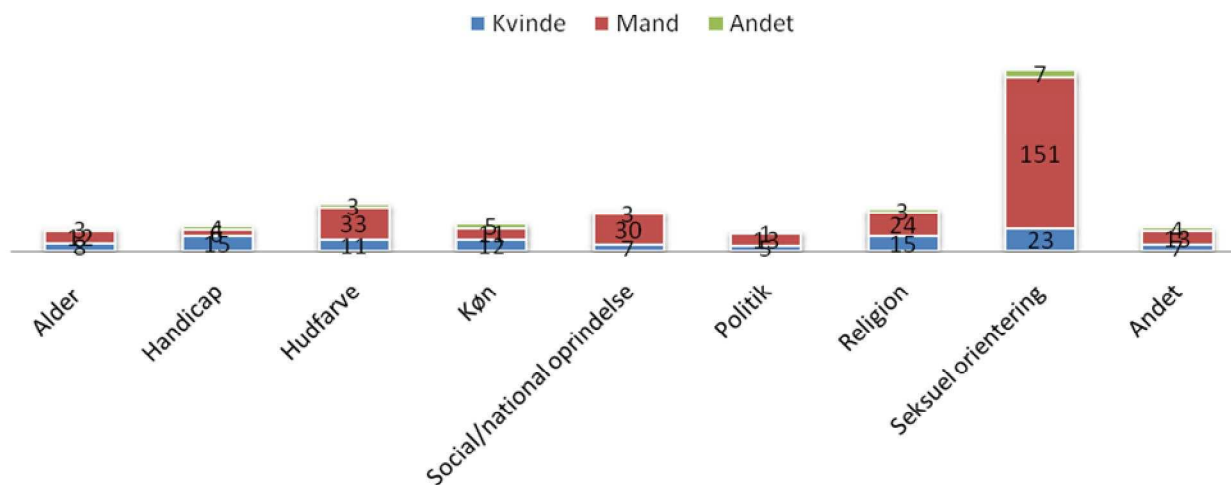
Der er i alt 429 registreringer om diskrimination, inklusiv mulige hadforbrydelser. Reelt er det dog kun 354 personer, der har foretaget en registrering. Årsagen til dette er, at det på hjemmesiden er muligt at registrere diskrimination på mere end et grundlag, f.eks. at man er blevet udsat for diskrimination både på grund af køn og etnicitet.

Spredningen i angivet diskriminationsgrundlag ved disse multiple registreringer er så stor, at det er vanskeligt at udpege et mønster. Der er dog et vist sammenfald mellem personer, der har oplevet at være blevet diskrimineret på grund af national/ social oprindelse, hudfarve og/eller religion/tro.

181, svarende til 48,9 %, af registreringerne omhandler seksuel orientering. Derudover er der en tydelig overvægt af mænd, der har registreret sig på hjemmesiden: 248 (70 %) mænd og 83 (23,4 %) kvinder.

Tabel 12

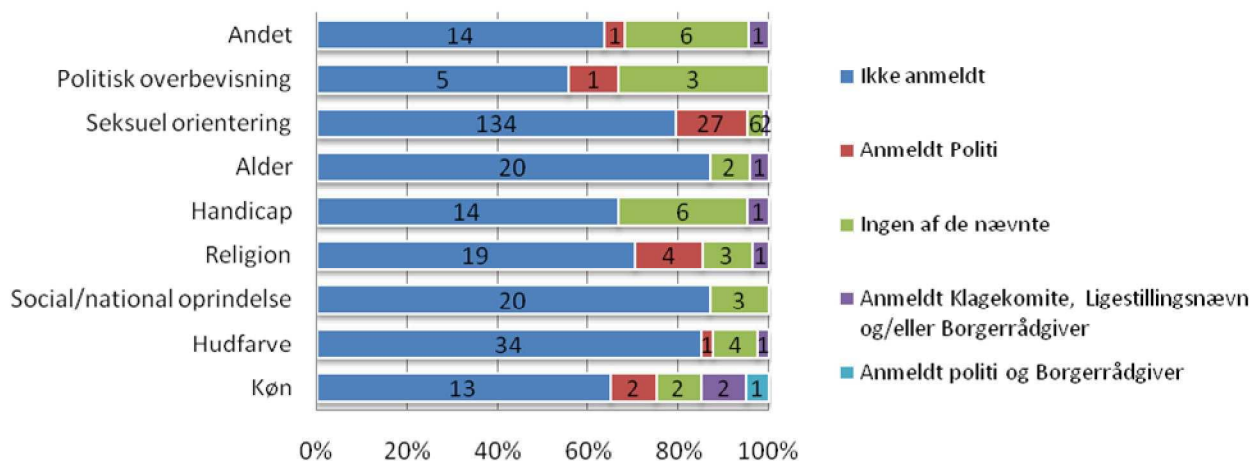
Københavns Kommune - Registrer diskrimination
Hvad var baggrunden for diskriminationen?
Antal registreringer fordelt på baggrund for diskrimination
Registreringer i alt: 429

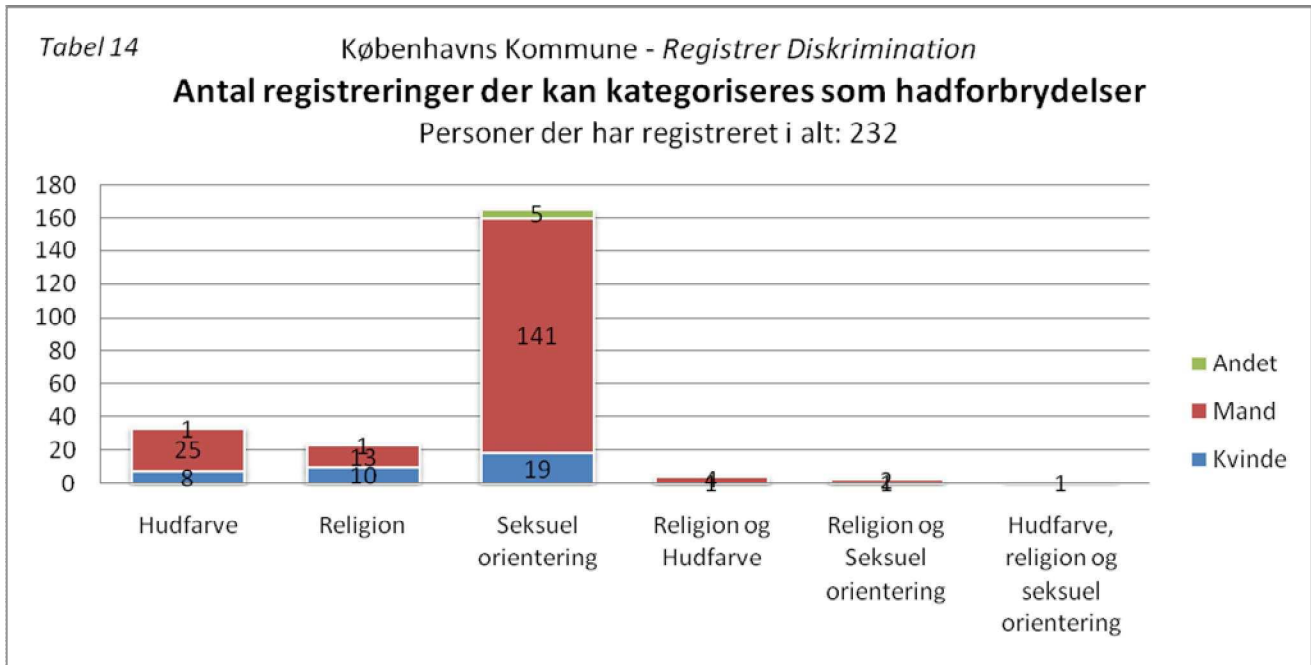
For alle grupper er det gældende, at langt de fleste ikke har henvendt sig nogen steder for at klage over eller anmelde hændelsen.

Tabel 13

Københavns Kommune - Registrer Diskrimination
Har du klaget over/anmeldt diskriminationen?
% og antal fordelt på baggrund for diskrimination
Personer der har registreret i alt: 354

232 af registreringerne på hjemmesiden kan kategoriseres som hadforbrydelser. Dermed udgør oplevede hadforbrydelser knap 65,5 % af de 354 registreringer af diskrimination.

Hjemmesidens data er baseret på, at respondenterne opsøgende benytter sig af hjemmesidens registreringsmulighed. Sammensætningen af respondenter er fordelt efter ukendte parametre, mest oplagt er adgang til og brug af internettet, samt kendskab til hjemmesiden, men også andre faktorer kan spille ind.

I modsætning til Catinét's undersøgelse refereret ovenfor i afsnit 4.1.1 er data fra hjemmesiden således ikke repræsentative, idet der kan være en overvægt af nogle grupper, som vælger at registrere oplevet diskrimination, mens andre grupper kan være underrepræsenteret.³⁰

I stedet kan hjemmesiden bruges som et værktøj til at sætte fokus på diskrimination og til at måle særlige tendenser i forhold til visse grupper.

³⁰ Se f.eks. *Statistical methods for the social sciences*, Agresti and Finlay (Pearson/Prentice Hall 2008) s. 20; *Praktisk statistik for samfundsvidenskaberne*, Fisker, K. m.fl. (Akademisk Forlag 2002) s. 53.

Det er f.eks. bemærkelsesværdigt, at 47 % af alle registreringer på hjemmesiden omhandler hadforbrydelser på grund af seksuel orientering.³¹ Dette kan f.eks. skyldes, at LGBT-personer udgør en særligt udsat gruppe i forhold til hadforbrydelser. En del af forklaringen kan også være, at der er større kendskab til hjemmesiden blandt LGBT-personer. F.eks. har LBL gjort en stor indsats for at orientere sit bagland om muligheden for at anvende hjemmesiden, blandt andet ved at lægge et link ud til hjemmesiden på LBL's egen hjemmeside.

4.3 Henvendelser registreret af fagforeninger, NGO'er og forvaltningsmyndigheder

Fagforeninger, NGO'er og forvaltningsmyndigheder modtager i større eller mindre omfang henvendelser fra personer, der mener at have været udsat for diskrimination eller for en hadforbrydelse. Antallet af sådanne henvendelser giver et indblik i omfanget af oplevet diskrimination og hadforbrydelser.

Institut for Menneskerettigheder har til brug for denne rapport søgt at afdække omfanget af henvendelser om diskrimination og hadforbrydelser fra borgere i Københavns Kommune ved at fremsende et spørgeskema herom til ovennævnte fagforeninger, NGO'er og forvaltningsmyndigheder ved Københavns Kommune.³²

---

³¹ Ud af 354 registreringer på hjemmesiden kan 232 kategoriseres som omhandlende hadforbrydelser. 165 af disse kan kategoriseres som hadforbrydelser begået på grund af seksuel orientering.

³² Det har været overvejet tillige at udsende spørgeskemaet om henvendelser om diskrimination til forskellige aktører på bolig-, uddannelses- og sundhedsområdet, så som boligforeninger/kontorer, skoler og hospitaler. Der lader imidlertid ikke til at være nogen systematisk registreringspraksis ved disse aktører. F.eks. oplyste Rigshospitalet, at de klager, der registreres, omhandler klager over den lægelige behandling. Det blev endvidere oplyst, at der muligvis modtages klager om diskrimination decentralt i de forskellige centre og afdelinger, men at dette ikke er noget, der registreres. Instituttet har derfor vurderet, at inddragelse af disse aktører ville udvide undersøgelsen uproportionalt i forhold til opnåelse af relevante data. Diskrimination inden for disse samfundsområder vil formentlig i stedet bedre kunne belyses gennem en mere kvalitativ tilgang til problemstillingen, f.eks. ved fokusgruppeinterviews. Det har endvidere været overvejet at fremsende spørgeskemaet til landets retshjælpsorganisationer. Instituttets erfaringer fra tidligere samarbejde med flere af landets retshjælpsorganisationer er imidlertid, at de retshjælpsorganisationer, der ikke har som et særligt indsatsområde at yde bistand til ofre for diskrimination, yderst sjældent modtager henvendelser herom. Endvidere registrerer retshjælpsorganisationerne generelt ikke henvendelser om diskrimination. Instituttet har derfor alene rettet henvendelse til de retshjælpsorganisationer, der formodes at få henvendelser om diskrimination, hvilket er DRC og Dansk Flygtningehjælps Frivilligrådgivning.

Der er fremsendt et separat spørgeskema vedrørende henholdsvis diskrimination og hadforbrydelser. Spørgeskemaet om hadforbrydelser er alene sendt til NGO'er, der formodes at modtage henvendelser om hadforbrydelser. Spørgeskemaerne er bilagt rapporten.

En så høj svarprocent som muligt er søgt opnået ved at følge op på de udsendte spørgeskemaer ved e-mail og telefon efter den udløbne svarfrist på tre uger. Derudover blev der så vidt muligt taget kontakt pr. telefon inden udsendelse af spørgeskemaerne for at sikre, at de blev sendt til rette person i organisationen, hvis en kontaktperson ikke var kendt i forvejen.

Denne tilgang er resulteret i en samlet svarprocent på 51 for spørgeskemaet om diskrimination og 84 for spørgeskemaet om hadforbrydelser. For så vidt angår spørgeskemaet om diskrimination havde en højere svarprocent været ønskelig for at få et mere fuldkomment billede af de relevante aktørers registreringspraksis. Sammenlignet med tidligere lignende undersøgelser må denne svarprocent dog betragtes som relativt høj.³³

Den altovervejende del af de fagforeninger, NGO'er og forvaltningsmyndigheder, der har besvaret spørgeskemaet, har ikke har besvaret de mere specifikke dele af skemaet omhandlende køn og alder på den person, der har henvendt sig, hvilket samfundsområde henvendelsen omhandlede, og hvorledes, der er fulgt op på henvendelsen. Ifølge det oplyste skyldes dette hovedsageligt, at de adspurgte aktører ikke registrerer sådanne oplysninger.

4.3.1 Henvendelser om diskrimination

Spørgeskemaet om diskrimination er sendt til alle større fagforbund under LO. Forbund med mindre end 5000 medlemmer er dog ikke taget med af hensyn til undersøgelsens omfang. Derudover er spørgeskemaet sendt til tre akademiske fagforeninger, der ikke er del af LO. Der er på den måde søgt at dække et bredt udsnit af de forskellige sektorer på arbejdsmarkedet.

---

³³ Se *Diskriminationsrapport for Københavns Kommune 2006-2007* (DRC) og *Opgørelse af faktisk diskrimination 2007* (Københavns Kommune).

Spørgeskemaet er endvidere sendt til relevante NGO'er, der har som funktion at varetage de undersøgte gruppers interesser.

Endelig er spørgeskemaet sendt til de forvaltningsmyndigheder ved Københavns Kommune, der har stor borgerkontakt, såsom job- og socialcentre.

Fagforeninger/-forbund:

LO, Fælles Fagligt Forbund - 3F, Dansk EI-forbund, Dansk Funktionærforbund, Serviceforbundet, Fødevareforbundet NNF, HK Hovedstaden, Dansk Metal, Teknisk Landsforbund, Forbundet Træ-Industri-Byg, Dansk Socialrådgiverforening, BUPL - Forbundet for Pædagoger og Klubfolk, Politiforbundet, Dansk Sygeplejeråd, DJØF, Dansk Magisterforening, Lægeforeningen.

NGO'er:

Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination, Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Islamisk-Kristent Studiecenter, Sabaah, Mosaik Trossamfund, Muslimernes Fællesråd, SOS mod Racisme, Amnesty international, KIT - Kirkernes Integrationstjeneste, Muslimer i Dialog, Dialog Forum, ENAR - European Network Against Racism, Kvinderådet, KVINFO, Dansk Russisk Forening, TransDanmark, Dansk Kvindesamfund, Indvandrer Kvindecntrret, Foreningen Nydansker, Ældresagen, Ædremobiliseringen, Det Centrale Handicapråd, Danske Handicaporganisationer (PTU – Landsforeningen af Polio-, Trafik- og Ulykkesskadede, ADHD-foreningen, Astma-Allergi Forbundet, Danmarks Bløderforening, Danmarks Psoriasis Forening, Dansk Blindesamfund, Dansk Epilepsiforening, Dansk Fibromyalgi-Forening, Dansk Handicap Forbund, Dansk Landsforening for Laryngectome-rede, Parkinsonforeningen, Danske Døves Landsforbund, Diabetesforeningen, Foreningen for Stammere i DK, Gigtforeningen, Hjernesagen, Hjerneskadeforeningen, Høreforeningen, Landsforeningen til Bekæmpelse af Cystisk Fibrose, Landsforeningen Autisme, Landsforeningen LEV, Landsforeningen SIND, Lungeforeningen Boserups Minde, Muskelsvindfonden, Nyreforeningen, Ordblinde/Dysleksiforeningen i Danmark, Osteoporoseforeningen, Sammenslutningen af Unge med Handicap, Spasti-

kerforeningen, Scleroseforeningen, Stomiforeningen, Foreningen af Danske DøvBlinde), Dansk Flygtningehjælps Frivilligrådgivning.

Forvaltningsmyndigheder ved Københavns Kommune:

Økonomiforvaltningen (Københavns Borgerservice, Lokal Demokrati og Borgerinformation), Socialforvaltningen (socialcentrene), Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (jobcentrene), Sundheds- og Omsorgsforvaltningen (pensions- og omsorgskontorerne), Kultur- og Fritidsforvaltningen, Børne- og Ungdomsforvaltningen, Teknik- og Miljøforvaltningen.

Flertallet af de *fagforeninger*, der besvarede spørgeskemaet, udtrykte, at diskrimination efter deres opfattelse finder sted. Seks har oplyst, at de har modtaget henvendelser om diskrimination, og tre af disse registrerer henvendelserne. En af disse fagforeninger registrerer dog alene henvendelser om diskrimination på grund af køn.

HK og DJØF oplyste, at de medlemmer, der henvender sig, fordi de mener at være blevet udsat for diskrimination, ofte ikke ønsker at rejse en sag imod en nuværende arbejdsgiver. I stedet anmodes der om generel rådgivning eller om bistand til at finde en ny arbejdsplads. Derudover oplystes det af HK og DJØF, at man for de fleste sagers vedkommende vil være tøvende med at gå til domstolene, da sager om diskrimination vurderes at være svære at vinde. Vedrørende diskrimination relateret til graviditet og barsel oplyste DJØF, at det som regel ikke er nødvendigt at gå til domstolene i sådanne sager, da retspraksis på området er klar. To af fagforeningerne rapporterede, at de ikke mener, at der er et problem med diskrimination inden for deres arbejdsområde.

Samtlige *NGO'er*, på nær to, gav udtryk for, at der generelt er et problem med diskrimination. 13 af *NGO'erne* har modtaget henvendelser om diskrimination, og 8 af disse registrerer henvendelserne.

De fleste af *NGO'erne* registrerer ikke oplysninger om klagers bopælssted, "gerningssted" eller oplysninger om indklagedes bopæl. De oplyste tal er af *NGO'erne* derfor som udgangspunkt baseret på et estimat over, hvor mange af de registrerede henvendelser, der omhandler København.

DRC er den organisation, der har oplyst at have modtaget flest henvendelser; i alt 380. 130 af sagerne omhandlede 130 race/etnisk oprindelse og 50 religion/tro, hvor enten klager eller indklagede er fra Københavns Kommune.

200 af de 380 henvendelser omhandler udlændingeområdet. Ifølge DRC har særlig Metock-dommen i sommeren 2008 givet et stort rådgivningspres vedrørende EU-reglerne om familiesammenføring. Disse sager er dog ikke talt med i tabellen nedenfor om antallet af henvendelser om diskrimination, idet det formodes, at disse sager som udgangspunkt ikke omhandler situationer, der traditionelt kategoriseres som diskrimination.³⁴

De NGO'er, der ikke har modtaget henvendelser om diskrimination og/eller ikke registrerer disse, giver forskellige begrundelser herfor.

F.eks. svarede Islamisk-Kristent Studiecenter, at man tidligere modtog henvendelser om diskrimination, men at man nu har skiftet struktur fra at være et mødested til at være projektorienteret og derfor ikke længere modtager henvendelser.

TransDanmark oplyser, at de ikke modtager henvendelser om diskrimination, på trods at man nemt kan henvende sig til dem via deres hjemmeside. Som forklaring gives, at de fleste transvestitter lever som transvestitter i det skjulte, og at mange ikke ønsker "at gøre en sag ud af det", samt at det er svært at bevise diskrimination.

Amnesty International modtager henvendelser, men behandler ikke henvendelserne selv og registrerer dem ikke. I stedet henviser Amnesty til andre steder, hvor man kan få bistand.

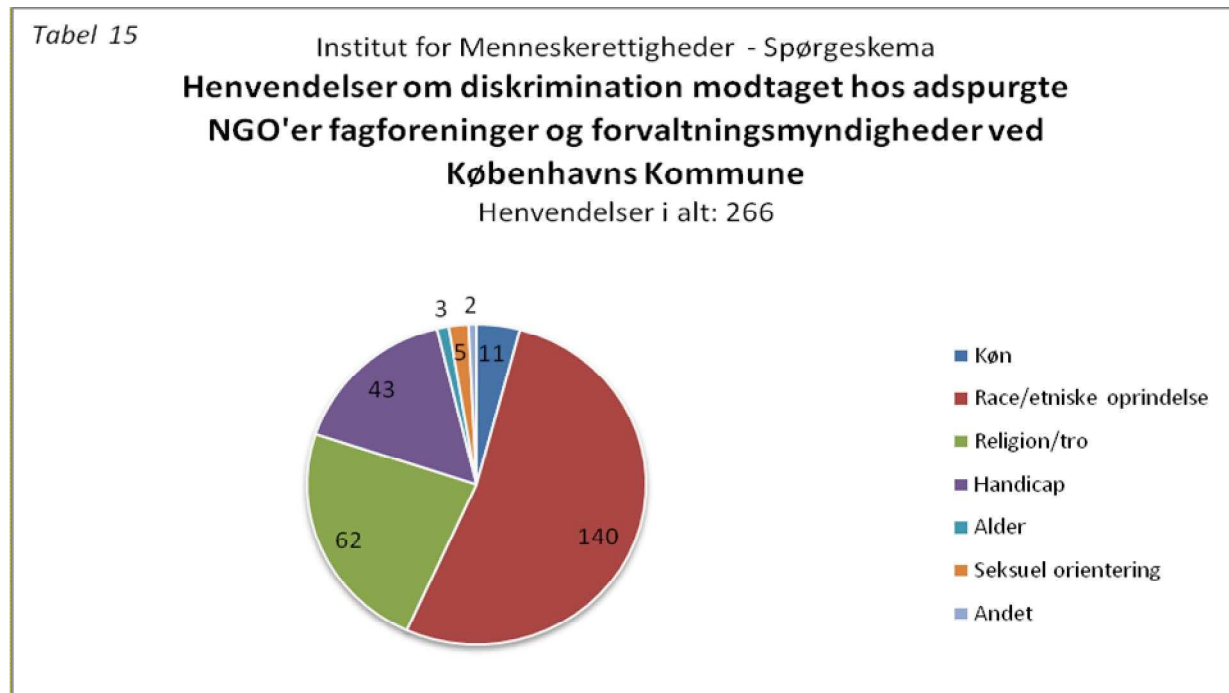
³⁴ Ifølge DRC kan visse af disse sager betragtes som omhandlende diskrimination på grund af nationalitet, f.eks. sager om ægtefællesammenføring.

Muslimernes Fællesråd har ikke tidligere givet systematiseret rådgivning eller registreret henvendelser om diskrimination. Muslimernes Fællesråd er dog p.t. ved at oprette et rådgivningscenter, og når dette er etableret, vil man registrere eventuelle henvendelser.

De adspurgte *forvaltningsmyndigheder* i Københavns Kommune har generelt svaret, at de ikke modtager henvendelser om diskrimination, og at det ikke opfattes som et problem inden for deres arbejdsområde. To har dog svaret, at man modtager henvendelser om diskrimination. Heraf har én foretaget egentlig registrering af henvendelserne.

Flere af myndighederne har oplyst, at nogle borgere klager over diskrimination, men at dette som regel vurderes at være på grund af utilfredshed med de afgørelser, der træffes i sagsbehandlingen, og ikke ses at være et spørgsmål om diskrimination som sådan. Et nævnt eksempel er, at forældre kan opfatte det som diskrimination, hvis der påpeges problematikker omkring deres børn og mistrivsel.

De registrerede henvendelser fordeler sig således:

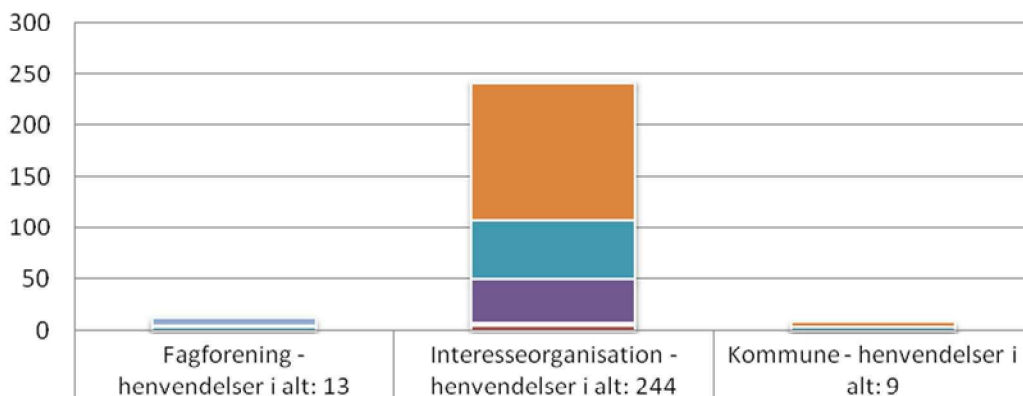

Tabel 16

Institut for Menneskerettigheder - Spørgeskema
**Henvendelser om diskrimination modtaget hos adspurgte NGO'er,
 fagforeninger og forvaltningsmyndigheder ved Københavns**

Kommune

Henvendelser i alt: 266

	Fagforening - henvendelser i alt: 13	Interesseorganisation - henvendelser i alt: 244	Kommune - henvendelser i alt: 9
■ Køn	8	3	
■ Race/etnisk oprindelse	1	134	5
■ Religion/tro	4	57	1
■ Handicap		42	1
■ Alder		3	
■ Seksuel orientering		5	
■ Andet			2

4.3.2 Henvendelser om hadforbrydelser

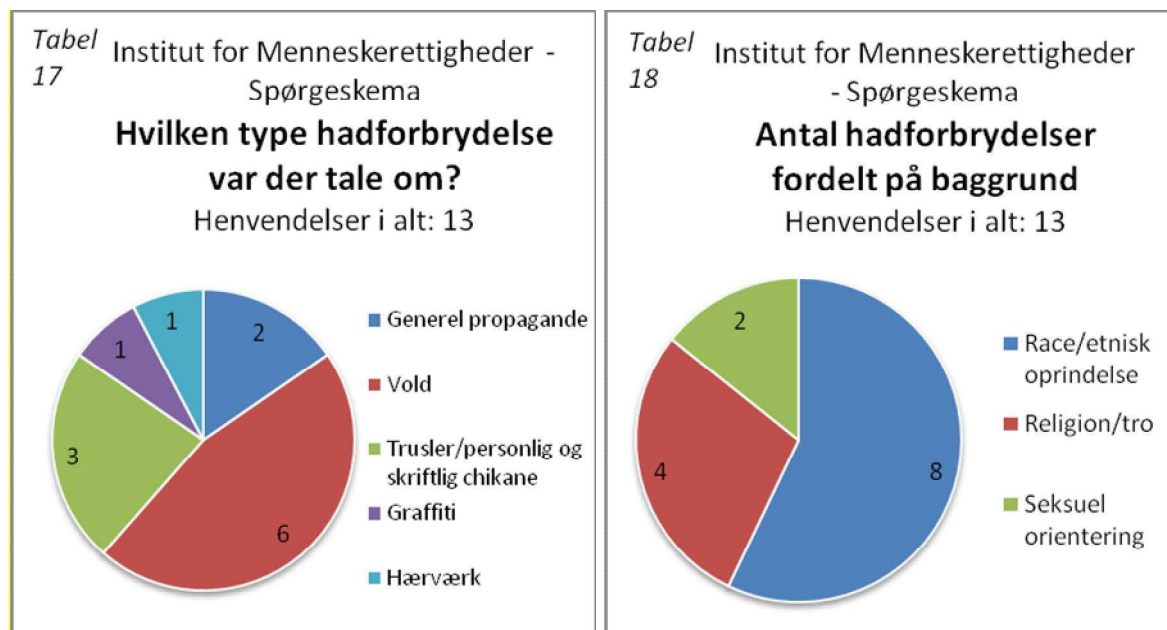
Instituttet har fremsendt spørgeskemaet om henvendelser om hadforbrydelser til de NGO'er, hvis medlemmer eller bagland anses for at være i risikogruppen i forhold til at blive udsat for en hadforbrydelse.

Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination, Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Islamisk-Kristent Studiecenter, Sabaah, Mosaik Trossamfund, Muslimernes Fællesråd, SOS mod Racisme, Amnesty International, KIT - Kirkernes Integrationstjeneste, Muslimer i Dialog, Dialog Forum, ENAR, Kvinderådet, KVINFO, Dansk Russisk Forening, TransDanmark, Dansk Kvindesamfund, Indvandrer Kvindecentret, Foreningen Nydansker

Fire organisationer har modtaget henvendelser om hadforbrydelser og har registreret disse: Sabaah (2 henvendelser), Mosaik Trossamfund (4 henvendelser), SOS mod Racisme (2 henvendelser) og DRC (5 henvendelser).

Fire organisationer, Amnesty International, Dansk Flygtningehjælps Retshjælp, Muslimernes Fællesråd og LBL har oplyst, at de har modtaget henvendelser, men at de ikke har registreret disse på en sådan måde, at de kan oplyse et antal.

Typen af hadforbrydelser registreret fordeler sig således:

Flere af de organisationer, der registrerer henvendelser, har oplyst, at de primært bidrager med råd og vejledning. Et par af organisationerne har i den forbindelse oplyst, at de ikke mener, at det nytter noget at anmelde hændelserne til politiet. SOS mod Racisme udtrykker det således: "Vi har ikke foretaget politianmeldelser (...). Vi overvejer dog at anmelde en sag om hadpropaganda på nettet. Vi har ikke meget tillid til, at politiet vil sigte nogen for det ved racistiske ytringer, efter at have hørt en fuldmægtig fra Rigspolitiet om behandling af disse sager. Efter vores mening er racismeparagraffen næsten helt sat ud af kraft."

DRC har givet udtryk for, at det er problematisk, at politiet i et antal vold- og drabssager ikke har efterforsket et muligt hadmotiv. Det er blandt andet på denne baggrund, at DRC har modtaget henvendelser fra pårørende, der i første omgang har anført overfor politiet, at man mener, at der har været tale om en hadforbrydelse.

Ifølge TransDanmark gør de samme forhold sig gældende for hadforbrydelser som for diskrimination. I forhold til, hvorfor transvestitter ikke rapporterer hadforbrydelser. Det vil sige, at man ikke ønsker at afsløre sig selv som værende transvestit eller pådrage sig for meget opmærksom omkring sig selv, og at man derfor ikke rapporterer, hvis man mener at være blevet udsat for en hadforbrydelse.

4.4 Sager ved klagenævn m.v., Københavns Politi og domstolene

Institut for Menneskerettigheder har til brug for denne rapport rettet henvendelse til en række relevante offentlige instanser med henblik på at afdække omfanget af indkomne og afgjorte sager om diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune i 2008.

4.4.1 Sager om diskrimination

Der er rettet henvendelse til følgende offentlige instanser med henblik på at få oplyst omfanget af sager om diskrimination i 2008:

- Københavns Borgerrådsgiver
- Ombudsmanden
- Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling³⁵
- Ligestillingsnævnet³⁶
- Ligebehandlingsnævnet
- Radio- og tv-nævnet
- Københavns Politi
- Københavns Byret
- Østre Landsret

³⁵ Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling blev nedlagt ved oprettelse af Ligebehandlingsnævnet 1. januar 2009.

³⁶ Ligestillingsnævnet blev nedlagt ved oprettelse af Ligebehandlingsnævnet 1. januar 2009.

Københavns Borgerråd giver er ansat af Københavns Kommunes Borgerrepræsentation for at gøre det lettere for borgere, brugere og erhvervsdrivende at klage over kommunens forvaltning. Borgerråd giveren er uafhængig af kommunens forvaltninger, borgmestre og udvalg. Borgerråd giveren behandler bl.a. klager over diskrimination. Hvis kommunen efter Borgerråd giverens opfattelse har diskrimineret, kan Borgerråd giveren udtale kritik eller komme med en henstilling til den forvaltning, der er klaget over.³⁷

Borgerråd giveren har med udgangspunkt i sin beretning for 2008, der dækker april 2008 – april 2009, oplyst, at man i denne periode har behandlet fem sager om diskrimination, der alle er anlagt og afgjort i denne periode. Borgerråd giveren har ikke udtalt kritik i nogen af disse sager, men i to af sagerne har den involverede myndighed erkendt, at borgeren i den påklagede situation var blevet forskelsbehandlet. Disse sager er medtaget i tabellen nedenfor som sager, hvor der blev fundet diskrimination. I de tre øvrige sager er sagen oversendt til rette myndighed, uden at det ifølge det oplyste er blevet afklaret, om der forelå diskrimination. Disse sager er medtaget i tabellen som sager, der er uafklarede.

Folketingets Ombudsmand skal kontrollere statslige og kommunale myndigheder og andre offentlige forvaltningsmyndigheder. Ombudsmanden kan bl.a. behandle klager over myndighedernes afgørelser og deres behandling af borgerne og sagerne, herunder om myndighederne har begået diskrimination. Hvis ombudsmanden finder, at den pågældende myndighed har diskrimineret en borger, kan ombudsmanden kritisere myndigheden og eventuelt henstille til, at myndigheden overvejer sagen på ny og træffer en anden afgørelse.³⁸

Ved henvendelse til ombudsmanden har denne søgt på afgjorte sager i perioden 2008-2009 ved at søge på titler, der indeholder “diskrimination”, “forskelsbehandling”, “ligebehandling” og/eller “racisme”. De fremkomne sager er derefter gennemgået manuelt for at finde sager, der omhandler København.

---

³⁷ For nærmere oplysninger om Københavns Borgerråd giver se www.kk.dk/Borgerraadgiver.aspx.

³⁸ For nærmere oplysninger om ombudsmanden se www.ombudsmanden.dk/.

Ombudsmanden oplyste instituttet om, at der for 2008 dukkede fire sager op ved at søge på "diskrimination". Da ingen af disse sager omhandler konkrete klager over diskrimination, er de ikke medtaget i denne rapport.³⁹

Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling blev oprettet ved Institut for Menneskerettigheder i 2003 som følge af lov om etnisk ligebehandling, der gav instituttet mandat til at behandle klager over diskrimination udenfor arbejdsmarkedet. Ved en lovændring til lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. i 2004, blev instituttet, dvs. Klagekomitéen, endvidere givet kompetence til at behandle klager over diskrimination på grund af race eller etnisk oprindelse på arbejdsmarkedet. Klagekomitéen kunne komme med en ikke-retligt bindende udtalelse om, hvor vidt der i den påklagede situation var sket diskrimination. Hvis indklagede ikke efterkom Klagekomitéens afgørelse, kunne Klagekomitéen indstille, at klager blev givet fri proces ved domstolene. Klagekomitéen blev nedlagt pr. 1. januar 2009 som følge af oprettelsen af Ligebehandlingsnævnet.⁴⁰

Instituttet gennemgik samtlige Klagekomitéens sager fra 2008 med henblik på at udvælge sager, der omhandlede Københavns Kommune. Sagerne måtte findes manuelt, da det ikke er muligt at trække sager opdelt efter kommune eller lignende fra Klagekomitéens sagsarkiv. Der blev fundet 10 afsluttede sager og fem verserende sager i 2008. Resultatet i de sager, der verserede ved Klagekomitéens nedlæggelse, og som overgik til Ligebehandlingsnævnet, er fremfundet ved henvendelse til Ligebehandlingsnævnet, se nedenfor.

Ligestillingsnævnet behandlede klager over diskrimination på grund af køn. Ligestillingsnævnet kunne afsige retligt bindende afgørelser og tildele compensation. Hvis indklagede ikke efterkom nævnets afgørelser, kunne nævnet anlægge sag ved domstolene på vegne af klager med henblik på håndhævelse

---

³⁹ En af sagerne omhandlede f.eks. en klage over manglende svar fra en myndighed i en sag, hvor der var blevet klaget over diskrimination. En anden sag omhandlede en klage over at et offentligt organ udtalte sig af egen drift om et diskriminationsspørgsmål, som organet ifølge klager ikke havde kompetence til at udtale sig om. Samtlige sager blev afvist af Ombudsmanden.

⁴⁰ For nærmere oplysninger om den tidligere Klagekomité for Etnisk Ligebehandling, se www.klagekomite.dk.

af nævnets afgørelse.⁴¹ Alle sagsmapper fra Ligestillingsnævnet er overgået til Ligebehandlingsnævnet.

Instituttet anmodede Ligebehandlingsnævnet om aktindsigt i alle sager fra Ligestillingsnævnet for 2008, og som foregik i København. Sagerne måtte findes manuelt, da det ikke er muligt at trække sager efter kommune eller lignende. Der blev fundet otte afsluttede sager og fire verserende sager. De fire verserende sager overgik til Ligebehandlingsnævnet efter Ligestillingsnævnets nedlæggelse.

Ligebehandlingsnævnet blev oprettet 1. januar 2009 og har kompetence til at behandle klager over diskrimination på grund af køn, race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap eller national, social eller etnisk oprindelse. Nævnet kan afsige retligt bindende afgørelser og tilkende godtgørelser. Hvis indklagede ikke efterkommer nævnets afgørelser, kan nævnet tage sagen til domstolene på vegne af klager med henblik på at sikre håndhævelse af afgørelsen. Nævnets oprettelse førte til nedlæggelse af Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling, og Ligestillingsnævnet overtog behandling af sager, der før lå hos Klagekomiteen og Ligestillingsnævnet.⁴²

Instituttet anmodede Ligebehandlingsnævnets sekretariat om aktindsigt i alle ovennævnte sager fra Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling og Ligestillingsnævnet omhandlende Københavns Kommune. Da det ikke er muligt at søge sager efter geografisk opdeling i Ligebehandlingsnævnets sagsdatabase, er samtlige sager overdraget fra Klagekomitéen og Ligestillingsnævnet gennemgået manuelt.

Radio- og tv-nævnet Radio- og tv-nævnet er den centrale myndighed på radio- og tv-området i Danmark. Nævnet består af en formand og syv menige medlemmer, der beskikkes for fire år af gangen. Nævnet er uafhængigt af kulturministeren og træffer blandt andet afgørelser i sager om radio- og tv-reklamer og om fordeling af tilladelser til at udøve radio- og tv-virksomhed. Nævnet har bl.a. til opgave at føre tilsyn med programvirksomhed, at påtale overtrædelser af radio- og fjernsynsloven og bestemmelser fastsat efter denne lov samt vilkår i forbindelse med udstedelse af programtilladelse og

---

⁴¹ For nærmere oplysninger om det tidligere Ligestillingsnævn se www.ligenaevn.dk.

⁴² For nærmere oplysninger om Ligebehandlingsnævnet se www.ligebehandlingsnaevnet.dk.

at træffe afgørelse om inddragelser eller bortfald af tilladelse til programvirksomhed. Nævnet kan bl.a., hvor der er stillet vilkår om dette, føre tilsyn med, at et program ikke tilskynder til had på grund af race, køn, religion, nationalitet eller seksuel observans.⁴³

Radio- og tv-nævnet oplyste til instituttet, at nævnet ikke har behandlet nogen sager om diskrimination i perioden 2008-2009.

Københavns Politi tager imod anmeldelser om overtrædelse af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v.

Der er taget kontakt til *Københavns Politi* med henblik på at få oplyst omfanget af anmeldelser, der omhandler lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v. Politiet har oplyst, at man ikke kan søge på anmeldelser vedrørende lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v. i POLSAS, da denne lov ikke har en såkaldt gerningskode.

Københavns Byret og Østre Landsret behandler sager om diskrimination i strid med gældende ret, inklusiv sager der har været behandlet ved ovennævnte klagenævn m.v. Der kan derfor være et vist overlap mellem sager fra klagenævn m.v. og domstolssager om diskrimination.

Det er ikke muligt at søge i domstolenes sagsdatabase på stikord som "diskrimination" eller lignende. Det er heller ikke muligt at søge på den lov, der er påberåbt eller anvendt af domstolene i sagen. Det er alene muligt at søge på parternes navne og på sagsnummeret. For at trække sager om diskrimination fra domstolenes sagsdatabase er det således nødvendigt at kende til sagerne på forhånd.

Det er søgt at opnå kendskab til domstolssager på følgende vis:

---

⁴³ For nærmere oplysninger om Radio- og tv-nævnet, se www.bibliotekogmedier.dk/medieomraadet/radio-og-tv/radio-og-tv-naevnet.

Der er søgt i *Ugeskrift for Retsvæsen*s elektroniske version for at finde afgørelser om diskrimination og hadforbrydelser fra Østre Landsret og Højesteret. Der er søgt på al anti-diskriminationslovgivning, derudover er der søgt på ordene "forskelsbehandling" og "diskrimination".

Ugeskriftet referer ikke alle landsrets- og højesteretsafgørelser. Derfor er det endvidere undersøgt ved at tage kontakt til *Østre Landsret*, om sager om diskrimination og hadforbrydelser fra Københavns Byret, som instituttet i forvejen havde kendskab til, er blevet anket til landsretten.

Det er undersøgt, om sager fra *Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling* og *Ligestillingsnævnet* er gået videre til Københavns Byret. Angående sager fra Klagekomitéen er der rettet henvendelse til *Københavns Byret* for at opklare, om nogle af disse sager verserer eller har verseret ved byretten. Dette var muligt, da parternes navne var kendt fra Klagekomitéens sager. Angående Ligestillingsnævnet er sager, der er gået videre til domstolene, oplyst på nævnets hjemmeside. Der er rettet henvendelse til nævnet om disse sager for at høre, ved hvilken domstol, sagen er fortsat, og om sagen er afgjort eller stadig verserer.

DRC, *LBL*, *Ældresagen* og *Danske Handicaporganisationer* er blevet anmodet om at oplyse, om de kender til domstolssager vedrørende diskrimination inden for deres områder.

Rigsadvokatens indberetningsordning er gennemgået for afgørelser vedrørende lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v.

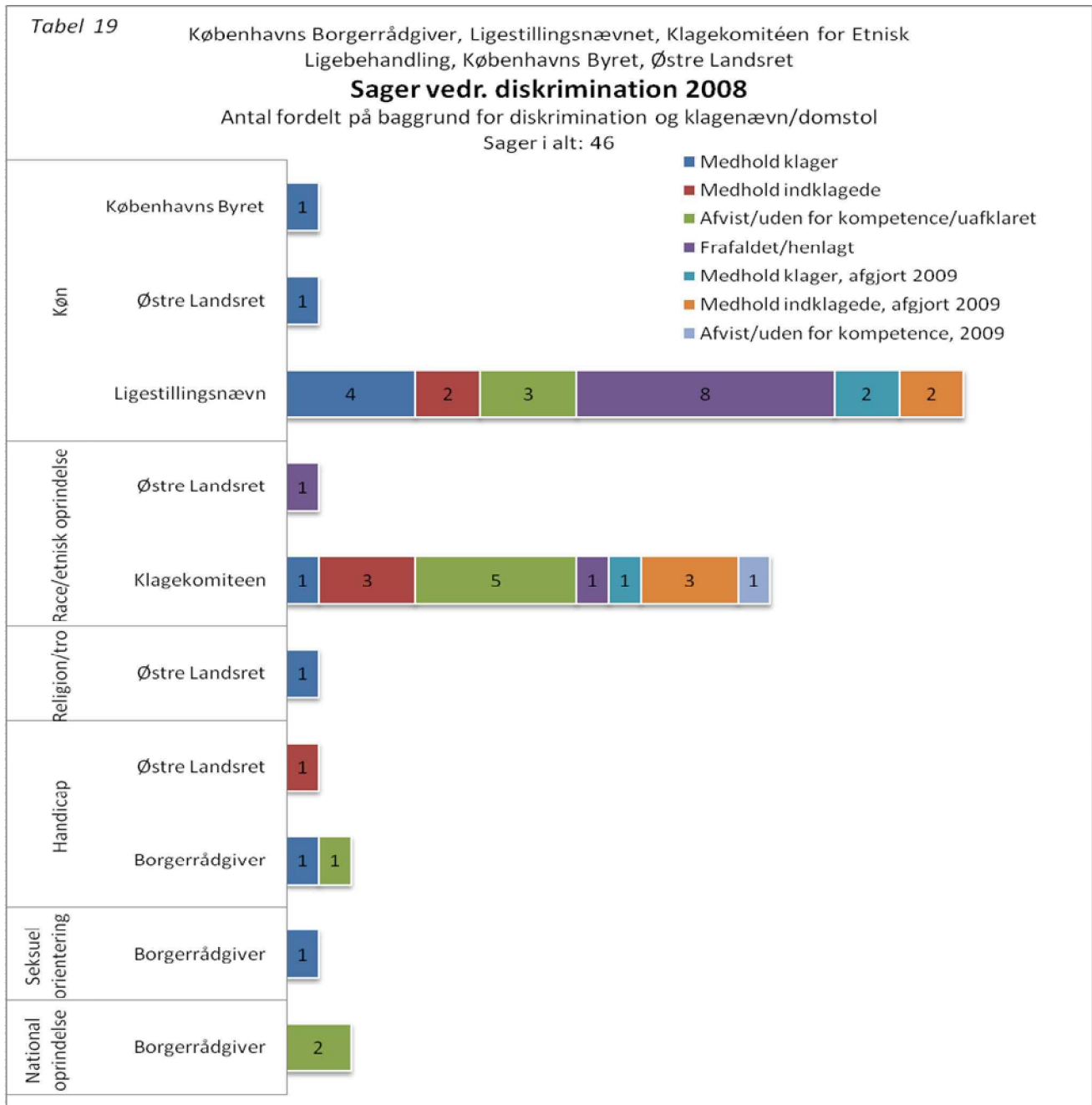
På trods af ovenstående undersøgelser kan det ikke udelukkes, at der findes domme om diskrimination i Københavns Kommune, som ikke er refereret i denne rapport.

I alt har ovennævnte klagenævn m.v. og domstole oplyst om 46 sager omhandlende diskrimination. De oplyste sager er altovervejende sager, der er afgjort i 2008.

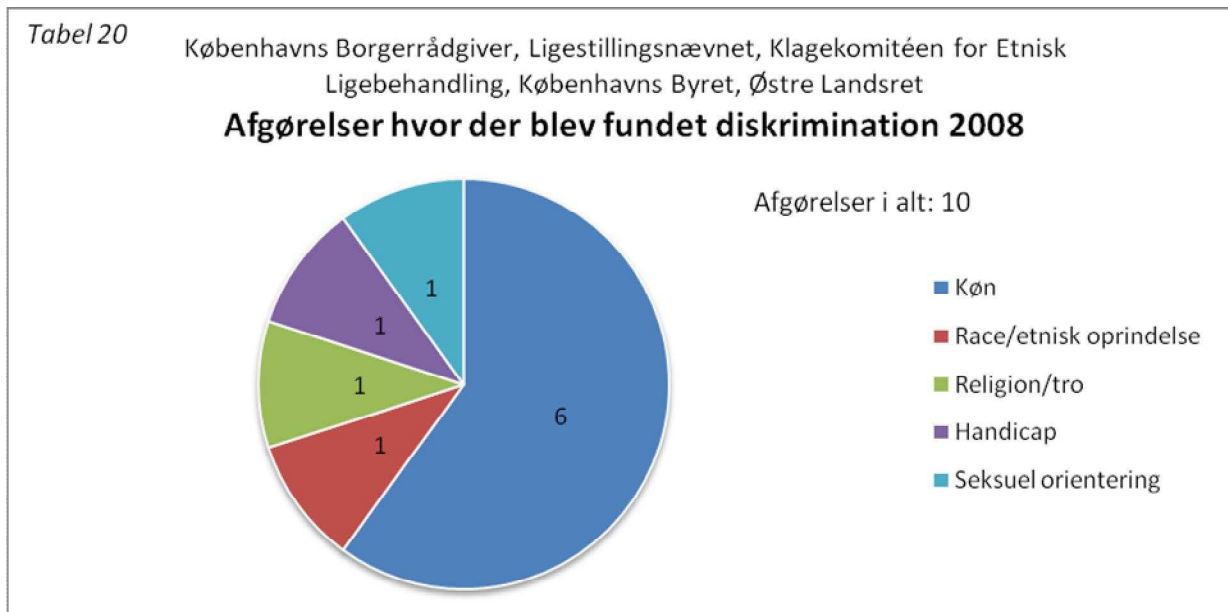
Sagerne omhandler altovervejende diskrimination på grund af køn og race eller etnisk oprindelse.

Sagerne om diskrimination på grund af køn omhandler altovervejende diskrimination på arbejdspladsen. Sagerne om diskrimination på grund af race eller etnisk oprindelse vedrører både diskrimination indenfor og udenfor arbejdsmarkedet.

Sagerne fordeler sig således:

I 10 af disse sager eller udtalelser blev der fundet diskrimination:

I de følgende afsnit gives et kort resume sagerne opdelt efter diskriminationsgrundlag.

4.4.1.1 Køn

Ligestillingsnævnet (j.nr. 2008-4279) afgørelse nr. 26/2008. CV-database forbeholdt for kvinder

En mand klagede over, at en virksomhed, der har en internet portal til brug for arbejdsgivere og arbejdssøgende, havde oprettet et undersite til en CV-database. Undersitet er forbeholdt kvinder, der søger lederstillinger. Manden gjorde gældende, at undersitet modarbejder ligestillingsideen, idet det giver mulighed for, at arbejdsgivere kan søge medarbejdere alene på baggrund af køn. Virksomheden gjorde gældende, at undersitet ikke er i strid med ligestillingsloven, idet "...der ikke er tale om at forfordle kvinder på bekostning af mænd, men derimod at der fokuseres på mangfoldighed i ledelsen ved at sikre at udvalget af mulige lederkandidater også inkluderer kvinder og dermed bliver så bredt som muligt." Virksomheden forsøger blot at synliggøre kvindelige ledertalenter for derved at sikre størst mulig mangfoldighed i puljen af kandidater. Ligestillingsnævnet fandt, at en virksomhed, der formidler kontakt mellem arbejdsgivere og arbejdssøgende, ikke handler i strid med ligestillingsloven ved at lave et undersite til en internetportal udelukkende for kvinder i ledelse.

Ligestillingsnævnet (j.nr. 2008-2928) afgørelse nr. 25/2008. Afskedigelse af mand efter afholdelse af fædreorlov

En mand havde været ansat som business control manager i en privat virksomhed i 10 år. Han var i løbet af sin ansættelse avanceret adskillige gange, og hans løn var steget betydeligt. Den 6. februar 2007 fik manden en ny chef. Manden havde sin første medarbejdersamtale med denne chef den 23. maj 2007, hvor han blev præsenteret for en række udviklingspunkter, der alle relaterede sig til hans kvalifikationer som leder. Den 29. januar 2008 deltog manden i endnu en medarbejdersamtale, hvor hans chef satte spørgsmålstegn ved hans evner og lyst til at være leder, deriblandt blev der lagt vægt på, at hans stilling krævede mere end 37,5 timer om ugen, og at der ikke kunne arbejdes hjemmefra. Manden blev den 12. februar 2008 far til en datter med læbe-ganespalte og afholdt i den forbindelse 2 ugers fædreorlov. I slutningen af hans fædreorlov søgte han om lov til at afholde 7 feriefridage i forlængelse af de 2 ugers fædreorlov. Han fik tilladelse til dette, men blev samtidig indkaldt til et møde den 7. marts 2008. På mødet blev manden informeret om, at han ville blive opsagt ved udgangen af marts 2008. Begrundelsen for opsigelsen var, at chefen ikke havde tiltro til mandens evner som leder. Manden gjorde gældende, at han var blevet opsagt på grund af sin afholdelse af fædreorlov. Virksomheden fastholdt, at opsigelsen var begrundet i mandens manglende lederevner og ikke i hans afholdelse af fædreorlov. Ligestillingsnævnet fandt det ikke sandsynliggjort, at afskedigelsen af manden var begrundet i hans afholdelse af fædreorlov. Nævnet lagde i den forbindelse særlig vægt på, at den ulempe, der er forbundet med at have en medarbejder på orlov i to uger, må anses for at være meget begrænset, hvorfor det ikke er en sandsynlig begrundelse for at afskedige en mangeårig medarbejder. Da afskedigelsen var sket efter afholdelse af fædreorlov, var det ikke virksomheden, der skulle bevise, at afskedigelsen ikke skyldtes afholdelsen af fædreorlov.

Ligestillingsnævnet (j.nr. 2008-3185) afgørelse nr. 19/2008. Højere entrépriser for mænd end for kvinder

En mand klagede over, at et diskotek ved et arrangement, hvori han deltog, opkrævede 280 kr. i entre for mænd og kun 80 kr. for kvinder. Nævnet fandt, at diskoteket havde overtrådt ligestillingslovens § 2, hvorefter det ikke er tilladt at forskelsbehandle mænd og kvinder inden for offentlig forvaltning og erhvervmæssig og almen virksomhed, og tilkendte manden en godtgørelse på 200 kr., svarende til prisdifferencen.

Ligestillingsnævnet (j.nr. 2008-930) afgørelse nr. 15/2008. Afskedigelse af gravid kvinde I

En kvinde blev ansat som salgskonsulent i et privat firma den 9. marts 2007. Ifølge hendes kontrakt skulle hun tiltræde 1. maj 2007, men hun var reelt tiltrådt primo marts 2007. Den 12. marts 2007 oplyste hun sin arbejdsgiver om, at hun var gravid. Den 17. juli 2007 modtog kvinden en advarsel, hvori fire forhold blev påtalt. De fire forhold var 1) brug af firmabil til private formål, 2) at hun ved flere lejligheder var mødt for sent på arbejde, 3) at hun ved flere lejligheder var udeblevet fra arbejde, og 4) at hun ikke i løbet af sin ansættelse havde specificeret, hvordan hendes arbejdstid hos kunderne blev benyttet. Såfremt forholdene ikke blev efterlevet, ville det føre til hendes afskedigelse. Hun protesterede over advarslen den 18. juli 2007, idet hun mente at de første to punkter ikke tidligere var blevet omtalt overfor hende, og at de ikke fremgik af hendes kontrakt, hvorfor hun ikke havde været opmærksom på disse regler, men at hun naturligvis ville efterleve dem nu, da det var blevet indskærpet overfor hende. De sidste to punkter var hun uforstående overfor, men hendes anmodning til virksomheden om at uddybe disse punkter blev ikke imødekommet. Kvinden var sygemeldt fra den 18. juli til den 22. juli 2007, og afholdt planlagt ferie fra den 23. juli til den 12. august 2007. Den 24. juli 2007 modtog kvinden sin opsigelse. Kvinden gjorde gældende, at hendes opsigelse skyldtes hendes graviditet, og at advarslen blot var et påskud for at afskedige hende, samt at hun, da hun var sygemeldt og på ferie i perioden mellem modtagelsen af advarslen og hendes opsigelse, ikke havde mulighed for at følge advarslen. Virksomheden gjorde gældende, at afskedigelsen var begrundet i de i advarslen omtalte forhold og ikke skyldtes kvindens graviditet. Ligestillingsnævnet fandt ikke, at virksomheden havde løftet bevisbyrden for, at afskedigelsen af kvinden ikke var begrundet i hendes graviditet. Kvinden blev tilkendt en godtgørelse på 283.500 kr.

Ligestillingsnævnet (j.nr. 2008-1332) afgørelse nr. 20/2008. Afskedigelse af gravid kvinde II

En kvinde blev ansat som intern salgsassistent hos et privat firma med virkning fra den 17. juni 2007. De første tre måneder af ansættelsen ansås for prøvetid, prøvetiden udløb den 18. september 2007. 14 dage efter sin start i virksomheden oplyste kvinden sin arbejdsgiver om, at hun var gravid. Kvinden blev efterfølgende opsagt den 25. oktober 2008 til fratræden den 30. november 2008. Virksomheden begrundede kvindens afskedigelse med, at kvinden ikke levede op til stillingens krav. Der blev i den skriftlige opsigelse henvist til en mundtlig samtale, der ifølge kvinden, aldrig havde fundet sted. Kvin-

den gjorde gældende, at hendes opsigelse var begrundet i hendes graviditet, idet hun til fulde levede op til stillingens krav. Hun gjorde i den forbindelse opmærksom på, at såfremt hun ikke levede op til stillingens krav, ville det have været bedre for virksomheden at afskedige hende inden for prøveperioden, hvilket den ikke gjorde. Virksomheden fastholdt, at opsigelsen skyldtes, at hun ikke levede op til stillingens krav, samt at hun brugte uforholdsmæssigt meget tid på internettet på at søge på ikke-arbejdsrelaterede hjemmesider. Nævnet fandt ikke, at virksomheden var i stand til at løfte bevisbyrden for, at afskedigelsen af kvinden ikke var begrundet i hendes graviditet. Kvinden blev tilkendt en godtgørelse på 126.000 kr.

Ligestillingsnævnet (j.nr. 2008-2750) afgørelse nr. 22/2008. Sexchikane af kvinde

En kvinde blev ansat som salgskonsulent i et større firma den 2. januar 2008. Efter kort tids ansættelse begyndte hendes daglige leder at sende hende sms-beskeder, hvor han omtalte hende som "smukke" og "søde", hvilket kvinden fandt grænseoverskridende. Han kom endvidere med upassende udtalelser over for andre medarbejdere, så som "...han ville gøre det hvis det ikke var for hans kone og børn" og at "...hun var en lækker lille sag." Den 25. februar 2008 blev der i afdelingen ansat en supervisor, hvis opgave bestod i at lede og motivere salgsteamet. Kvinden bad supervisoren fortælle den daglige leder, at hun fandt hans udtalelser krænkende, og at hun ønskede en mere professionel tone. Supervisoren fortalte aldrig lederen dette. Kvinden kontaktede efterfølgende selv lederen via telefon, og gjorde ham opmærksom på, at hun fandt hans adfærd krænkende. Efter kort tid begyndte supervisoren også at fatte interesse for kvinden og begyndte at gøre vedvarende tilnærmelser, hvilket kvinden fandt ubehageligt. Supervisorens tilnærmelser blev mere og mere nærgående, hvilket gjorde kvinden nervøs og stresset, hvorfor hun ofte var sygemeldt. Kvinden fik en advarsel på grund af sit sygefravær. Natten mellem den 20. og 21. april 2008 modtog kvinden talrige sms'er fra supervisoren med blandt andet følgende indhold: "Du har knaldet med [lederen]..." og "Det er for klamt at du ligger og knepper med [lederen]" Den daglige leder modtog lignende beskeder. Efterfølgende blev kvinden og supervisoren indkaldt til møde hos den daglige leders overordnede, hvor de begge blev afskediget. Kvinden gjorde gældende, at hun havde været udsat for sexchikane, allerede fordi hun opfattede de to overordnedes bemærkninger og adfærd som krænkende. Virksomheden mente ikke, at den kunne holdes ansvarlig for det, der var foregået. Ligestillingsnævnet fandt, at både den daglige leder og

supervisoren havde handlet i strid med forbuddet mod sexchikane, og kvinden blev tilkendt en godtgørelse på 10.000 kr.

Ligestillingsnævnet (j.nr. 2008-5540) Reklamekampagne

En kvinde klagede over en reklamekampagne, der bar navnet 'på med pomaden', som hun mente indeholdt materiale af sexistisk og kønsdiskriminerende art. Kampagnen var rettet mod forebyggelse af læbekræft hos mænd i udendørserhverv. En del af kampagnen var en service kaldet 'hotlips', hvor man ringede til en båndet kvindestemme. Ligestillingsnævnets sekretariat fandt, at da klagen drejede sig om en markedsføringskampagne, var det Forbrugerombudsmanden, der skulle tage stilling til sagen.

Ligestillingsnævnet (j.nr. 2008-7650) Udbetaling af børnefamilieydelse

En mand ønskede at afklare, om den almindelige praksis for udbetaling af børnefamilieydelse var i strid med ligestillingsloven. Ifølge lov om børnefamilieydelse § 4, stk. 1 udbetales børnefamilieydelsen til barnets moder, med mindre særlige omstændigheder gør sig gældende. Ligestillingsnævnets sekretariat fandt, at Ligestillingsnævnet ikke havde mulighed for at behandle klagen, da nævnet ikke kunne tage stilling til klager over lovgivning.

Ligebehandlingsnævnet (j.nr. 2500027-09) afgørelse af 6. maj 2009. Afskedigelse under barsel

En kvinde ansat i et medicinalfirma blev opsagt under sin barsel. Kvinden var ansat i et team på fire medarbejdere. Da den ene medarbejder i teamet i oktober 2007 fik en anden stilling i det indklagede firma, blev hans stilling slået op både eksternt og internt. Stillingen blev imidlertid trukket tilbage, da direktionen gav ordre om, at der skulle gennemføres besparelser. Ved en intern rotering blev der ansat en ny medarbejder i teamet. Medarbejderen varetog blandt andet klagers arbejdsopgaver, og hendes "performance" blev i perioden marts til juli 2008 vurderet til at ligge over succeskriteriet. Firmaet henviste til, at kvindens stilling reelt blev nedlagt, og at den nye medarbejder i teamet var bedre kvalificeret end klageren. Da der ikke var ledige stillinger, der svarede til klagerens kvalifikationer, var omplacering ikke mulig. Ligebehandlingsnævnet fandt, at firmaet havde handlet i strid med ligebehandlingsloven, da klagers stilling ikke blev nedlagt, og da de foreliggende evalueringer vedrørende

klager og den ikke afskedigede kemiingeniør og de foreliggende CV'er ikke på afgørende måde viser, at klageren skulle være ringere kvalificeret til at bestride arbejdet. Klager tilkendtes godtgørelse svarende til 9 måneders løn.

Ligebehandlingsnævnet (j.nr. 2500007-09) afgørelse af 6. maj 2009. Skema til brug for udbetaling af dagpenge ved graviditet

I forbindelse med en kvindes fratreden fra en stilling på et plejehjem blev der udleveret skema til brug for udbetaling af sygedagpenge. Det fremgik fejlagtigt af skemaet, at klager ikke var berettiget til dagpenge. Plejehjemmet afviste at udstede et såkaldt DP-skema, da klager henvendte sig herom primo august 2008. Klager tog kontakt til indklagede med anmodning om at få udleveret skema til brug for udbetaling af dagpenge ved graviditet, barsel og adoption. Dette stillede indklagede spørgsmålstegn ved og henviste til oplysningspligten i henhold til KTO-aftalen på området. Indklagede havde ikke tidligere udleveret skema til brug for udbetaling af dagpenge ved graviditet, barsel og adoption, da man ikke havde haft kendskab til klagers graviditet. Indklagede var desuden i tvivl om, hvorvidt man derved også påtog sig videregående forpligtelser i sagen. Skemaet blev samme dag fremsendt til klager. Indklagede forudsatte ved fremsendelsen, at skemaet ikke blev taget som udtryk for, at indklagede nu påtog sig andre forpligtelser overfor klager i relation til klagers barselsorlov. Nævnet fandt ikke, at det er udtryk for forskelsbehandling på grund af køn, at indklagede først den 15. september 2008 fremsendte skema til brug for udbetaling af dagpenge ved graviditet, barsel og adoption, som klager havde anmodet om primo august 2008.

Ligebehandlingsnævnet (j.nr. 2500025-09) afgørelse af 6. maj 2009. Sekretærs anmodning om aktindsigt efter persondataloven

En kvinde søgte om indsigt i egne oplysninger efter persondataloven. Dette blev afslået af Datatilsynet med den begrundelse, at der var tale om dokumenter omhandlende det arbejde, hun havde udført i sin egenskab af sekretær, f.eks. oplysninger om, at hun havde været ansvarlig for at arrangere et møde eller bestille flybilletter. Kvinden mente, at Datatilsynets begrundelse var i strid med ligebehandlingsreglerne og anførte, at indklagedes praksis indebærer en krænkelse af ligebehandlingsprincippet i form af indirekte forskelsbehandling, idet indklagedes tilsyneladende neutrale praksis stil-

ler kvinder særligt ufordelagtigt i forhold til mænd, da sekretærarbejde næsten udelukkende udføres af kvinder. Nævnet bemærkede, at det falder uden for Ligebehandlingsnævnets kompetence, at tage stilling til, om indklagedes afgørelser om indsigt efter persondataloven er rigtige eller forkerte. Nævnet er alene kompetent til at tage stilling til, om de hensyn, der er lagt til grund for indklagedes afgørelser, er i strid med ligestillingsloven. Nævnet fandt ikke, at indklagede ved sin begrundelse for afslag på indsigt havde skabt en formodning for direkte eller indirekte forskelsbehandling.

Ligebehandlingsnævnet (j.nr. 2500008-09) afgørelse af 26. marts 2009. Bilforhandler tilkendegav i artikel at foretrække kvindelige bilforhandlere

En mand klagede over, at en bilforhandler i en avisartikel tilkendegav at ville foretrække en kvinde, hvis virksomheden skulle genbesætte en stilling som sælger i virksomhedens ene afdeling. Den indklagedes salgschef har ifølge artiklen udtalt, at "Det var ikke meningen fra starten, men mere en tilfældighed, der har fungeret så godt, at vi siden kun har haft kvindelige sælgere ansat. Skulle vi genbesætte en stilling i dag, så ville vi helt klart foretrække en kvinde." Der er i artiklen desuden redegjort for, hvorfor salgschefen finder, at kvinder er rigtig gode til at sælge biler – især til kvinder. Afslutningsvist fremgår, at det er salgschefens opfattelse, at der bør ansættes flere kvinder i bilbranchen. Klager har videre anført, at der er tale om en bevidst strategi om kun at hyre kvinder, og klager har henvist til en artikel i en lokalavis den 23. juli 2008, hvoraf fremgår, at salgschefen har udtalt, at "Vi har en helt bevidst strategi om kun at hyre kvinder til afdelingen. Det startede egentlig som en tilfældighed, men er gået hen og blevet en rigtig god forretning. Så vi fastholder kønskvoteringen." Ligebehandlingsnævnet fandt, at bilforhandleren havde handlet i strid med loven om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v.

Københavns Byret. Afgørelse af 11. februar 2008. Udeblivelsesdom, entrépriser⁴⁴

Det var i strid med ligestillingslovens § 2, at et diskotek opkrævede 290 kr. for entré og fri bar for mandlige gæster, mens kvindelige gæster alene blev opkrævet 60 kr. for entré og fri bar.

---

⁴⁴ Sagen er fundet via Ligestillingsnævnets hjemmeside, hvor der ikke er oplyst domsnummer. Det har derfor heller ikke været muligt at finde selve sagen ved Københavns Byret.

Højesteret (sag 550/2006). Afgørelse af 29. januar 2008. Forhåndsafslag på ansættelse i strid med ligebehandlingsloven

En arbejdsgiver, A, havde givet en kvindelig jobansøger, K, forhåndsafslag på ansættelse som lagermedarbejder, under henvisning til at virksomhedens "faciliteter ikke er til at have både kvinder og mænd på arbejdspladsen." A erkendte under sagen, at forhåndsafslaget var i strid med ligebehandlingsprincippet i ligebehandlingsloven. Sagen drejede sig derfor alene om fastsættelse af godtgørelse til K i medfør af ligebehandlingslovens § 14, jf. § 2. Højesteret bemærkede, at denne situation ikke kan sidestilles med de tilfælde, hvor en medarbejder afskediges i strid med ligebehandlingsloven. Godtgørelsen skulle i en situation som den foreliggende som udgangspunkt fastsættes til 25.000 kr. Der forelå ikke omstændigheder, som kunne begrunde en fravigelse af dette udgangspunkt, og godtgørelsen blev derfor fastsat til 25.000 kr.

4.4.1.2 Race eller etnisk oprindelse

Klagekomitéen (j.nr. j73000021) Københavns Tekniske skole

Klagekomitéen modtog en klage fra en retshjælpsinstitution indgivet på vegne af en elev på en teknisk skole. Det fremgik af klagen, at der blev klaget over forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse i forbindelse med praktikformidling, idet klager havde kendskab til en seddel, hvor der ud for en virksomheds navn stod "ønsker ikke P", hvilket betød, at virksomheden ikke ønskede at modtage en "perker" i praktik. Klagekomitéen fandt, at den tekniske skole havde været villig til at imødekomme en arbejdsgivers krav om ikke at modtage personer med anden etnisk oprindelse end dansk i virksomhedspraktik, og at skolen dermed havde handlet i strid med forbuddet mod direkte forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, jf. lov om etnisk ligebehandling § 3, stk. 1. Klagekomitéen henstillede derfor, at klageren efter ansøgning blev meddelt fri proces til at anlægge retssag mod skolen, såfremt han i øvrigt opfyldte betingelserne i retsplejelovens § 325.

Klagekomitéen (j. nr. j71100006) Politiassistent

Klagekomiteen modtog en klage fra en person med anden etnisk baggrund end dansk over, at en politiassistent ved Københavns politi havde fremsat flere nedværdigende og krænkende udtalelser til klager, og at udtalelserne var fremsat på baggrund af hendes etniske oprindelse. Klager var passager i

en bil, som blev stoppet, da føreren og passagererne ikke bar sikkerhedssele, og idet bilen var indregistreret på gule nummerplader. Klagekomitéen fandt, at den ikke havde kompetence til at behandle sagen, da lov om etnisk ligebehandling § 2, stk. 1, efter komitéens opfattelse ikke omfatter politiets rutinemæssige kontrolforanstaltning med henblik på håndhævelse af færdselslovens bestemmelser. Det skyldes, at sådanne kontrolforanstaltninger ikke kan anses for et socialt gode i lovens forstand.

Klagekomitéen (j. nr. 74000026) Diskotek I

En mand af anden etnisk baggrund klagede over, at han var blevet afvist fra et diskotek, med den begrundelse, at han var iført gummisko. Manden mente, at eftersom personer af dansk etnisk oprindelse, der var iført samme type sko, blev lukket ind, skyldtes afvisningen hans etniske baggrund. Diskoteket indvendte, at løbesko og fitness sko ikke levede op til dets dress code, men at andre typer gummisko var accepteret. Diskoteket fremlagde sine husregler hvoraf det fremgik, at "dress code defineres udelukkende af personalet i døren." Derudover fremvistes et billede fra diskoteket den pågældende aften, hvor flere af diskotekets gæster fremstod som værende af anden etnisk herkomst end dansk. Klager indvendte, at han ikke havde været iført hverken løbesko eller fitness sko, og at husreglerne giver diskoteket et smuthul, der tillader dem at afvise gæster uden reelt grundlag. Klagekomitéen udtalte, at der i sager af denne art generelt foreligger et problem i forhold til klagers mulighed for at bevise, at han eller hun er blevet udsat for forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse. Komiteen fandt ikke, at det var tilstrækkeligt godtgjort, at klager var blevet udsat for forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse.

Klagekomitéen (j.nr. j73000027) Skolepraktik i fitnesscenter

En retshjælpsinstitution klagede på vegne af klager, som var i skolepraktik i et fitnesscenter, over at klager skulle tage sit religiøst betingede tørklæde samt sin jilaabah af, såfremt hun ønskede at være i praktik i centret. Fitnesscentret oplyste i forbindelse med behandlingen af sagen, at centret ikke ønskede, at personalet bar nogen form for nederdel eller hovedbeklædning, idet centret fandt, at det ikke var en hensigtsmæssig beklædningsform i et træningscenter. Fitnesscentret oplyste, at centret generelt ønskede, at personalet bar træningsbukser og kondisko, men at centret ikke havde nogen nedskreven personalepolitik på området. Klagekomitéen fandt, at fitnesscenteret ikke havde handlet i

strid med forbuddet mod indirekte forskelsbehandling i lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. ved at stille krav om, at personalet i træningscenteret bar hensigtsmæssigt tøj i forbindelse med instruktion i træningsmaskinerne. Klagekomitéen anbefalede imidlertid fitnesscentret at udarbejde en personalepolitik, der indeholdt retningslinjer for personalets beklædning.

Klagekomitéen (j.nr. j82000012) Afslag på job som pædagog

Klagekomitéen modtog en klage fra Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) over forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse i forbindelse med et afslag på job som pædagog. BUPL oplyste, at klager følte sig forskelsbehandlet på grund af sin race eller etniske oprindelse, idet begrundelsen på afslaget lød på, at ansættelsesudvalget var bekymret for, om forældre- og personalegruppen ville kunne rumme endnu en medarbejder, som ikke var 100 % dansktalende. Københavns Kommune svarede på arbejdspladsens vegne og oplyste, at begrundelsen i ansættelsesudvalgets afslag ikke var fuldt ud dækkende for de underliggende overvejelser, som ikke havde baggrund i klagers sproglige formåen, men som udelukkende udsprang af udvalgets indtryk af hans personlige og faglige kvalifikationer sammenholdt med situationen i institutionen. Klagekomitéen fandt, at afslaget på job som pædagog var begrundet i en vurdering af klagers almene og faglige kvalifikationer, og at hans sproglige forudsætninger ikke havde været udslagsgivende for, at han ikke fik jobbet. Klagekomitéen fandt på den baggrund, at klager ikke var blevet udsat for indirekte forskelsbehandling på grund af sin race eller etniske oprindelse. Klagekomitéen henstillede til, at arbejdspladsen fremover gav ansøgere velbegrundede afslag, således at misforståelser kunne undgås.

Klagekomitéen (j.nr. j83000010) Chikane på arbejdsplads

Klagekomitéen modtog en klage fra en tidligere ansat chauffør over etnisk chikane fra en kollega og forventning om repressalier fra chefen, hvis der anlagdes sag mod kollegaen. Kollegaen havde ifølge den tidligere chauffør behandlet ham hårdt og var kommet med krænkende og provokerende udtalelser. Klager havde efterfølgende sagt op, efter klagers udsagn uden indsigelser fra chefen. Klager fik senere at vide fra en anden tidligere kollega, at chefen ville anlægge sag mod klager for at sige op for tidligt, hvis den først omtalte kollega anmeldtes for forskelsbehandling. Klagekomitéen fandt, at der

ikke var tilstrækkelige beviser for, at kollegaens behandling af den tidligere chauffør var udtryk for etnisk chikane.

Klagekomitéen (j.nr. j74000032) Oprettelse af telefonabonnement

Klagekomiteen modtog en klage fra DRC på vegne af en person med anden etnisk og national oprindelse end dansk. Personen havde forsøgt at oprette abonnement i to forskellige Sonofon forretninger, hvor han var blevet afvist med den begrundelse, at han ikke havde dansk pas. Klagekomitéen fandt, at klagen ikke gav tilstrækkelig anledning til undersøgelse, jf. lov om etnisk ligebehandling § 10, stk. 4.

Klagekomitéen (j.nr. j82000013) Jobannonce

Et hotel indrykkede en jobannonce med formuleringen "Har du anden etnisk baggrund anser vi det for en fordel". Klagekomitéen modtog en klage fra en person med dansk etnisk baggrund, der følte sig diskrimineret af formuleringen i jobannoncen. Hotellet fremkom på anmodning fra Klagekomitéen med en udtalelse, hvori de beklagede den uheldige formulering i jobannoncen. Samtidig forsikrede hotellet, at intentionen bag formulering havde været, at man søgte ansøgere uanset etnisk oprindelse, at annoncen blev fjernet fra jobindex, og at formuleringen var blevet rettet. Klagekomitéen fandt på den baggrund ikke, at der var grundlag for at iværksætte en nærmere undersøgelse af klagen.

Klagekomitéen (j.nr. j81000020) Afskedigelse fra teknisk skole

Klagekomitéen modtog en klage fra en person med anden etnisk baggrund end dansk over afskedigelse fra Teknisk Skole og over, at fagforeningen Dansk Teknisk Lærerforbund (DTL) efterfølgende ikke fulgte sagen til dørs. Teknisk skole havde afskediget læreren med begrundelsen 'manglende samarbejdsvilje og for smalle kompetencer'. Den afskedigede lærer var derimod af den opfattelse, at hun var sat til at undervise i for mange timer og i et andet fag, end hun var blevet ansat til. Efterfølgende havde DTL efter lærerens mening opgivet sagen for hurtigt. Den afskedigede lærer mente, at episoderne bundede i, at hun ikke havde dansk etnisk baggrund, hvilket en kollega også havde tilkendegivet mening om over for hende. Klagekomiteen fandt ikke, at begivenhederne dannede grundlag for at antage, at den afskedigede lærer var blevet udsat for forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. § 8 a, jf. lov om etnisk ligebehandling § 10, stk. 4.

Klagekomitéen (j.nr. j74000034) Diverse diskoteker

En person med anden etnisk baggrund end dansk klagede over at være blevet afvist fra tre forskellige diskoteker i København. Diskotek I: Ifølge personen blev han nægtet adgang da dørranden hævdede, at vedkommende ikke stod på listen. Personen mente at være tilmeldt arrangementet pr. e-mail. Diskotek II: Ifølge personen blev han nægtet adgang af dørranden, der ikke ville lukke ham ind, fordi han havde gummisko på. Personen mente ikke, at hans sko var gummisko, og efterfølgende blev personer med dansk etnisk baggrund lukket ind, selvom de var iført gummisko. Diskotek III: Ifølge personen var han blevet nægtet adgang på baggrund af hans frisure, der blev betegnet som "militærhår", hvorefter personer af dansk etnisk baggrund med lignende frisurer var blevet lukket ind. Det fremgår af klagen, at personen forsøgte at kontakte en passerende politipatrulje vedrørende hændelsen, men at politimændene skubbede ham væk fra bilen. Klagekomitéen afviste klagen vedrørende Diskotek III, da man fandt, at komiteen ikke ville kunne komme frem til, at der var sket forskelsbehandling på grundlag af race eller etnisk oprindelse. Klagekomitéen anmodede om yderligere oplysninger fra klager i de to andre sager. Klagekomitéen modtog ikke svar på anmodningen, og har derfor ikke foretaget sig yderligere i anledning af klagen.

Ligebehandlingsnævnet (j.nr. 2500040-09) afgørelse af 8. april 2009. 'Østarbejderne' – annonce for fagforbund

En mand klagede over, at et fagforbund i en reklame nedgør en ikke nærmere defineret gruppe, omtalt i reklamen som "østarbejderne". Reklamen viser et billede af et lille barn med et stort sort overskæg. Teksten i reklamen lyder: "Østarbejderne kommer af sig selv. Det gør din overenskomst ikke." Klager mente, at teksten "østarbejderne kommer" medvirker til at skabe et skræmmebillede i forhold til en konkret befolkningsgruppe. Ligebehandlingsnævnet fandt, at annonsekampagnen ikke falder ind under lov om etnisk ligebehandlings område, idet der ikke er tale om social beskyttelse, herunder social sikring og sundhedspleje, sociale goder, uddannelse samt adgang til og levering af varer og tjenesteydelser, herunder bolig, der er tilgængelige for offentligheden.

Ligebehandlingsnævnet (j.nr. 2500042-09) afgørelse af 8. april 2009. Afskedigelse fra job som lærer

En mand klagede over forskelsbehandling på grund af etnicitet i forbindelse med, at manden, der er af anden etnisk oprindelse end dansk, blev opsagt fra sin stilling som handelslærer, herunder at han mente at være blevet udsat for repressalier, fordi han hjalp en elev med at indbringe en sag for Dokumentations- og rådgivningscenteret for racediskrimination. Manden havde været med til at anmelde, at en elev med anden etnisk baggrund end dansk var blevet kropsviseret af en lærer under en studietur. Ligebehandlingsnævnet fandt på grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger, at spørgsmålet om, hvorvidt det var forskelsbehandling, at klageren blev opsagt fra stillingen som handelslærer, kun kunne afgøres efter en bevistførelse i form af parts- og vidneforklaringer. Nævnet afviste derfor at behandle sagen.

Ligebehandlingsnævnet (j.nr. 2500034-09) afgørelse af 20. april 2009. Tegning af abonnement på mobilt bredbånd

En mand, der ikke er dansk statsborger, klagede over, at han i forbindelse med tegning af abonnement på mobilt bredbånd blev forskelsbehandlet. Manden blev oplyst om, at det var nødvendigt at være dansk statsborger for at kunne tegne abonnementet. Firmaet oplyste, at dette var en misforståelse, men at det var nødvendigt at forevise danskudstedt billedlegitimation, herunder dansk opholdstilladelse for udenlandske statsborgere. Ligebehandlingsnævnet fandt ikke, at firmaet havde handlet i strid med lov om etnisk ligebehandling.

Ligebehandlingsnævnet (j.nr. 2500044-09) afgørelse af 12. marts 2009. Afslået stilling som telemarketingsmedarbejder

En kvinde klagede over, at hun blevet afslået et arbejde som telemarketingsmedarbejder, fordi hun talte med accent. Kvinden blev i stedet tilbudt at søge en stilling som medlemshverver på gaden. Klager har bestået danskprøve 2 og læste kommunikation samt kultur- og sprogødestudier på Roskilde Universitetscenter. Telemarketingsfirmaet bestred, at afslaget var begrundet med, at kvinden talte med accent, men gjorde gældende at hendes danskkundskaber ikke var tilstrækkelige. Ligebehandlingsnævnet fandt ikke, at arbejdsgiveren i den konkrete sag handlede i strid med loven ved at afslå ansøgeren stillingen med den begrundelse, at hende sprogekundskaber ikke var tilstrækkelige til at bestride stillingen som telemarketingsarbejder.

Ligebehandlingsnævnet (j.nr. 2500038-09) Afgørelse af 12. marts 2009. Diskotek II

En mand med dansk-iransk baggrund klagede over at være blevet forskelsbehandlet på grund af hans vens etnicitet, vennen havde iransk baggrund, da han ville gæste et diskotek. I køen til diskoteket havde dørmændene henvendt sig til klagers to veninder og spurgt om ID, derefter spurgte dørmændene om, hvor mange de var. Da dørmændene så klager og hans ven, oplyste han, at selskabet desværre ikke kunne komme ind, fordi der var tale om en lukket fest, og at man skulle være medlem. De to kvinder i selskabet fik senere lov til at komme ind på diskoteket. Ligebehandlingsnævnet fandt, at diskoteket overtrådte forbuddet om forskelsbehandling, da personer, der stod foran og bagved i køen, fik adgang uden at skulle være medlemmer, og at kvinder i selskabet efterfølgende kunne få adgang til diskoteket.

Østre Landsret (sag S-1362-08) Afgørelse af 10. september 2008. Afvisning ved diskotek på grund af etnisk oprindelse, påtaleopgivelse

T A/S var som bevillingshaver til et diskotek tiltalt for at være ansvarlig for, at to dørmænd, T1 og T2, der også var tiltalt under sagen, den 11. juni 2006 i et nærmere angivet tidsrum havde nægtet F1, F2 og F3 adgang til diskoteket på grund af deres etniske oprindelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 626 af 29. september 1987 om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v. § 1, stk. 2, jf. stk. 1, og § 3. Under proceduren nedlagde anklagemyndigheden påstand om frifindelse af T A/S, der herefter blev frifundet. Anklagemyndigheden ankede byrettens dom med påstand om domfældelse i overensstemmelse med det for byretten udfærdigede anlageskrift. Heroverfor påstod T A/S bl.a. afvisning. Anklagemyndigheden havde på forespørgsel oplyst T A/S forsvarer om, at frifindelsespåstanden var blevet nedlagt på den mødende anklagers eget initiativ og på grundlag af en misforståelse af gældende regler. Landsretten afviste anklagemyndighedens anke under henvisning til, at påstanden for byretten om frifindelse måtte opfattes som en påtaleopgivelse, og idet anklagemyndigheden ikke i anke-meddelelsen eller særskilt havde omgjort denne påtaleopgivelse, jf. retsplejelovens § 724, stk. 2.

4.4.1.3 Religion eller tro

Østre Landsret (sag B-2339-06) Afgørelse af 14. januar 2008. Undladt at fastansætte muslimsk kvinde, godtgørelse tilkendt efter forskelsbehandlingsloven

A søgte under sit studium ansættelse som tilkaldvikar på B, et behandlingshjem for børn i alderen 0-6 år. A blev indkaldt til en jobsamtale, og det blev aftalt, at hun skulle have nogle prøvevagter, så man kunne vurdere hendes evner. Under en af vagterne, hvor A bl.a. skulle deltage ved børnenes frokost, deltog A under børnenes frokostmåltid, men undlod på grund af ramadanen at spise noget. B havde nogle måneder før udarbejdet en pjece om den socialpædagogiske praksis på B. Her fremgik det om måltider, at måltidet var en central del af samværet på stuen, idet man herigennem søgte at få faste vaner, herunder bordskik m.m. for de børn, der tidligere havde levet et liv med uklare normer og vaner. Efter vagten, hvor A havde fastet, fik A meddelelse om, at hun ikke kunne blive fastansat. Landsretten fandt, at det på baggrund af bevisførelsen var bevist, at en medvirkende årsag til, at A ikke blev fastansat, var, at A ikke spiste under børnenes måltid. Det blev endvidere lagt til grund, at dette var begrundet i ramadanen. Som sagen var forelagt landsretten, fandtes B indirekte at have forskelsbehandlet A på grund af hendes religion i strid med § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1 og 3, i lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet. Landsretten bemærkede herved, at B ikke havde påberåbt sig, at forskelsbehandlingen var særligt begrundet, jf. § 1, stk. 3, in fine. Efter sagens karakter, herunder det korte ansættelsesforløb, og at stillingen var et vikarjob, fastsattes godtgørelsen til 25.000 kr.

4.4.1.4. Handicap

Borgerrådgiveren (j.nr. 2008-2011-701) Handicaptilgængelighed i medborgerhus

En mand klagede over handicaptilgængeligheden i Nørre Allé Medborgerhus (Verdenskulturcenteret), hvor der ikke findes en elevator. Borgerrådgiveren oversendte klagen til Kultur- og Fritidsforvaltningens besvarelse. Forvaltningen beklagede i sit svar til manden de dårlige adgangsforhold og medgav, at adgangsforholdene i en række af Københavns Kommunes kulturhuse ikke lever op til nutidige tilgængelighedskrav, da flere er indrettet i gamle og utidssvarende bygninger.

Kultur- og Fritidsforvaltningen oplyste, at man på nuværende tidspunkt ikke havde midler til at forbedre adgangsforholdene. Forvaltningen oplyste konkret, at Verdenskulturcenteret havde søgt midler hos Erhvervs- og Byggestyrelsens Tilgængelighedspulje. Derudover oplyste forvaltningen, at Københavns Ejendomme er i gang med at undersøge tilgængeligheden i Københavns Kommunes institutioner. Når denne undersøgelse er afsluttet, vil den blive forelagt politisk med henblik på, at øget tilgængelighed kan indgå i den samlede prioritering af kommunens budgetter.

Borgerrådgiveren (j.nr. 2008-2092-508) Bruger måtte ikke være påvirket af receptpligtig medicin

En mand klagede over, at vedtægterne for et kommunalt støttet foretagende var diskriminerende, idet vedtægterne bl.a. bestemte, at voksne brugere af foretagendet ikke måtte være påvirket af receptpligtig medicin. Eftersom manden selv modtager receptpligtig medicin, var han ifølge vedtægterne begrænset. Borgerrådgiveren oversendte klagen til Kultur- og Fritidsforvaltningens besvarelse. På det tidspunkt, hvor sagen blev refereret i borgerrådgiverens årsberetning, havde forvaltningen endnu ikke besvaret klagen.⁴⁵

Østre Landsret (sag B-413-07) Afgørelse af 5. marts 2008. Synshandicappet arkitekt ikke tilkendt godtgørelse i medfør af forskelsbehandlingsloven efter opsigelse

Efter at have færdiguddannet sig som arkitekt med speciale i fredede bygninger blev A i 1976 ansat i den daværende Fredningsstyrelse, nu Kulturarvsstyrelsen, K. Besigtigelser var et væsentligt element i sagsbehandlingen, og i 1992 fik A synsproblemer, der skyldtes en nethindeløsning. I 1996 var A's synsevne 6/60 og 3/60. I 2001 blev det besluttet, at A ikke måtte foretage besigtigelser på egen hånd. I 2003 blev A på ny inddraget i den sagsfordeling, der medførte besigtigelser, men det blev besluttet, at A fortsat ikke måtte foretage besigtigelserne på egen hånd. K blev i 2005 pålagt lønsumsbesparelser, og K vedtog på et møde i maj 2005 at foretage afskedigelser som følge heraf. I juni 2005 blev A op-sagt. A anlagde herefter sag mod K med påstand om betaling af godtgørelse efter § 7 i ligebehandlingsloven. A gjorde gældende bl.a., at opsigelsen var sket i strid med lovens § 2, stk. 1. Byretten fri-fandt K. Landsretten stadfæstede dommen (dissens). Flertallet anførte bl.a., at der ikke var grundlag

---

⁴⁵ Sagen er i Borgerrådgiverens beretning for 2008 anført som afsluttet, jf. s. Det må dog formodes, at sagen på det tidspunkt var verserende, idet forvaltningen endnu ikke havde besvaret klagen.

for at kritisere, at K i lyset af den nødvendige personalereduktion sammenholdt med det fortsatte antal arbejdsopgaver måtte prioritere medarbejdere, der kunne udføre alle opgaver på egen hånd. På den baggrund fandtes det, at bestemmelsen om at lægge afgørende vægt på medarbejdernes fleksibilitet var objektivt begrundet i et sagligt formål, og at afskedigelsen af A efter K's forhold var hensigtsmæssig og nødvendig.

4.4.1.5 Alder

Ingen sager

4.4.1.6 Seksuel orientering

Borgerrådgiveren (j.nr. 2008-1757-505) Blanket til opskrivning i børnehave

En kvinde blev i forbindelse med opskrivning af sit barn til børnehave opmærksom på, at det i blanketten for opskrivning til børnehave ikke er muligt at registrere sig, hvis man er homoseksuel i et registreret partnerskab med barn. Ifølge blanketten kan man kun vælge at registrere sig som enten enlig, gift eller samlevende. Kvinden henvendte sig til Borgerrådgiveren med forslag om, at blanketten blev ændret således, at registreret partnerskab blev tilføjet. Københavns Kommune svarede kvinden, at man fra kommunens side ikke havde deltaget i blankettens udformning, idet blanketten er en del af en landsdækkende netborgerløsning, som benyttes i alle landets kommuner til diverse informations-services og selvbetjeningsydelser. Kommunen oplyste, at man ikke inden kvindens henvendelse havde været opmærksom på problemet, og at kommunen delte kvindens forundring over, at blanketten ikke indeholder en rubrik, som giver mulighed for registrerede partnere at afkrydse. Kommunen svarede kvinden, at man derfor ville gøre systemleverandøren opmærksom på problemet, således at leverandøren kunne tage det med i sine udviklingsplaner.

4.4.1.7 National oprindelse

Borgerrådgiveren (j.nr. 2008-0878-509) Ansættelse af litauisk børnepasser

En mand oplevede sig diskrimineret som følge af sin nationale oprindelse. Der var tale om en litauisk borger, der arbejdede og boede i Danmark med sin familie. Borgeren ønskede at ansætte en privat børnepasser i henhold til de muligheder, der er herfor i Københavns Kommune. Manden havde imidlertid fået oplyst, at børnepasseren skulle kunne tale dansk eller engelsk for at blive godkendt til ordningen. Begrundelsen herfor var, at det var nødvendigt for at kunne gennemføre lovpligtigt tilsyn. Manden havde oplyst, at han kunne stille tolk til rådighed under tilsynet, men dette var blevet afvist som en mulighed. Sagen var tillige omtalt i beretningen for 2007, hvor sagen var blevet henvist til rette myndighed og dennes afgørelse med klagevejledning til Det Sociale Nævn. Manden rettede fornyet henvendelse til Borgerrådgiveren, idet Det Sociale Nævn ved dets behandling i april 2008 hjemviste sagen til kommunens fornyede behandling og afgørelse. Kommunen fastholdt imidlertid afgørelsen, hvilket manden var uforstående overfor. Borgerrådgiveren vejledte ved den fornyede henvendelse manden om muligheden for at rette en fornyet klage over afgørelsen til Det Sociale Nævn, herunder at manden kunne klage over, at han fandt afgørelsen diskriminerende.

Borgerrådgiveren (j.nr. 2009-0290-509) Afvist ved henvendelse til socialcenter

En kvinde rettede henvendelse til Borgerrådgiveren, idet hun oplevede, hun havde været udsat for diskriminerende behandling som følge af sin nationalitet. Kvinden var af somalisk oprindelse. Kvinden var flyttet til Københavns Kommune med sine to mindreårige børn, da hun flyttede sammen med sin kæreste. Parret gik efterfølgende fra hinanden, og kvinden rettede henvendelse til et socialcenter for at få generel vejledning om, hvordan hun bedst skaffede sig en bolig. Kvinden oplyste, at hun konsekvent blev afvist ved skranken og fik at vide, at hun kunne flytte hjem til sin tidligere kommune. Ved mødet hos Borgerrådgiveren understregede kvinden, at hun ikke havde ønsket, at kommunen skaffede hende en bolig, men at hun stod i en presset livssituation og ønskede vejledning om sine muligheder. Kvinden fandt, at kommunens konsekvente afvisning var udtryk for fordomsfuldhed og fandt det bekymrende, at hun ikke kunne få en samtale med en sagsbehandler, set i lyset af hendes livssituation. Kvinden havde nu fået et værelse i Gladsaxe Kommune, hvor hun havde arbejde og var påbegyndt uddannelse. Borgerrådgiveren oversendte kvindens klage til socialcentrets besvarelse.

4.4.2 Sager om hadforbrydelser

Omfanget af anlagte sager om hadforbrydelser i Københavns Kommune er afdækket ved at rette henvendelse til følgende offentlige myndigheder og domstole:

- Københavns Politi
- Rigsadvokaten
- Københavns Byret
- Østre Landsret

Ved kontakt til *Københavns Politi* har politiet søgt efter sager omhandlende straffelovens § 266 b i politiets edb-system POLSAS og i politiets bødekartotek. Det har ikke været muligt at foretage den samme søgning på sager omhandlende straffelovens § 81 nr. 6, da der ikke kan søges direkte på denne bestemmelse, men alene på anmeldelsens hovedbestemmelse. Med andre ord, hvis en sag omhandler grov vold efter straffelovens § 245, der samtidig er motiveret af offerets seksuelle orientering, er det alene muligt at søge på § 245.

Endvidere er *Rigsadvokatens* midlertidige indberetningsordning vedrørende straffelovens § 81 nr. 6⁴⁶ og Rigsadvokatens indberetningsordning for § 266 b gennemgået for afgørelser.⁴⁷

Som det er tilfældet med sager om diskrimination, er det ikke muligt at søge i *Københavns Byrets* og *Østre Landsrets* sagsdatabase på stikord som "hadforbrydelser" eller lignende. Det er heller ikke muligt at søge på den lov, der er påberåbt eller anvendt af domstolene i sagen. Det er alene muligt at søge på parternes navne og på sagens nummer. For at trække sager om hadforbrydelser fra domstolernes sagsdatabase er det således nødvendigt at kende til sagerne på forhånd.

---

⁴⁶ Med henblik på at afdække, om der blev rejst tiltale i sager i 2007 omhandlende straffelovens § 81, nr. 6, som først blev afgjort i 2008.

⁴⁷ Indberetningsordningen vedrørende straffelovens § 81, nr. 6 afsluttedes ved udgangen af 2007. Indberetningsordningen om § 266 b er fortsat i kraft og omfatter samtlige domme vedr. bestemmelsen. Derudover skal sager, hvori der er rejst sigtelse for overtrædelse af § 266 b, forelægges Rigsadvokaten med en indstilling om tiltalespørgsmålet. Indberetningsordningerne kan findes på Rigsadvokatens hjemmeside, www.rigsadvokaten.dk/dokumenter/retspraksis.

Udover at tage kontakt til Københavns Politi og gennemgå Rigsadvokatens midlertidige indberetningsordning Rigsadvokatens midlertidige indberetningsordning vedrørende § 81 nr. 6 og indberetningsordningen vedrørende § 266 b er det søgt at opnå kendskab til domstolssager om hadforbrydelser på følgende vis:

DRC og *LBL* er blevet anmodet om at oplyse, om de kender til domstolssager vedrørende hadforbrydelser inden for deres områder. *DRC* har oplyst om fem sager, hvor det efter *DRC*'s opfattelse burde have været påberåbt af anklagemyndigheden, at der var tale om en hadforbrydelse, men hvor anklagemyndigheden valgte ikke at påberåbe straffelovens § 81, nr. 6.⁴⁸ *DRC* blev i disse sager kontak- tet af offerets pårørende, og sagerne er derfor inkluderet i afsnit 4.3.2 ovenfor om henvendelser om hadforbrydelser.

Der er søgt i *Ugeskrift for Retsvæsen*s elektroniske version for at finde afgørelser om hadforbrydelser fra Østre Landsret og Højesteret. Der er søgt på straffelovens § 81, nr. 6 og straffelovens § 266 b og på stikordet "hadforbrydelse".

Det samlede resultat af disse undersøgelser er, at der i 2008 blev indgivet seks anmeldelser omhandlende § 266 b til Københavns Politi. Det er ikke registreret, hvad den nærmere baggrund for anmeldelserne er, det vil sige om de omhandlede hadefulde tale motiveret i offerets seksuelle orientering, etniske oprindelse eller religion/tro.

Der er ikke oplyst om sager omhandlende straffelovens § 266 b ved Københavns Byret eller Østre Landsret.⁴⁹

---

⁴⁸ Sag om drab på avisbud (*DRC* j.nr. SA2205), Huedrab-sagen (*DRC* j.nr. SA2251), sag om drabsforsøg i Rantzausgade (*DRC* j.nr. SA2231), sag om knivdrab på Amager (*DRC* j.nr. SA2255) og sag om en 15-årig slået med jernrør (*DRC* j.nr.) SA2251.

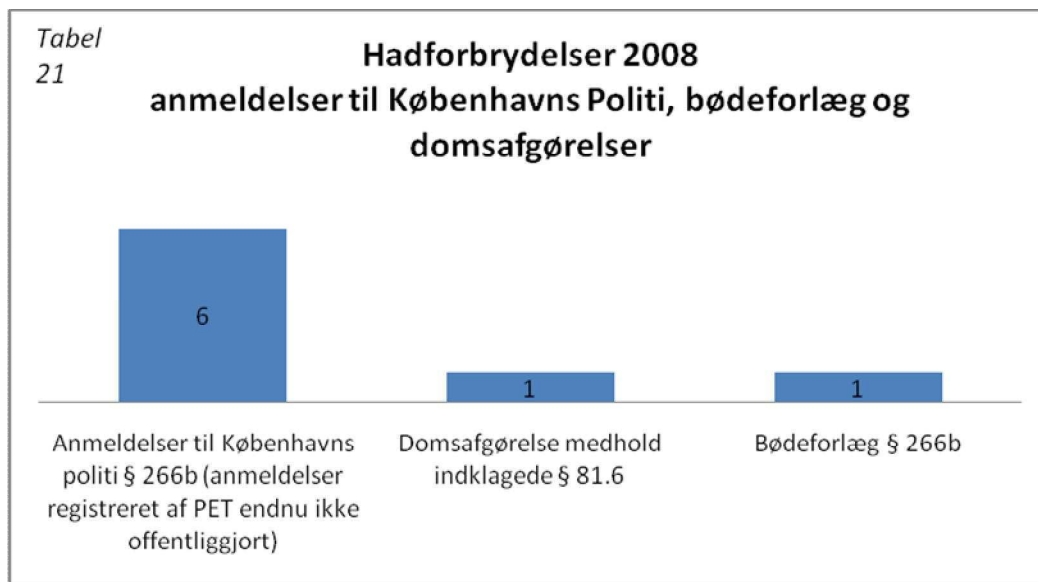
⁴⁹ Frederiksberg Byret har den 16. oktober 2008 afsagt dom i en sag omhandlende § 266 b, som er anmeldt til Københavns Politi. I sagen blev en mand idømt 10 dagbøder á 400 kr. for på sin blog på internettet at have ytret: "Så ta' da hjem... I fucking perkere...skrid for helvede ud af vores by og vores land...jeg hader jer", "De er farlige", "alle andre skal bare rette ind til højre... for disse små uhyrer", "forældrene skulle smides for porten... eller sendes ad helvede til.", "en flok, faktisk ret mange, små røvhuller, der stadig er lige kriminelle, der er utilfredse, og lader det gå ud over en masse uskyldige". Østre Landsret stadfæstede byrettens dom den 22. april 2009. Sagen er anført i Rigsadvokatens indberetning, hvor der ikke er oplyst sagsnummer ved domstolene.

Der er oplyst om én sag ved Københavns Byret, hvor anklagemyndigheden påberåbte straffelovens § 81, nr. 6 om hadforbrydelser.

Københavns byret 27. februar 2008 – overfald på to mænd iført dragtøj⁵⁰

To mænd gik på gaden iført dragtøj og delte kondomer ud som led i en kampagne. En større gruppe personer råbte, om de var bøsser, hvilket de to mænd bekræftede. Umiddelbart efter blev de overfaldet af en 21-årig mand fra gruppen med slag i ansigtet og på kroppen. Retten fandt ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at bringe straffelovens § 81, nr. 6, i anvendelse, idet det ikke fandtes bevist, at der var sammenhæng mellem volden og det forhold, at andre i gruppen havde råbt ad de to mænd. Tiltalte blev dømt til seks måneders fængsel for vold og trusler.

Derudover har Københavns Politi oplyst om én sag omhandlende racistiske ytringer, der blev afsluttet med et bødeforlæg.

⁵⁰ Sagen er gengivet i Rigsadvokatens indberetning, hvor der ikke er oplyst sagsnummer ved domstolene.

4.5 Sammenfatning

De indsamlede data om diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune gennemgået i dette afsnit udtrykker dog udgangspunkt alle noget om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i kommunen i 2008. Som beskrevet i afsnittet er flere af de indhentede data dog ufuldstændige og behæftet med en vis usikkerhed.

Det er alligevel valgt at sammenholde de forskellige data for at forsøge at danne et indtryk af forholdet mellem omfanget af oplevet diskrimination og hadforbrydelser, omfanget af personer, der i praksis søger oprejsning herfor og dokumenteret diskrimination og hadforbrydelser.

De følgende tabeller skal derfor læses med det forbehold, at det primære formål med tabellerne ikke er at angive præcise tal for omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune for 2008, men at søge at illustrere forholdet mellem relevante data på området.

4.5.1 Diskrimination

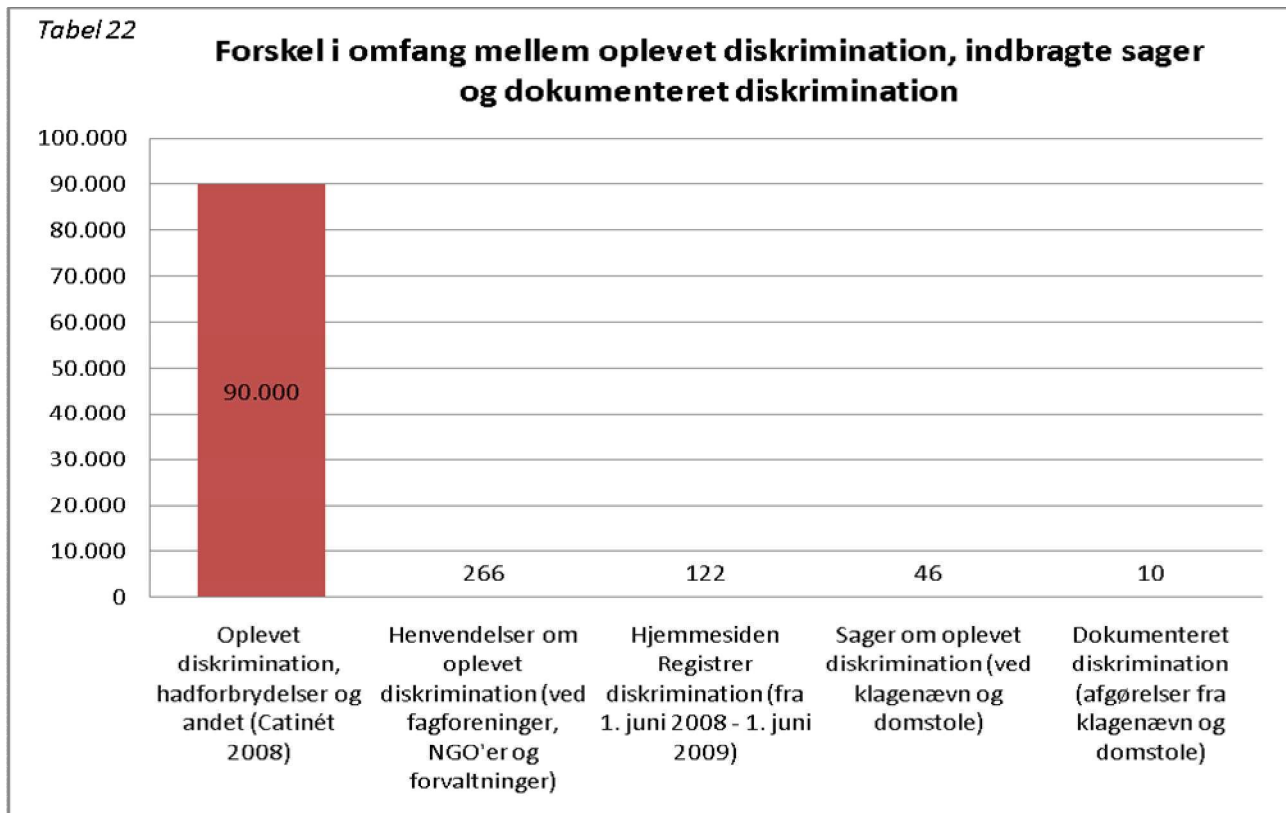
Catinét's rapport *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune* fra 2008 viser, at 18 % af Københavns befolkning føler sig diskrimineret eller udsat for en hadforbrydelse. Dette svarer til, at over 90.000 københavnere, eller ca. hver sjette, følte sig diskrimineret eller udsat for en hadforbrydelse i 2008. Som nævnt i afsnit 4.1.1 ovenfor skal dette høje antal dog ses i lyset af, at en stor del af den målte oplevede "diskrimination" ikke kan betragtes som diskrimination i juridisk forstand. Årsagen til dette er, at et meget højt antal har svaret "andet", som kan dække over ting såsom overvægt, rygning, højde, m.v. "Andet" kan dog også dække over grunde, der udgør diskrimination i juridisk forstand, som f.eks. at man går med tørklæde, at man er for gammel. Der er endvidere alene 17 % af indvandrere/efterkommere-gruppen, der har oplyst "andet" som diskriminationsgrund. Det må således formodes, at antallet af personer, der føler at være blevet udsat for diskrimination og hadforbrydelser, under alle omstændigheder er forholdsmæssigt højt.

Institut for Menneskerettigheders spørgeskemaundersøgelser om antallet af henvendelser om diskrimination ved fagforeninger, NGO'er og forvaltningsmyndigheder i 2008 viser, at 266 personer har henvendt sig til disse aktører, fordi de har følt sig udsat for diskrimination.

Der er 354 personer, der har registreret sig på Københavns Kommunes hjemmeside *Registrer diskrimination*. Heraf kan 122 kategoriseres som personer, der har følt sig udsat for diskrimination (de øvrige 232 er til brug for denne rapport kategoriseret som personer, der har følt sig udsat for en hadforbrydelse).

Til sammenligning blev der i samme periode anlagt/afgjort 46 sager for klagenævn m.v. og domstolene omhandlende diskrimination, og ud af disse er 10 endt med en afgørelse til fordel for klager.

Som det fremgår af tabellen nedenfor, er der således særlig stor diskrepans mellem omfanget af oplevet diskrimination og personer, der søger oprejsning herfor.

Dette kan endvidere udledes af både Catinet's interviewundersøgelse *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune* for 2008 og Københavns hjemmeside *Registrer diskrimination*. I disse undersøgelser har henholdsvis 95 % og 78,6 % af dem, der mener at have været udsat for diskrimination, oplyst, at de ikke er gået videre med sagen.

Det følger af Catinet's interviewundersøgelse *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune* for 2008, at dette misforhold mellem omfanget af oplevet diskrimination og omfanget af anlagte sager om diskrimination bl.a. skyldes i) manglende kendskab til rettigheder; ii) manglende kendskab til hvor man kan modtage rådgivning og bistand, iii) manglende kendskab til, hvor man kan indgive en klage, iv) manglende tillid til, at der kommer noget ud af at klage og v) at hændelsen findes for bagatelagtig til at gå videre med.

EU Agenturet for Fundamentale Rettigheders undersøgelse *European Union Minorities and Discrimination Survey* (EU-MIDIS) viser, at de samme tendenser generelt gør sig gældende i EU medlemsstaterne.⁵¹

Det er endvidere bemærkelsesværdigt, at antallet af sager ved klagenævn m.v. og domstolene omhandlende køn og etnisk oprindelse er betydelig større i forhold de andre grundlag som religion eller tro og handicap etc.

Det må antages, at årsagen til dette hovedsageligt er, at lovgivningen i forhold til køn og race/etnisk oprindelse har eksisteret længere og har et bredere anvendelsesområde (både indenfor og udenfor arbejdsmarkedet) end lovgivningen om religion/tro, handicap, alder og seksuel orientering (kun indenfor arbejdsmarkedet), og særligt at der har eksisteret specialiserede klageorganer (Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling og Ligestillingsnævnet) på områderne køn og race/etnisk oprindelse.

---

⁵¹ EU-MIDIS (FRA 2009) s. 9.

4.5.2 Hadforbrydelser

Det følger af Catinét's interviewundersøgelse *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune*, at 54 % af de adspurgte i kategorien indvandrere/efterkommere føler sig diskrimineret på grund af etnisk oprindelse og/eller religion eller tro. 44 % af de adspurgte i kategorien indvandrere/efterkommere oplyste, at de er blevet diskrimineret ved tilrån, 7 % ved vold og 1 % ved hærværk. Knap halvdelen af dem, der har følt sig udsat for diskrimination i gruppen indvandrere/efterkomme, kan således siges at have oplevet at være blevet udsat for en hadforbrydelse.

LBL's *levevilkårsundersøgelse* viser, at 10 % af LGBT-personer i København har følt sig udsat for diskrimination inden for en 12 måneders periode. Samtidig viser undersøgelsen, at LGBT-personer er hårdere ramt af trusler eller vold end heteroseksuelle. Det må derfor formodes, at en del af den rapporterede diskrimination kan kategoriseres som hadforbrydelser.

I perioden 1. juni 2008 til 1. juni 2009 registrerede 354 personer sig på Københavns Kommunes hjemmeside *Registrer diskrimination*. 232 af disse kan kategoriseres som omhandlende hadforbrydelser. En stor del af disse er foretaget af LGBT-personer og omhandler fysisk vold.

Det er således en forholdsvist stor andel af den indhentede data om omfanget af oplevet "diskrimination" i kommunen i 2008, der kan kategoriseres som hadforbrydelser.⁵²

Instituttet for Menneskerettigheders spørgeskemaundersøgelse til NGO'erne om henvendelser om hadforbrydelser viser, at der i 2008 er registreret 13 henvendelser fra personer, der følte sig udsat for en hadforbrydelse.

PET har i perioden registreret X hadforbrydelser. Som anført i afsnit 4.1.3 ovenfor, omfatter dette antal ikke sager om hadforbrydelser motiveret af seksuel orientering, idet PET først påbegyndte indsamling af sådanne sager fra 2009.

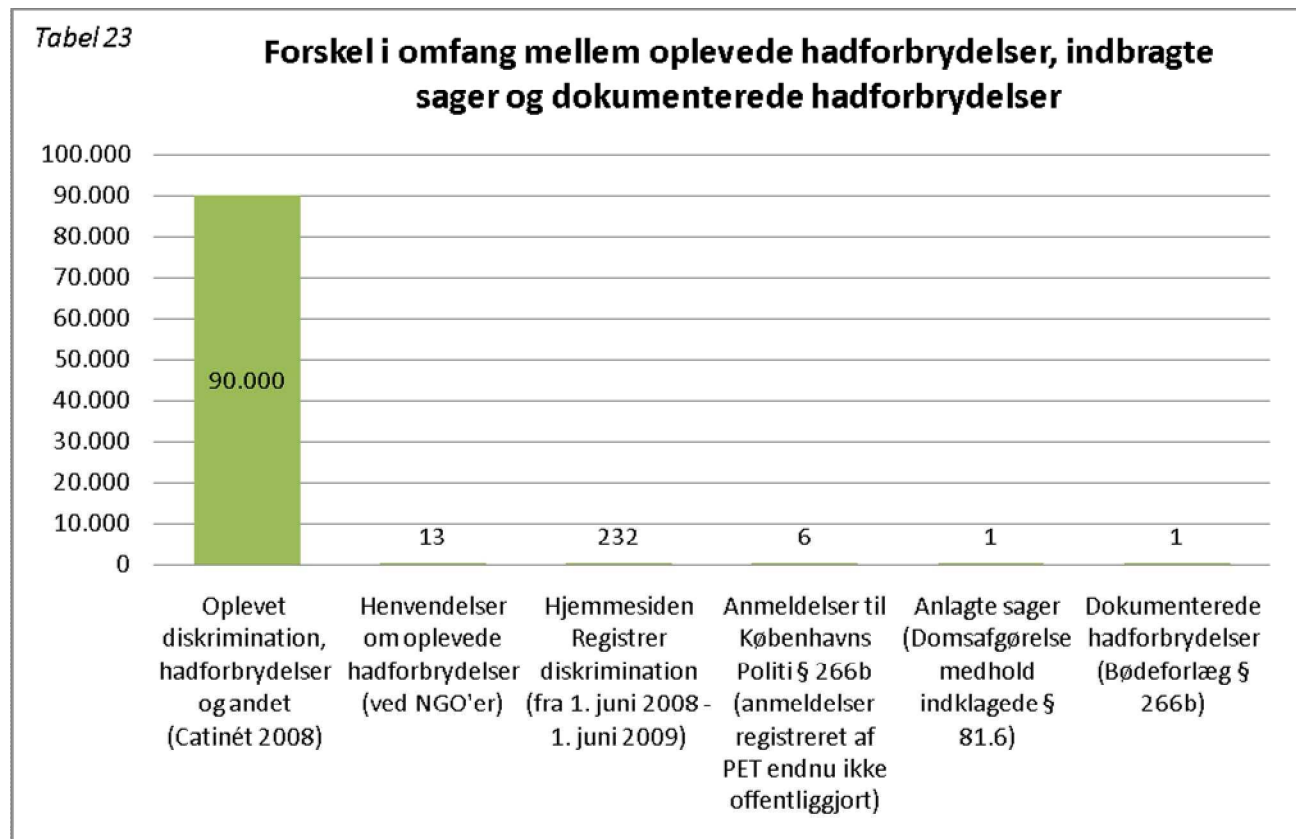
---

⁵² Se tillige DRC's *Diskriminationsrapport for Københavns Kommune 2006-2007*, s. 59, hvor det fremgår, at DRC har modtaget flere henvendelser fra personer, der mener at være blevet udsat for en hadforbrydelse, men som ikke fremgår af opgørelsen over anmeldte og afgjorte sager.

Der blev indgivet seks anmeldelser omhandlende § 266 b til Københavns Politi. Det er ikke registreret, hvad den nærmere baggrund for anmeldelserne er, det vil sige om de omhandlede hadefulde tale motiveret i offerets seksuelle orientering, etniske oprindelse eller religion/tro.

Der er oplyst om én sag ved Københavns Byret, hvor anklagemyndigheden påberåbte straffelovens § 81, nr. 6 om hadforbrydelser.

Der er således bemærkelsesværdig diskrepans mellem omfanget af personer, der har udtrykt at være blevet udsat for en hadforbrydelse, og personer, der har anmeldt dette.

[tal fra RACI-indberetning for 2008 indarbejdes efter offentliggørelse]

[Ved offentliggørelse af PET's RACI-indberetning for 2008 vil det endvidere blive vurderet, om samme tendens gør sig gældende på landsplan. Dette gøres ved at sammenholde Justitsministeriets

offerundersøgelse for 2008 og PET's registreringer af anmeldelser af hadforbrydelser i samme periode. Ifølge Justitsministeriets offerundersøgelser for 2008 var der på landsbasis 12.000 personer, der mente at have været udsat for vold motiveret af homofobi (3,6 % af de adspurgte) eller racisme (10 % af de adspurgte).⁵³ Til sammenligning registrerede PET på landsplan X anmeldelser af hadforbrydelser i 2008.]

Catinét's rapport *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune* fra 2008 giver nogle bud på, hvorfor så få personer anmelder hadforbrydelser. I undersøgelsen spurgte man 'hvorfor har du ikke anmeldt til politiet?', som åbent spørgsmål. Adskillige af de adspurgte vidste ikke, at man kan anmelde en sådan hændelse, eller hvor man kan anmelde hændelsen eller henvende sig for rådgivning i en sådan situation. Endvidere nævnte flere, at man ikke mener, at det nytter at anmelde forbrydelsen, enten på grund af mistro til politiet, eller fordi man ikke mener at en anmeldelse vil hjælpe på den generelle situation.

EU Agenturet for Grundlæggende Rettigheders undersøgelse *European Union Minorities and Discrimination Survey* (EU-MIDIS) viser, at de samme tendenser generelt gør sig gældende i EU medlemsstaterne.⁵⁴

En anden grund til, at der er så få registrerede anmeldelser af hadforbrydelser, kan være, at et eventuelt hadmotiv ikke kommer til udtryk i selve politianmeldelsen, f.eks. hvis en person anmelder et voldeligt overfald. Det kan være, fordi offeret ikke er opmærksomt på, at overfaldet kan anmeldes som en hadforbrydelse, eller fordi den pågældende betjent ikke er opmærksom på dette i forbindelse med optagelse af anmeldelsen og derfor registrerer sagen som en almindelig voldssag.

Det bemærkes i den forbindelse, at Justitsministeren i marts 2009 har anmodet Rigspolitiet om at medtage et særligt felt til registrering af hadforbrydelser i politiets nye IT-system. Her vil betjenten, der skriver rapporten, skulle tage stilling til, om der kan ligge et muligt hadmotiv bag forbrydelsen.

---

⁵³ Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2008, Balvig og Kyvsgaard (Justitsministeriet m.fl. 2009) s. 45.

⁵⁴ EU-MIDIS (FRA 2009) s. 9

Hver enkelt sagsbehandler, der sender sagen videre i systemet, vil ligeledes skulle tage stilling til, om der foreligger et hadmotiv.⁵⁵

Dette betyder ikke, at hver enkelt anmelder vil blive spurgt om, hvorvidt der ligger et muligt hadmotiv bag. Det vil være op til sagsbehandleren hos politi og anklagemyndighed ud fra en samlet vurdering af sagens omstændigheder, herunder forurettedes forklaring, at afgøre, om der skal spørges ind til dette.⁵⁶

---

⁵⁵ Besvarelse af 30. marts 2009 af FT spørgsmål S1708.

⁵⁶ Besvarelse af 19. maj 2009 af FT spørgsmål 663 alm. del fra FT Retsudvalg.

5. Udvikling og tendenser på området 2006-2008

Ved at sammenholde de indhentede data om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i 2008-2009 med data fra rapporter fra perioden 2006-2008 vurderes udviklingen på området i Købehavns Kommune de sidste tre år. Endvidere undersøges det, om det er muligt at pege på særlige tendenser på området i denne periode.

Disse betragtninger perspektiveres med data fra rapporter om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Danmark på landsbasis og i EU medlemsstaterne.

5.1 Udvikling i perioden 2006-2008

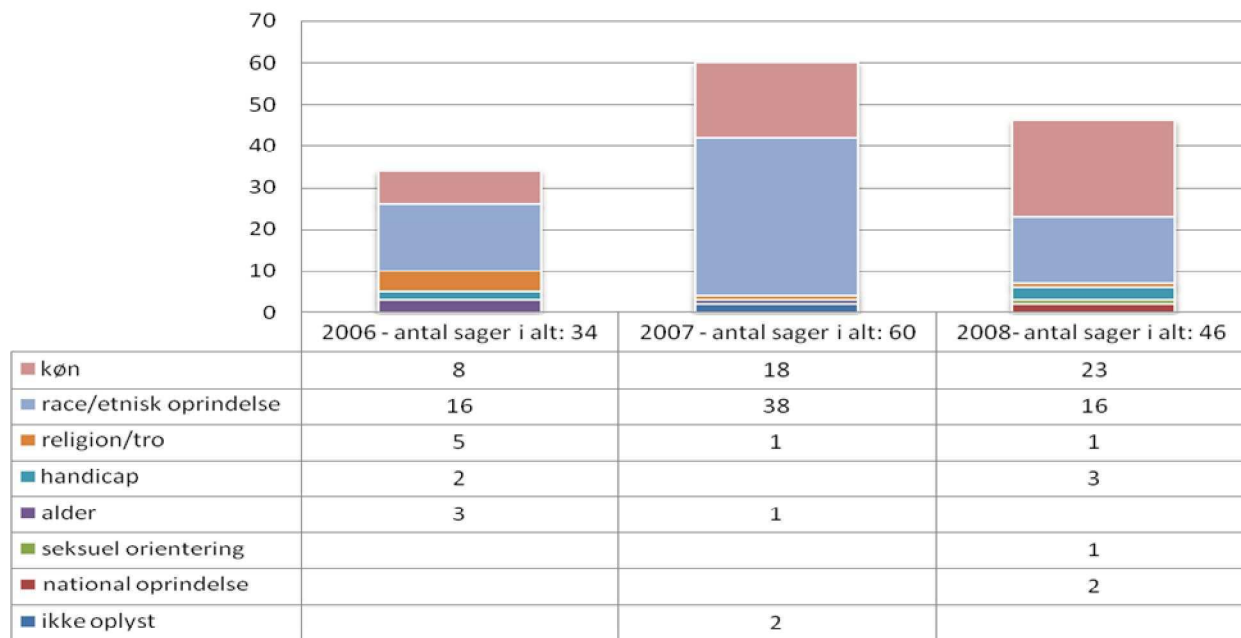
5.1.1 Diskrimination

Sammenholdes de indsamlede data om anlagte sager om diskrimination i perioden 2006-2008, fordeler sagerne sig som illustreret i følgende tabel:

Tabel 24

Fordeling af antal sager ved klagenævn og domstole 2006-2008

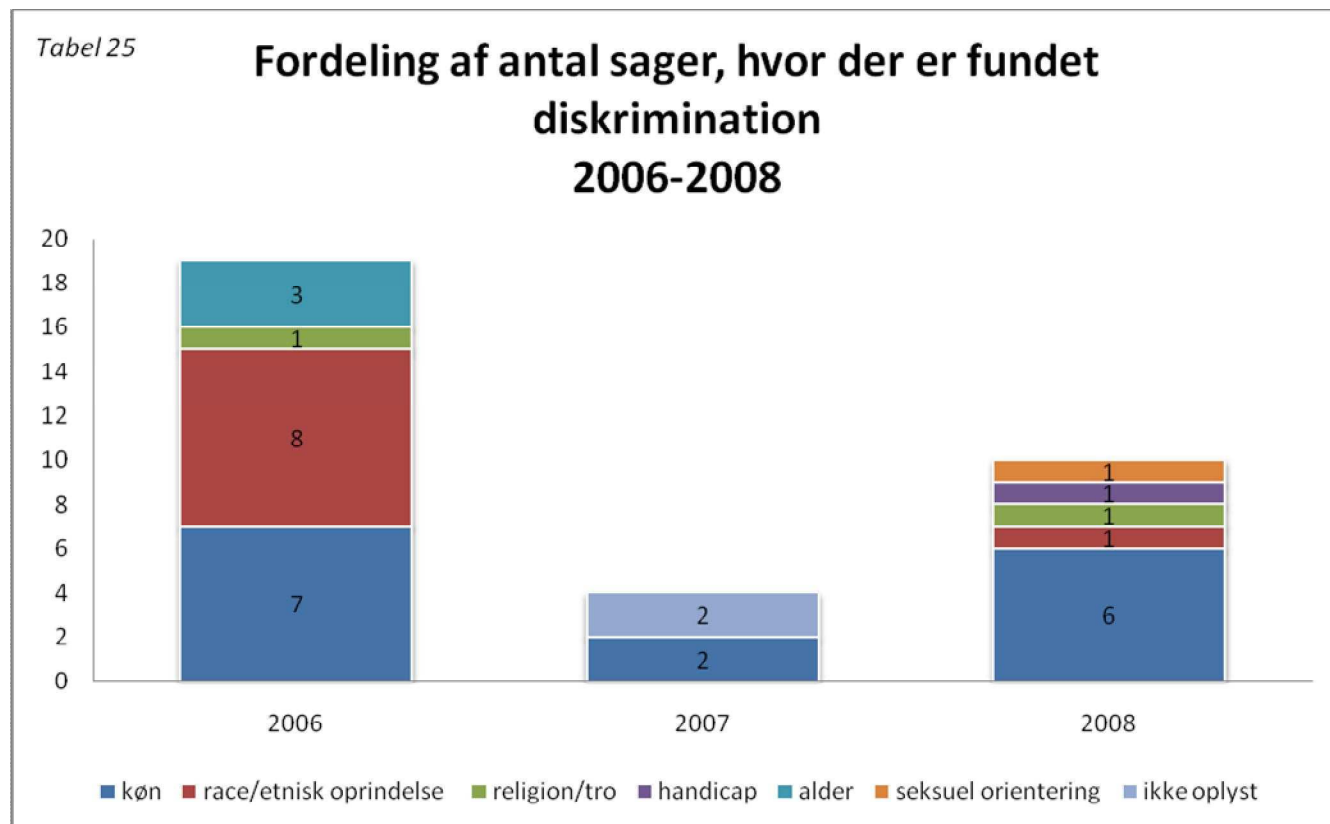
Det relativt lave antal sager om diskrimination på grund af køn i 2006 kan forklares med, at DRC's *Diskriminationsrapport for Københavns Kommune 2006-2007* tilsyneladende ikke har redegjort for det fulde antal sager om diskrimination i København afgjort af Ligestillingsnævnet.

Det relativt høje antal sager vedrørende etnisk oprindelse i 2007 skyldes, at tallene fra Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling trukket fra Københavns Kommune rapport *Opgørelse af faktisk diskrimination 2007* dækker hele Danmark og ikke kun København. For 2008 er det søgt at inddrage samtlige sager om diskrimination i Københavns Kommune.⁵⁷

Tages der forbehold for disse forskellige tilgange til indsamling af data om omfanget af data i perioden 2006-2008, må det formodes, at omfanget og karakteren af anlagte sager om diskrimination i København således nogenlunde ens for hele perioden med ca. 40-50 sager om året.

⁵⁷ Se redegørelse for metode til indsamling af sager fra klagenævn m.v. og domstole i afsnit 4.4.1.

Hvad angår data for perioden 2006-2008 om afgørelser, hvor der er fundet diskrimination, dvs. sager med dokumenteret diskrimination, fordeler sagerne sig således:

Det lave antal sager i 2007 skyldes, at eventuelle sager fra Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling og Ligestillingsnævnet, hvor der er fundet diskrimination, ikke er inkluderet på grund af manglende data herom.⁵⁸

Seks ud af de otte sager i 2006, hvor det blev fundet, at der var sket diskrimination på grund af race eller etnisk oprindelse, er diskoteksager efter lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v. Det relativt høje antal sagsanlæg kan forklares med, at Københavns Kommune kampagne gennemførte kampagnen "det gode natteliv" og politiets særlige indsats på området.⁵⁹

⁵⁸ Københavns Kommunes rapport *Opgørelse af faktisk diskrimination 2007* oplyser ikke om resultatet af Ligestillingsnævnets afgørelser. Rapporten oplyser endvidere ikke om hvilke sager ved Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling, der omhandler diskrimination i København.

⁵⁹ Se DRC's Diskriminationsrapport for Københavns Kommune s. 63-64.

I forhold til at udviklingen af omfanget af oplevet diskrimination i Københavns Kommune i perioden 2006-2008 målt ud fra øvrige data som interviewundersøgelser og registreringer af henvendelser om diskrimination m.v., mangler der generelt data for perioden 2006-2008, hvilket gør det vanskeligt at vurdere udviklingen på området.⁶⁰

Det følger dog af Catinét's interviewundersøgelser *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune* fra henholdsvis 2007 og 2008, at der i denne periode ingen ændring er i forhold til omfanget af oplevet diskrimination i København. I begge undersøgelser udtrykker 18 % af de adspurgte københavnere, at de har oplevet at være blevet diskrimineret. Det gælder endvidere for begge år, at 27 % af de adspurgte indvandrere/efterkommere i København følte sig diskrimineret, mens 11 % af de adspurgte etniske danskere følte sig diskrimineret.

5.1.2 Hadforbrydelser

PET's RACI-indberetninger for perioden 2006-2008 om omfanget af anmeldte hadforbrydelser foranlediget af race/etnisk oprindelse eller religion/tro viser, at PET i denne periode registrerede henholdsvis 19 (2006), 6 (2007) og X (2008) anmeldelser over hadforbrydelser.

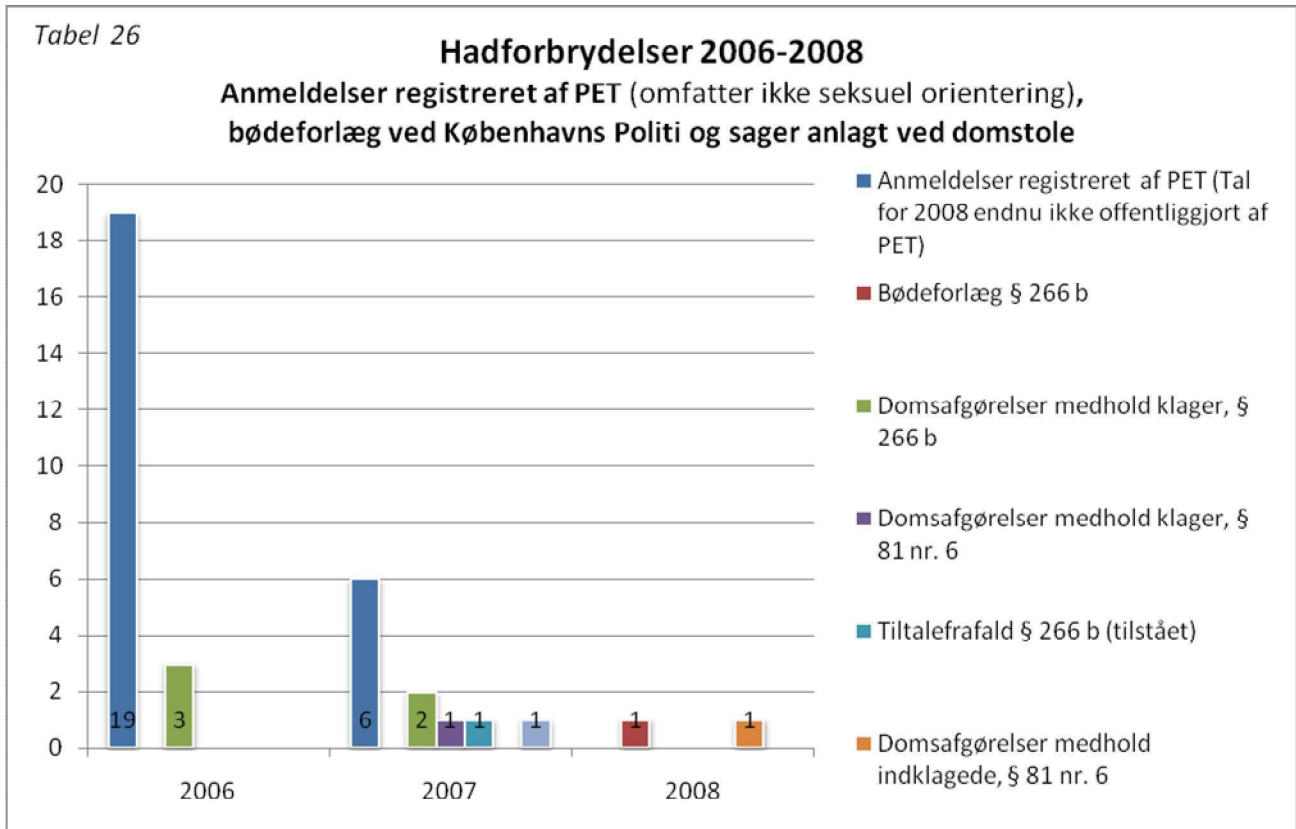
Som anført i afsnit 3.7 ovenfor begyndte PET først fra 2009 at registrere antallet af anmeldte hadforbrydelser på grund af seksuel orientering. Det er derfor i denne rapport ikke muligt at måle udviklingen på dette område ud fra PET's RACI-indberetning.

I 2007 er der oplyst om fire domme om hadforbrydelser og en sag, hvor der blev givet tiltalefrafald.

---

⁶⁰ DRC's *Diskriminationsrapport for Københavns Kommune 2006-2007* og Københavns Kommunes rapport *Opgørelse af faktisk diskrimination 2007* indeholder ikke en kvantitativ opgørelse over omfanget af henvendelser om diskrimination til fagforeninger, NGO'er og forvaltningsmyndigheder. Københavns Kommunes hjemmeside *Registrer Diskrimination* blev først oprettet i juni 2008, og der kan derfor ikke måles på en udvikling i forhold til registreringer på hjemmesiden forud herfor. I Catinét's interviewundersøgelse fra 2007, *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune*, stilles der – i modsætning til undersøgelsen fra 2008 - ikke spørgsmål om grunden for diskriminationen og typen af diskrimination.

I 2008 fandt to sager vej til domstolene, ud af anmeldelser gjort til Københavns Politi. Den ene (om § 266 b) er afgjort ved Frederiksberg Byret, og den anden (om § 81 nr. 6) er afgjort ved Københavns Byret. Kun sagen afgjort ved Københavns Byret er taget med i nedenstående tabel, da rapporten kun dækker København, og alle andre typer data derfor kun er indsamlet herfra. Derudover er der for 2008 et bødeforlæg vedr. § 266 b.

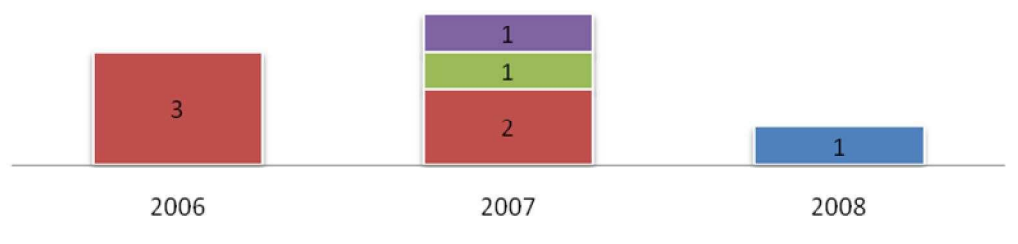
[Tal fra RACI-indberetning for 2008 indarbejdes efter offentliggørelse]

Der er tale om meget få afgørelser, der dokumenterer, at der er fundet en hadforbrydelse sted.

Tabel 27

Domme for hadforbrydelser 2006-2008 i alt: 8

- Bødeforlæg § 266 b
- Domsafgørelser medhold klager, § 266 b
- Domsafgørelser medhold klager, § 81 nr. 6
- Tiltalefrafald § 266 b (tilstået)

Som anført i afsnit 3.6 ovenfor, er det PET's egen vurdering, at "det er usikkert, i hvilket omfang indberetningerne er dækkende for omfanget og karakteren af kriminelle forhold, der kan tænkes at have racistisk eller religiøs baggrund." På det grundlag anser faldet i anmeldelser og indberetninger i 2007 ikke nødvendigvis udtryk for en faldende kriminalitetstendens på området.⁶¹

[sammenhold med *RACI-indberetning* for 2008]

I forhold til omfanget af oplevede hadforbrydelser er der meget få data om hadforbrydelser i København for perioden 2006-2008 målt ud fra interviewundersøgelser og registrering af henvendelser til NGO'er.⁶² Det er derfor ikke muligt at redegøre for udviklingen i denne periode i forhold til omfanget af oplevede hadforbrydelser.

⁶¹ PET RACI-indberetning (2007), s. 6

⁶² I Catinét's interviewundersøgelse fra 2007, *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune*, stilles der – i modsætning til undersøgelsen fra 2008 - ikke spørgsmål om grunden for diskriminationen og typen af diskrimination. Københavns Kommunes hjemmeside Registrer diskrimination blev først oprettet i 2008. DRC's *Diskriminationsrapport for Københavns Kommune 2006-2007* og Københavns Kommunes rapport *Opgørelse af faktisk diskrimination 2007* indeholder ikke – i modsætning til denne rapport – en kvantitativ opgørelse over omfanget af henvendelser om hadforbrydelser til relevante interesseorganisationer.

5.2 Tendenser i perioden 2006-2008

5.2.1 Mangel på systematisk registreringspraksis

De indsamlede data for perioden 2006-2008 om diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune viser, at flere af hovedaktørerne på området ikke foretager nogen form for registrering af relevant data. De indsamlede data viser endvidere, at de aktører, der registrerer, indhenter og/eller anvender data om diskrimination og hadforbrydelser stort set alle anvender en forskellig tilgang, se nærmere herom i afsnit 6 nedenfor om anbefalinger til en mere systematisk registreringspraksis.

Resultatet er, at det er vanskeligt at måle omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune og derved også vanskeligt at følge udviklingen på området.

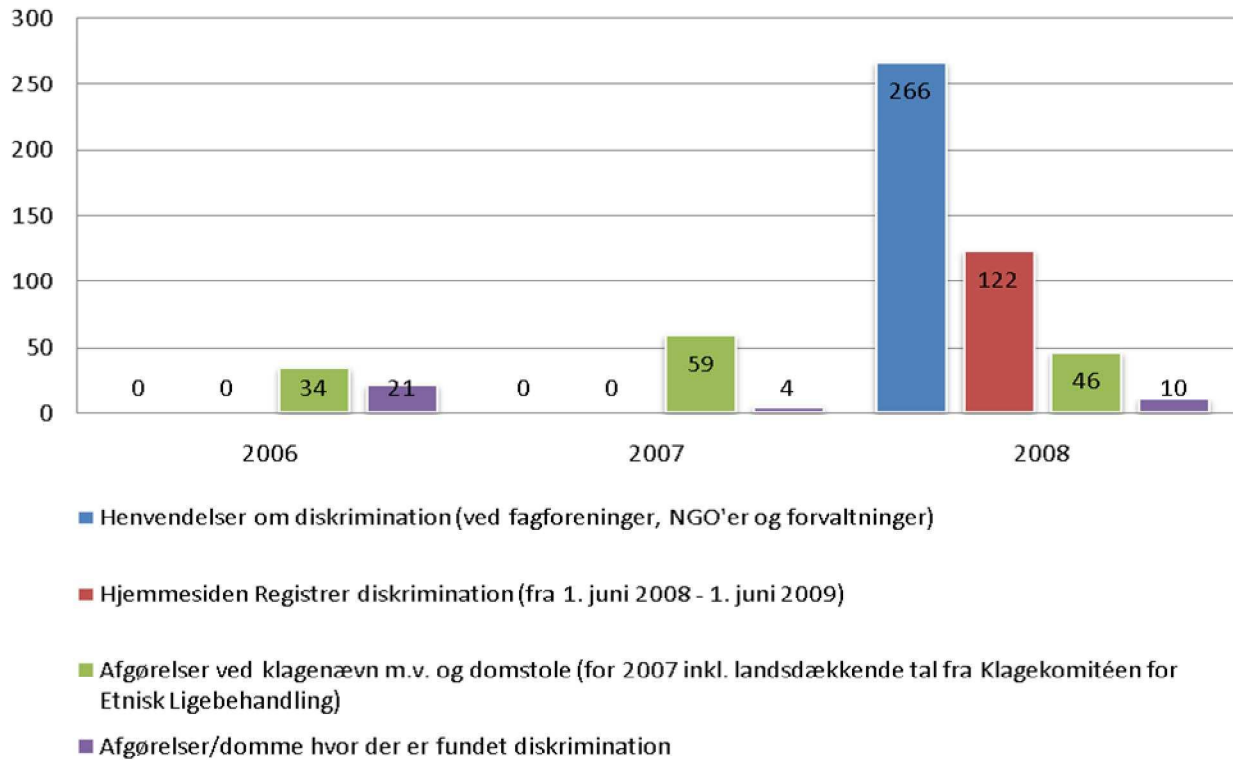
5.2.2 Forholdet mellem oplevet diskrimination/ hadforbrydelser og anlagte sager

Der er generel mangel på data om omfanget af personer, der mener at være blevet udsat for diskrimination eller en hadforbrydelse i Københavns Kommune for 2006 og 2007. Men hvis data fra 2008 om omfanget af oplevet diskrimination og hadforbrydelser i kommunen er udtryk for en generel tendens i hele perioden, fremstår det klart, at der generelt er et stort misforhold mellem omfanget af oplevet diskrimination og hadforbrydelser og omfanget af personer, der søger oprejsning herfor. Dette illustreres i de følgende tabeller.

Det er i tabellerne undladt at inkludere tallene fra Catinét's undersøgelse for 2008, da det forholdsmæssige tal på 90.000 for dem, der føler sig udsat for diskrimination, hadforbrydelser eller "andet", er så omfattende, at det ved inkludering heraf ikke vil være muligt at se forskellene på de øvrige tal i tabellen. Sammenholdes de følgende tabeller med tabel 22 og 23 fremgår det dog tydeligt, hvor stor forskellen er mellem omfanget af oplevet diskrimination og hadforbrydelser i 2008 og anlagte sager i hele perioden.

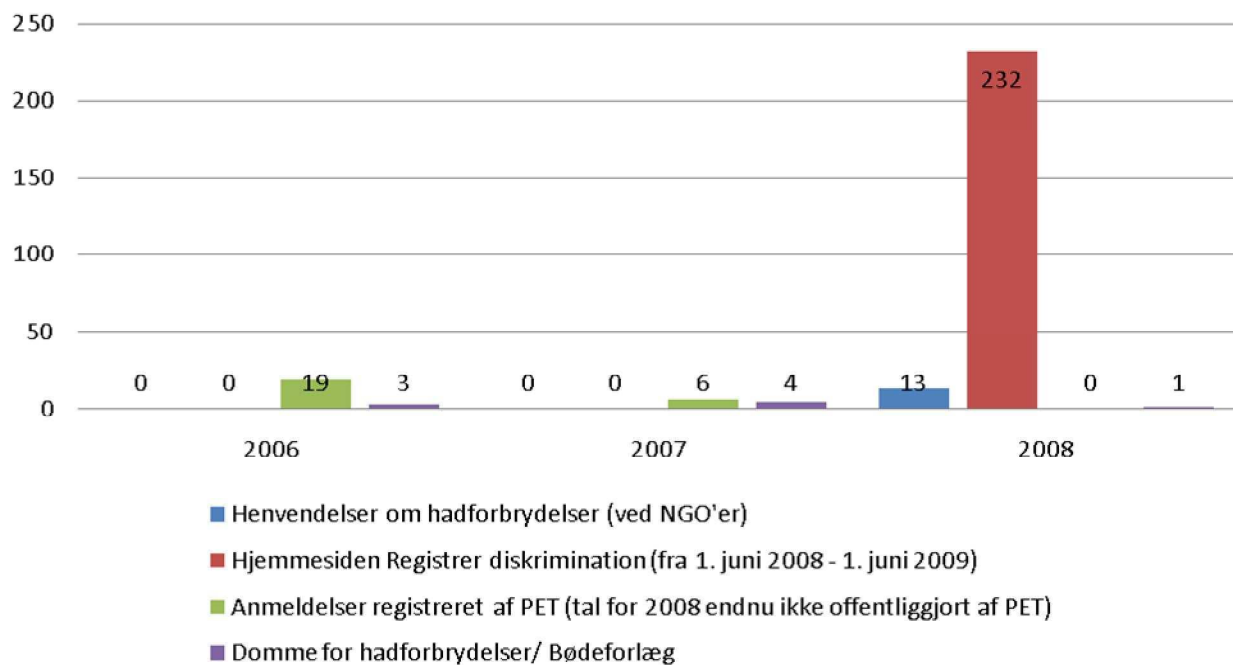
Tabel 28

Sammenfatning af forskellige data om diskrimination 2006-2008

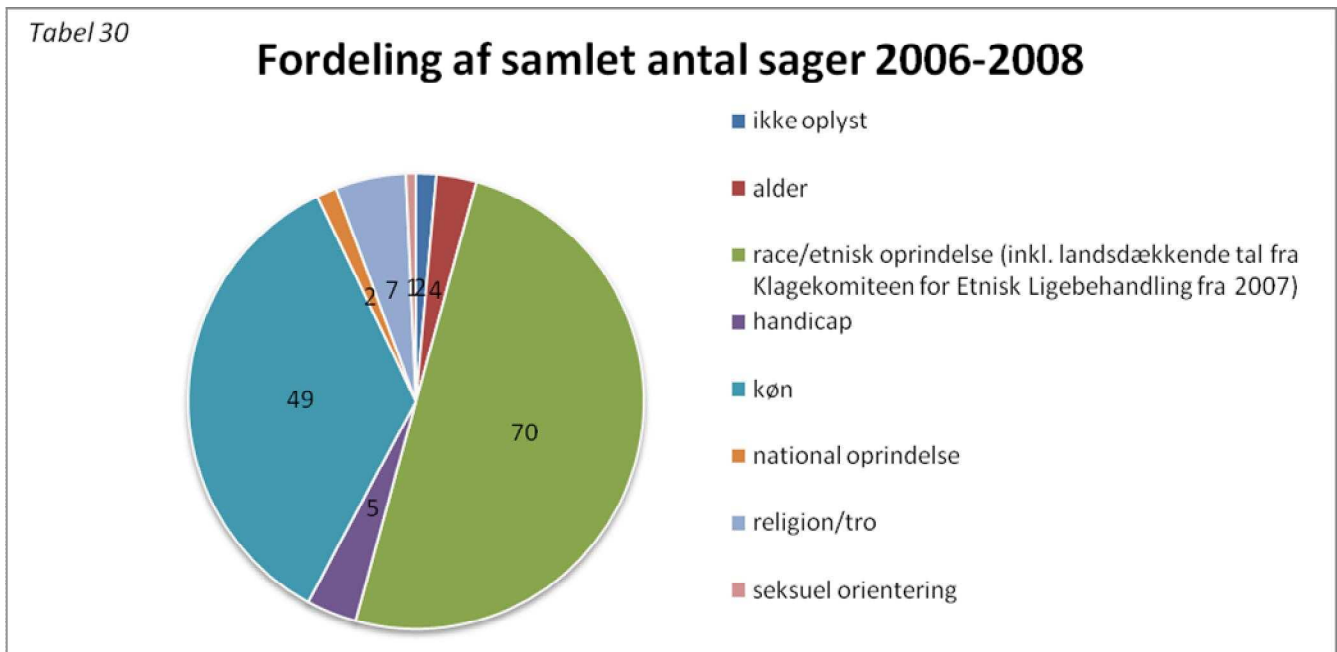
Tabel 29

Sammenfatning af forskellige data om hadforbrydelser 2006-2008

5.2.3 Overvejende sager om køn og race/ etnisk oprindelse

Det er generelt for hele perioden 2006-2008, at antallet af sager ved klagenævn m.v. og domstolene omhandlende køn og etnisk oprindelse er betydelig større i forhold de andre grundlag som religion eller tro og handicap etc.

Som anført i afsnit 4.5.1 ovenfor må det antages, at årsagen til dette hovedsageligt er, at lovgivningen i forhold til køn og race/etnisk oprindelse har eksisteret længere og har et bredere anvendelsesområde (både indenfor og udenfor arbejdsmarkedet) end lovgivningen om religion/tro, handicap, alder og seksuel orientering (kun indenfor arbejdsmarkedet), og særligt at der har eksisteret to specialiserede klageorganer, Klagekomiteen for Etnisk Ligebehandling og Ligestillingsnævnet på disse to områder.

6. Afslutning og anbefalinger til overvejelse

Udarbejdelsen af rapporten har først og fremmest bekræftet tidligere erfaringer med, at det er vanskeligt at afdække omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune for en nærmere afgrænset periode.

Ved at sammenholde forskellige data om diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune i 2008 er det dog muligt at påvise stor diskrepans mellem omfanget af oplevet diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune og omfanget af sager anlagt ved klagenævn m.v. og domstolene.

Det må således formodes, at der er et betydeligt antal borgere i Københavns Kommune, der føler sig udsat for diskrimination eller hadforbrydelser, men som vælger ikke at søge oprejsning herfor. Denne formodning bekræftes af data fra Catinet's interviewundersøgelse *Diskriminationsomfanget i Københavns Kommune* for 2008 og Københavns hjemmeside *Registrer diskrimination*.

Ifølge det oplyste skyldes dette bl.a. manglende kendskab til rettigheder og klagemuligheder; manglende kendskab til, hvor man kan modtage rådgivning og bistand; manglende tillid til, at der kommer noget ud af at klage; og at hændelsen findes for bagatelagtig til at gå videre med.

Årsagen til, at det er vanskeligt at indhente mere præcise data om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune skyldes særlig tre forhold: For det første fører forskellig registreringspraksis blandt relevante aktører til, at det er vanskeligt at indsamle nøjagtige og sammenlignelige data specifikt for København for en nærmere afgrænset periode. For det andet er der en generel mangel på systematisk registrering af oplysninger om diskrimination og hadforbrydelser blandt relevante aktører, hvilket fører til mangel af data på området. For det tredje anvendes der ved udarbejdelse af rapporter m.v. på området ofte forskellige tilgange og begreber ved indhentning og behandling af data om diskrimination og hadforbrydelser, hvilket gør data fra tilgængelige rapporter m.v. vanskelige at sammenligne.

På grundlag af de erfaringer, som Institut for Menneskerettigheder har gjort sig ved udarbejdelse af rapporten fremsættes i det følgende en række anbefalinger til, hvorledes registrering, indhentelse og behandling af data om diskrimination og hadforbrydelser kan forbedres fremover.

Det bemærkes, at det ikke er alle anbefalingerne, der kan gennemføres af Københavns Kommune, da de omhandler andre aktørers praksis. Disse anbefalinger er alligevel taget med, idet de er afgørende for, at Københavns Kommune fremover kan indhente udførlige data om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i kommunen.

6.1 Kontinuerlig monitorering

Udarbejdelse af forskellige typer af undersøgelser om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser kan medvirke til at give et mere komplekst og fuldstændigt billede på området. Repræsentative interviewundersøgelser kan give et billede af hvor mange af en gruppe, der føler sig diskrimineret eller udsat for hadforbrydelser; omfanget af anlagte sager ved klagenævn og domstole viser, hvor mange af dem, der føler sig udsat for diskrimination og hadforbrydelser, der søger oprejsning herfor; antallet af sager ved klagenævn og domstole, hvor der er fundet diskrimination, udtrykker omfanget af dokumenteret diskrimination osv. Ved at kombinere flere lag af data, opnås et mere fuldkomment billede af omfanget af diskrimination og hadforbrydelser.

Det anbefales derfor, at de nuværende forskellige monitoreringstiltag i form af interviewundersøgelser, hjemmesiden *Registrer diskrimination* og sammenfattende rapporter som denne om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser fortsættes, således at det er muligt løbende at vurdere omfanget af diskrimination og hadforbrydelser og at følge udviklingen og tendenser på området.

En del af de relevante data for udarbejdelse af en sammenfattende rapport som denne kommer fra relevante aktørers årsberetninger. En betydelig del af de relevante data er derfor først tilgængelige

ca. midt i kalenderåret, i nogle tilfælde senere. Ved udarbejdelse af en rapport som denne anbefales det derfor, at rapporten udarbejdes sidst på året, således at det vil være muligt at få mest muligt data med fra relevante aktører på området.

6.2 Sammenlignelige data om henholdsvis diskrimination og hadforbrydelser

Det er afgørende ved udarbejdelse af interviewundersøgelser, kvantitative rapporter, hjemmesider med muligheder for anonym registrering osv. Om diskrimination og hadforbrydelser, at de forskellige data indhentes på en sådan måde, at de i videst muligt omfang kan sammenholdes.

Juridisk set udgør diskrimination og hadforbrydelser to forskellige former for lovovertrædelse. Der er imidlertid flere af de undersøgelser, der er udarbejdet om omfanget af diskrimination og hadforbrydelser i Københavns Kommune, der ikke sondrer direkte mellem diskrimination og hadforbrydelser. Dette er f.eks. tilfældet med Catinét's interviewundersøgelser om oplevet diskrimination. Her kategoriseres hadforbrydelser som en form for diskrimination. Som følger heraf indeholder sådanne undersøgelser ikke eksplicitte data om omfanget af og karakteren af hadforbrydelser. Data om hadforbrydelser må derfor udledes af undersøgelseerne ved, f.eks., at optælle sager, hvor en person har oplevet at være blevet udsat for "diskrimination" på grund af race eller etnisk oprindelse, religion eller tror eller seksuel orientering, og hvor diskrimination har taget form af tilråb eller fysisk vold.

Den manglende adskillelse af diskrimination og hadforbrydelser i undersøgelserne medfører således, at det er nødvendigt at efterbehandle data fra disse kilder for at vurdere omfanget af henholdsvis diskrimination og hadforbrydelser og for at sammenholde disse data med andre kilder som f.eks. PET's RACI-indberetninger eller en opgørelser over sager ved klagenævn og domstolene.

Det samme gør sig gældende i forhold til data fra Københavns Kommunes hjemmeside *Registrer diskrimination*.

Tilsvarende er Catinét's interviewundersøgelser om diskriminationsomfanget i Københavns Kommune vanskelige at sammenholde med øvrige data på området, idet Catinét's undersøgelser opdeler alle spørgsmål i etniske danskere og indvandrere/ efterkommere.

Endvidere giver Catinét's undersøgelser respondenterne mulighed for at svare, at de er blevet diskrimineret på "andet" grundlag end de grunde, der er forbudt efter loven. Dette medfører, at det er vanskeligt at sammenholde omfanget af data om diskrimination i juridisk forstand med resultaterne i Catinét's rapport.

Det anbefales på den baggrund, at undersøgelser m.v. om diskrimination og hadforbrydelser tilrettelægges på en sådan måde, at data herfra i videst muligt omfang er sammenlignelige. Dette kan opnås ved, at der ved indhentelse af data tages udgangspunkt i de juridiske definitioner af diskrimination og hadforbrydelser, og at disse to begreber holdes adskilt.

6.3 Multipel diskrimination

Erfaringer viser, at visse grupper er særlig udsatte, fordi de bliver diskrimineret på mere end et grundlag. F.eks. kan kvinder med muslimsk hovedtørklæde opleve at blive diskrimineret både på grund af deres køn og deres religion. Det er vigtigt at afdække denne form for multipel diskrimination for at vurdere, hvilke grupper der er særlig udsatte.

Det er således positivt, at Københavns Kommunes hjemmeside *Registrer diskrimination* gør det muligt at registrere, at man er blevet udsat for diskrimination på mere end et grundlag. Erfaringer med behandling af data fra hjemmesiden gjort i forbindelse med udarbejdelse af denne rapport viser imidlertid også, at der kan opstå problemer ved kvantitativ behandling af data om multipel diskrimination. F.eks. var der på hjemmesiden i alt 429 registreringer om diskrimination, inklusiv mulige hadforbrydelser, selv om der reelt kun var 354 personer, der havde foretaget en registrering. Dette rejser spørgsmålet, om én registrering om multipel diskrimination på grund af f.eks. køn og religiøs overbevisning skal indgå i en optælling som en særlig kategori af multipel diskrimination,

og/eller om registreringen både skal optælles som et tilfælde af diskrimination på grund af køn og som et tilfælde af diskrimination på grund af religiøs overbevisning. Der var endvidere flere, der havde oplyst, at de var blevet diskrimineret på mere end to grundlag. Det kan derfor umiddelbart virke som om, at nogle personer valgte at "helgardere sig", hvis man var i tvivl.⁶³ Dette gør det vanskeligt at vurdere det reelle grundlag for diskrimination.

På den baggrund anbefales det, at der ved registrering af data om diskrimination indsamles oplysninger om multipel diskrimination, og at det i den forbindelse vurderes, hvorledes sådanne oplysninger kan registreres og behandles hensigtsmæssigt til statistisk brug.

6.4 Systematisk registrering ved fagforeninger, NGO'er og forvaltninger

Data om omfanget af henvendelser til fagforeninger, NGO'er og forvaltninger fra personer, der mener at være blevet udsat for diskrimination eller en hadforbrydelse, giver et vigtigt indblik i omfanget af oplevet diskrimination og hadforbrydelser. Data herom udtrykker endvidere, hvor mange der aktivt søger oprejsning. Endelig kan data af denne karakter sammenholdes med data om anlagte sager ved klagenævn og domstole for derved at vurdere, hvor mange der i praksis opnår oprejsning med hjælp fra relevante aktører.

Der er imidlertid mange af de relevante aktører på området, der ikke registrerer henvendelser om diskrimination og/eller hadforbrydelser. Af de aktører, der registrerer henvendelser om diskrimination, er der flere, der ikke anvender en systematisk registreringspraksis. F.eks. oplyste en af de adspurgte fagforeninger i forbindelse med udarbejdelse af denne rapport, at man alene registrerer henvendelser om diskrimination på grund af køn.

Det anbefales på den baggrund, at fagforeninger, NGO'er og forvaltninger foretager en systematisk registrering af henvendelser om diskrimination og/eller hadforbrydelser.

---

⁶³ I nogle tilfælde var det oplyst, at en person var blevet diskrimineret på samtlige grundlag, hvilket også kan være tegn på, at nogle af registreringerne har været useriøse.

Det bemærkes i den forbindelse, at Institut for Menneskerettigheder har igangsat et projekt om indgåelse af samarbejde med relevante aktører på området om at sikre en systematisk registrering af henvendelser om diskrimination og hadforbrydelser.

6.5 Muligheder for at trække data fra Ligebehandlingsnævnets sagsdatabase

Ligebehandlingsnævnets sagsdatabase er organiseret således, at det p.t. ikke er muligt at trække geografisk data om sagerne. Som erfaret ved udarbejdelse af denne rapport, er det derfor nødvendigt at gennemgå samtlige afgørelser fra nævnet manuelt for en given periode for at afdække, hvor mange af disse sager der omhandler Københavns Kommune.

Det anbefales derfor, at det overvejes at udvide mulighederne for at trække mere specifikke data fra Ligebehandlingsnævnets sagsdatabase, herunder om den geografiske opdeling af indkomne og afgjorte sager.

6.6 PET's midlertidige indberetningsordning vedrørende straffelovens § 81, nr. 6

I 2007 underrettede politidirektørerne og statsadvokaterne Rigsadvokaten om alle domme, der blev afsagt i 2007, og hvor strafudmålingsfaktorer omfattet af straffelovens § 81, nr. 6 indgik ved straffastsættelsen. Ordningen gjaldt også frifindende domme og tiltalefrafald. Formålet med ordningen var at undersøge, om § 81, nr. 6 blev anvendt hensigtsmæssigt i praksis. Ordningen gjaldt alene for 2007 (se afsnit 3.6 ovenfor).

Efter denne midlertidige indberetningsordnings ophør, er det yderst vanskeligt at afdække omfanget af sager, hvor anklagemyndigheden har påberåbt § 81, nr. 6, og resultatet heraf. Sådanne data er særlig relevante at sammenholde med PET's RACI-indberetning, der indeholder oplysninger om anmeldelser, der kan kategoriseres som hadforbrydelser.

Det anbefales på den baggrund, at denne midlertidige indberetningsordning genoptages og gøres permanent, som det er tilfældet med indberetningsordningen vedrørende straffelovens § 266 b.

6.7 Øgede muligheder for at trække data fra domstolenes sagsdatabase

Det er alene muligt at finde frem til sager ved Københavns Byrets og Østre Landsrets sagsdatabase ved søge på sagens parter eller på sagsnummeret. Det er således kun lade sig gøre at trække data om indbragte og afgjorte sager om diskrimination og hadforbrydelser ved domstolene til statistisk brug, hvis man i forvejen har kendskab til sagerne.

Det anbefales derfor, at det undersøges, om det er muligt at anvende eller justere domstolenes journaliseringssystem således, at det bliver muligt at trække sager om diskrimination og hadforbrydelser til statistik brug.

Det kan f.eks. overvejes, om dette kan lade sig gøre ved, at der ved journalisering af en sag i databasen indtastes den (eller de) lovbestemmelse(r), der er påberåbt af sagsøger/anklagemyndigheden, og/eller at sagens udfald indtastes ved arkivering af sagen.

Bilag 1: Tabeloversigt

- Sammenfatning 1: Forskel i omfang mellem oplevet dokumentation, indbragte sager og dokumenteret diskrimination 2008
- Sammenfatning 2: Forskel i omfang mellem oplevede, anmeldte og dokumenterede hadforbrydelser 2008
- Tabel 1: DRC- Diskriminationsrapport for Københavns kommune 2006-2007, Antal sager fordelt på baggrund for diskrimination 2006 – 2007
- Tabel 2: DRC - Diskriminationsrapport for Københavns Kommune 2006-2007, Dokumenteret diskrimination 2006 – 2007
- Tabel 3: Københavns Kommune - Opgørelse af faktisk diskrimination, Antal sager fordelt efter diskriminationsgrundlag 2007
- Tabel 4: Catinét - Diskriminationsomfanget i København 2008, Har du indenfor det sidste år følt dig diskrimineret?
- Tabel 5: Catinét - Diskriminationsomfanget i København 2008, Hvorfor er du blevet diskrimineret? Etniske danskere
- Tabel 6: Catinét - Diskriminationsomfanget i København 2008, Hvorfor er du blevet diskrimineret? Indvandrere/ efterkommere
- Tabel 7: Catinét - Diskriminationsomfanget i København 2008, Hvordan er du blevet diskrimineret? Etniske danskere
- Tabel 8: Catinét - Diskriminationsomfanget i København 2008, Hvordan er du blevet diskrimineret? Indvandrere/ efterkommere
- Tabel 9: LBL og CASA - Lige og ulige? Homoseksuelle, biseksuelle og transkønnedes levevilkår, % af LGBT-personer i Danmark , der føler sig diskrimineret
- Tabel 10: LBL og CASA - og ulige? Homoseksuelle, biseksuelle og transkønnedes levevilkår, % af LGBT-personer i Danmark, der har været offer for vold og trusler.
- Tabel 11: PET *RACI-indberetning* 2008
- Tabel 12: Københavns Kommune - Registrer diskrimination, Hvad var baggrunden for diskriminationen?
- Tabel 13: Københavns Kommune - Registrer Diskrimination, Har du klaget over/ anmeldt diskriminationen?
- Tabel 14: Københavns Kommune - Registrer Diskrimination, Antal registreringer der kan kategoriseres som hadforbrydelser
- Tabel 15: Institut for Menneskerettigheder – Spørgeskema, Henvendelser om diskrimination modtaget hos adspurgte NGO'er fagforeninger og forvaltningsmyndigheder ved Københavns Kommune
- Tabel 16: Institut for Menneskerettigheder – Spørgeskema, Henvendelser om diskrimination modtaget hos adspurgte NGO'er, fagforeninger og forvaltningsmyndigheder ved Københavns Kommune
- Tabel 17: Institut for Menneskerettigheder – Spørgeskema, Hvilken type hadforbrydelse var der tale om?

- Tabel 18: Institut for Menneskerettigheder – Spørgeskema, Antal hadforbrydelser fordelt på baggrund
- Tabel 19: Københavns Borgerråd giver, Ligestillingsnævnet, Klagekomiteen for etnisk ligestilling, Københavns Byret, Østre Landsret, Sager vedr. diskrimination 2008
- Tabel 20: Københavns Borgerråd giver, Ligestillingsnævnet, Klagekomiteen for etnisk ligestilling, Københavns Byret, Østre Landsret, Afgørelser hvor der blev fundet diskrimination 2008
- Tabel 21: PET Hadforbrydelser 2008, anmeldelser til Københavns Politi, bødeforlæg og domsafgørelser
- Tabel 22: Forskel i omfang mellem oplevet dokumentation, indbragte sager og dokumenteret diskrimination 2008
- Tabel 23: Forskel i omfang mellem oplevede, anmeldte og dokumenterede hadforbrydelser 2008
- Tabel 24: Fordeling af antal sager ved klagenævn og domstole 2006-2008
- Tabel 25: Fordeling af antal sager, hvor der er fundet diskrimination 2006-2008
- Tabel 26: Hadforbrydelser 2006-2008
- Tabel 27: Domme for hadforbrydelser 2006-2008
- Tabel 28: Henvendelser om diskrimination (2008), sager ved klagenævn mv. og domstole, dokumenteret diskrimination 2006-2008
- Tabel 29: Anmeldelser reg. af PET, reg. på Københavns Kommunes hjemmeside (2008), retssager/bødeforlæg og domme for hadforbrydelser 2006-2008 Antal henvendelser om hadforbrydelser (2008), anmeldelser registreret af PET, dokumenteret diskrimination
- Tabel 30: Fordeling af samlet antal sager, 2006-2008

Bilag 2: Spørgeskemaundersøgelse

Spørgeskema til NGO'er, foreninger og myndigheder i Københavns Kommune til brug for undersøgelse af omfanget af oplevet og dokumenteret diskrimination kommunen

1. Organisationens/foreningens/myndighedens navn:

---

2. Modtager I henvendelser fra medlemmer/personer i jeres bagland/borgere, der har oplevet at blive diskrimineret?:

ja _____ nej _____ (sæt X)

3. Hvis NEJ- er det fordi:

A) Der anses ikke at være et problem med diskrimination inden for jeres arbejdsfelt? _____ (sæt X)

B) Det ikke er muligt at henvende sig til jeres organisation om, at man har oplevet diskrimination? _____ (sæt X)

C) Andre begrundelser (skriv begrundelse):

(De følgende spørgsmål er kun relevante hvis du/ I svarede JA til spørgsmål 2.

Hvis der er nogle af de følgende spørgsmål du/ I ikke har mulighed for at svare på, f.eks. fordi det ikke er muligt at angive den anmodede detaljeringsgrad, sæt da venligst en streg over kassen)

4. Hvis JA – hvor mange henvendelser om diskrimination har I modtaget i 2008?: _____ (skriv antal)

5. Hvor mange af henvendelserne vedrørte diskrimination på baggrund af:

Baggrund	Race/etnisk oprindelse	Religion/tro	Seksuel orientering	Køn	Alder	Handicap	Andet (hvilket):
Antal							

6. Hvor mange af henvendelserne vedrørte diskrimination på flere grundlag? (skriv her - hvor mange henvendelser, der har vedrørt f.eks. både etnisk oprindelse og køn):

---

7. Hvor mange af henvendelserne var fra henholdsvis:

Køn	Mænd	Kvinder	Andet
Antal			

8. Hvordan er den aldersmæssige fordeling for personerne der har henvendt sig? (evt. på grundlag af skøn)

Alder	12-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70 år el. ældre
Antal							

9. Hvilke samfundsområder omhandlede henvendelsen?

Område	Arbejdsmarked	Boligområde	Uddannelse	Transport	Service ydelser	Adgang café/ disko	Andet:
Antal							

10. Hvordan er der fulgt op på henvendelsen?

Opfølgning på klagen	Registrering ved jeres organisation	Politianmeldelse	Advokat/ domstole
Antal			

(forsat) Opfølgning på klagen	Klagekomiteen for Etnisk Ligebehandling	Ligestillingsnævnet	Anden bistand (hvilken):
Antal			

11. Evt. andre kommentarer:

Tak for besvarelsen!

Det udfyldte spørgeskema sendes til Anne Kierkegaard ank@humanrights.dk senest onsdag 15. april.
Hvis du/ I har spørgsmål i forbindelse med besvarelsen, skriv til ank@humanrights.dk eller ring på 32 69 88 97.

Spørgeskema til NGO'er/ foreninger til brug for undersøgelse af omfanget af hadforbrydelser i Danmark

(Hadforbrydelser er handlinger i strid med straffeloven, f.eks. trusler, hærværk eller overfald, som er motiveret af had til offeret på grund af en antagelse eller viden om offerets race eller etniske oprindelse, religion eller tro eller seksuelle orientering. Hadforbrydelsesbegrebet i Danmark knytter sig til straffelovens § 81 nr. 6 vedrørende motiv som strafskærpende omstændighed ved strafudmålingen.)

1. Organisationens/foreningens navn:

---

2. Modtager I henvendelser fra medlemmer eller andre personer i jeres bagland, der føler, at de er blevet udsat for en hadforbrydelse? (dvs. personlig chikane, skriftlig chikane, graffiti, hærværk, generel propaganda, trussel, vold, brandstiftelse, evt. andet).

JA: _____ NEJ: _____ (sæt X)

3. Hvis NEJ- er det fordi:

- A) Der anses ikke at være hadforbrydelser inden for jeres arbejdsfelt? _____ (sæt X)
B) Det er ikke muligt at henvende sig personligt til jeres organisation om hadforbrydelser? _____ (sæt X)
C) Andre begrundelser (hvilke?):
-

(De følgende spørgsmål er kun relevante hvis du/ I svarede JA til spørgsmål 2.

Hvis der er nogle af spørgsmålene du/ I ikke har mulighed for at svare på, f.eks. fordi det ikke muligt at angive den anmodede detaljeringsgrad, sæt da venligst en streg over kassen)

4. Hvis JA - Hvor mange henvendelser har I modtaget i 2008? _____ (skriv antal)

5. Hvor mange henvendelser har I modtaget inden for de sidste 5 år? _____ (skriv antal)

(De følgende spørgsmål omhandler kun henvendelser foretaget i 2008)

6. Hvor mange af henvendelserne om hadforbrydelser er modtaget

- A) I København? _____ (skriv antal)
B) I alt på landsplan? _____ (skriv antal)

7. Hvor mange af henvendelserne er indgivet af henholdsvis

Køn	Mænd	Kvinder	Andet
Antal			

8. Hvordan er den aldersmæssige fordeling for personerne, der har henvendt sig? (evt. på grundlag af skøn)

Alder	12-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70 år el. ældre
Antal							

9. Hvad var årsagen til hadforbrydelsen, og af hvilken type var den?

(skriv antal henvendelser ud for årsag og type. Har I f.eks. modtaget to henvendelser for trusler pga. etnisk oprindelse, skrives der '2' i kassen ud for 'Trussel' under 'Race/etnisk oprindelse')

Type henvendelse / Årsag	Race/etnisk oprindelse	Religion/tro	Seksuel orientering	Anden (hvilken?):
Personlig chikane				
Skriftlig chikane				
Graffiti				
Hærværk				
Generel propaganda				
Trussel				
Vold				
Brandstiftelse				
Andet (hvilket):				

10. Hvordan er der fulgt op på henvendelsen?

Opfølgning på klagen	Registrering ved jeres organisation	Politianmeldelse	Advokat/ domstole	Anden bistand (hvilken?):
Antal				

11. Evt. andre kommentarer:

Tak for besvarelsen!

Det udfyldte spørgeskema sendes til Anne Kierkegaard ank@humanrights.dk senest onsdag den 15. april.
Hvis du/ I har spørgsmål i forbindelse med besvarelsen, skriv til ank@humanrights.dk eller ring på 32 69 88 97.